

Lupp 2021

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Ånge kommun

ENKÄTFABRIKEN

Ånge
kommun

”jag tycker att vuxna kan ha bättre förståelse för unga (...). Dem flesta vuxna tror att bara för man är ung så mår man bra osv, men det behöver inte alltid vara så. jag vill att dem ska vara bättre på att lyssna och förstå.”

- Tjej, högstadiet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	12
C. Skola	25
D. Politik och samhälle	40
E. Trygghet	54
F. Hälsa	65
Fördjupningsområde 1:	
Hållbar hälsa	79
G. Arbete	82
H. Framtid	86
Fördjupningsområde 2:	
Hållbar kompetens	97
Referenslista	100

**Innehållet i rapporten
är färgkodat!**

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. De nya målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga ska utgå från dessa mål. Tre prioriterade områden har även tagits fram i det ungdomspolitiska handlingsprogrammet och dessa är: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa.

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Ånge kommun. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Ånge kommun

Jämfört med 2018 har det generellt sett skett en positiv utveckling i Ånge kommun vad gäller ungas syn på fritiden och utbudet av aktiviteter. Totalt sett svarar 84 % av både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna i Ånge kommun att de är nöjda med sin fritid. Tjejer är dock något mindre nöjda än killar. Könsskillnaden i frågan är mindre jämfört med 2018 då andelen tjejer som är nöjda med sin fritid ökat, medan andelen killar som är nöjda är på samma nivå. När det kommer till andelen som saknar fritidsaktiviteter finns däremot större skillnader både mellan högstadiet och gymnasiet och mellan könen. Gymnasieungdomarna, och särskilt tjejerna, svarar i högre grad än högstadieungdomarna att de saknar fritidsaktiviteter. Högstadiekillar saknar i lägst grad aktiviteter. Jämfört med rikssnittet saknar ungdomarna i Ånge kommun fritidsaktiviteter i högre grad.

När det kommer till vad ungdomarna gör på fritiden syns vissa könsskillnader. Skillnaden är störst när det kommer till data-, tv- eller onlinespel vilket 80 % av killarna och 42 % av tjejerna svarar att de ägnar sig åt minst en gång i veckan. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de håller på med foto, film, målar, skriver eller pysslar. I övrigt syns generellt inga större könsskillnader. 68 % av både killar och tjejer tränar/ idrottar minst en gång i veckan och 70-73 % är ute i naturen. Unga i Ånge kommun är ute i naturen minst en gång i veckan i högre grad än rikssnittet för Lupp 2021.

En ytterligare sak som framkommer är att andelen föreningsmedlemmar i Ånge kommun minskat över tid, och framförallt bland gymnasieungdomar. Unga i Ånge kommun är även föreningsmedlemmar i klart lägre grad än rikssnittet.

Andelen unga som vill påverka i kommunen har minskat

Runt 60-70 % av ungdomarna i Ånge kommun vill vara med och bestämma om olika saker i skolan. Andelen som vill vara med och påverka i kommunen är lägre, drygt 33 % totalt, med vissa skillnader mellan kön och ålder. Över tid har andelen unga som

vill påverka i kommunen minskat kraftigt, både bland tjejer och killar. Även intresset för olika samhällsfrågor har minskat jämfört med 2018. När det kommer till synen på möjligheterna att påverka i kommunen är andelen som ser sig ha möjligheter lägre än andelen som vill påverka. Andelen tjejer som ser sig ha möjlighet är även något lägre än år 2018.

Tryggheten i skolan ökar och utsatthet för mobbning minskar

I frågorna om trygghet i skolan ser vi att en relativt hög andel av högstadieungdomarna svarar att våld, rasism och mobbning förekommer (19-30 %). Andelen högstadieungdomar som svarar att rasism förekommer är även högre än för rikssnittet. Det har dock skett en positiv utveckling för högstadiet gällande rapporteringen av dessa tre problem. Även andelen som svarar att rasism förekommer bland gymnasieungdomar har minskat. När det kommer till utsatthet för mobbning syns också en positiv utveckling, och andelen som svarar att de utsatts har minskat jämfört med 2018. Utsattheten för mobbning är dock fortsatt relativt hög, främst bland högstadietjejer. Bland högstadietjejerna svarar 44 % att de utsatts en eller flera gånger det senaste halvåret. Unga i Ånge kommun har även utsatts för mobbning i högre grad än rikssnittet.

Vad gäller ungas trygghet på olika platser har det inte skett några större förändringar jämfört med 2018, varken bland tjejer eller killar. Majoriteten känner sig trygga på samtliga platser i kommunen. Tryggheten är dock något lägre, främst bland tjejer, på stan i centrum och i kollektivtrafiken. När det kommer till trygghet på ungdomens hus/fritidsgård känner sig gymnasieungdomarna trygga i lägre grad än högstadieungdomarna. Högstadieungdomarna i Ånge kommun känner sig även trygga på ungdomens hus/fritidsgårdar i högre grad än rikssnittet.

Stora skillnader i hälsa mellan kön

När det kommer till ungas hälsa finns det stora könsskillnader. Tjejer mår klart sämre än killar, både vad gäller självs kattad hälsa och förekomsten av regelbundna psykosomatiska besvär. Andelen tjejer som mår bra har dessutom minskat jämfört med 2018, medan ingen förändring skett bland killar. Könsskillnaden i frågan har alltså ökat. Totalt sett mår unga i Ånge kommun sämre jämfört med rikssnittet.

Vad gäller förekomsten av psykosomatiska besvär ser vi bland annat att 61-73 % av tjejerna och 25-44 % av killarna känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Stress är alltså vanligt både bland tjejer och killar, men mer vanligt bland tjejer. Högstadiekillar har i lägst grad regelbundna psykosomatiska besvär, och skattar i högst grad sin hälsa som bra.

Arbete och framtid

24 % av högstadieungdomarna och 68 % av gymnasieungdomarna i Ånge kommun hade ett sommarjobb den senaste sommaren, vilket är högre än rikssnittet och en liknande nivå som år 2018. Vad som också framgår är att 44 % av gymnasieungdomarna skulle kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden. När det kommer till vad unga vill göra efter grundskolan svarar en stor majoritet att de kommer att läsa vidare på gymnasiet, varav de flesta i en annan kommun. Bland gymnasieungdomarna vill störst andel studera på högskola eller universitet i Sverige, tätt följt av att jobba i kommunen eller i en kommun i närheten.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2021 genomförts i Ånge kommun på högstadiet samt på gymnasiet. Undersökningen genomfördes under hösten 2021 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Ånge kommun.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 262 elever av 299 på högstadiet svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 88%. På gymnasiet har 153 elever svarat på enkäten, utav totalt 224 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 68%.

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även med avseende på andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen.

Rapporten innehåller även fördjupad analys i form av sambandsanalyser. Vad som är viktigt att tänka på är att en sambandsanalys inte säger något om orsaksförhållandet, det vill säga att vi kan inte se vad som orsakar vad. Denna form av analys visar endast hur variabler eller frågor samvarierar.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille

och tjejtj fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är väldigt få till antalet.

Jämförelser med rikssnitt för Lupp 2021

I den löpande texten samt i tabeller berörs även jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2021). Rikssnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2021. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se kommunens resultat i förhållande till en större kontext.

I rapporten tas rikssnittet upp i de utvalda frågor där det anses vara relevant att jämföra resultatet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

*Svarsfrekvensen
är 88 % på
högstadiet och
68 % på gymnasiet*

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten. Andelen killar (53 %) som besvarat enkäten är dock något högre än andelen tjejer (41 %), och totalt 6 % har en annan könstillhörighet. Totalt sett svarar 15 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att bland ungdomarna som svarat är 89 % själva födda i Sverige.

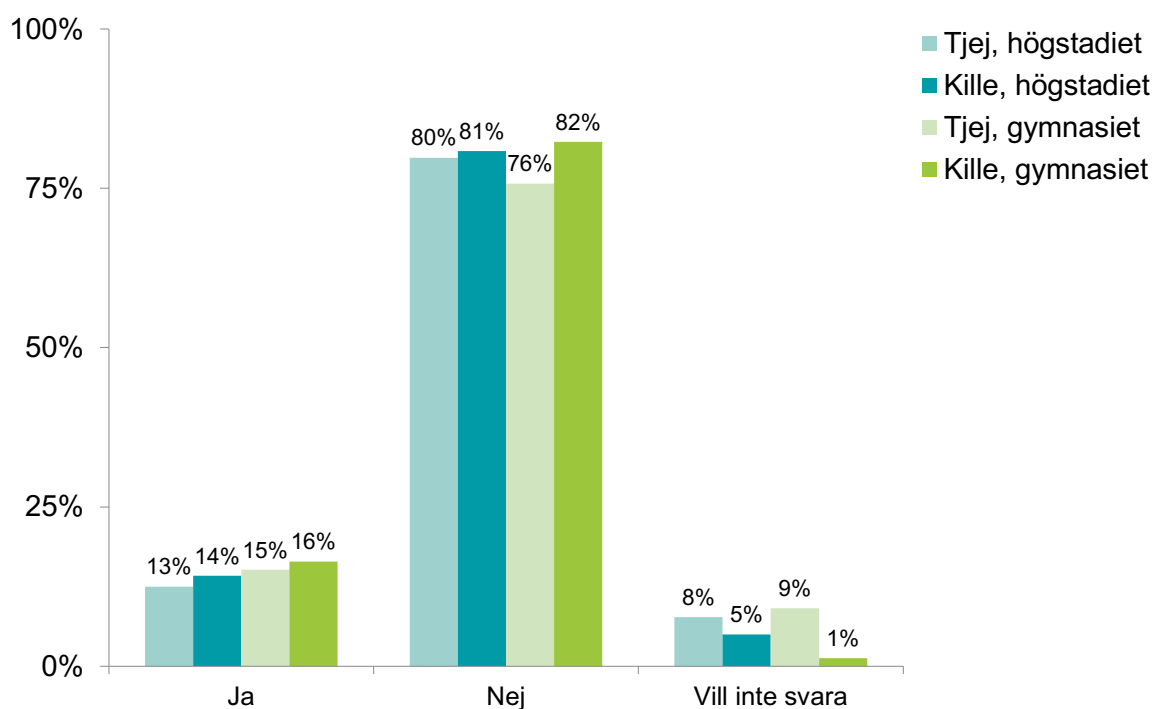
Om de svarande:

*15% totalt har en
långvarig nedsatt
funktion*

*41% tjejer
53% killar
6% annan könstillhörighet*

*76% Heterosexuella
1% Homosexuella
6% Bisexuella
17% Övrigt/annat/
vill ej svara*

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	89%	0%	3%	8%
Förälder A	86%	2%	4%	8%
Förälder B	83%	2%	4%	11%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här?

	Andel
10 år eller längre	27%
4-9 år	44%
0-3 år	29%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

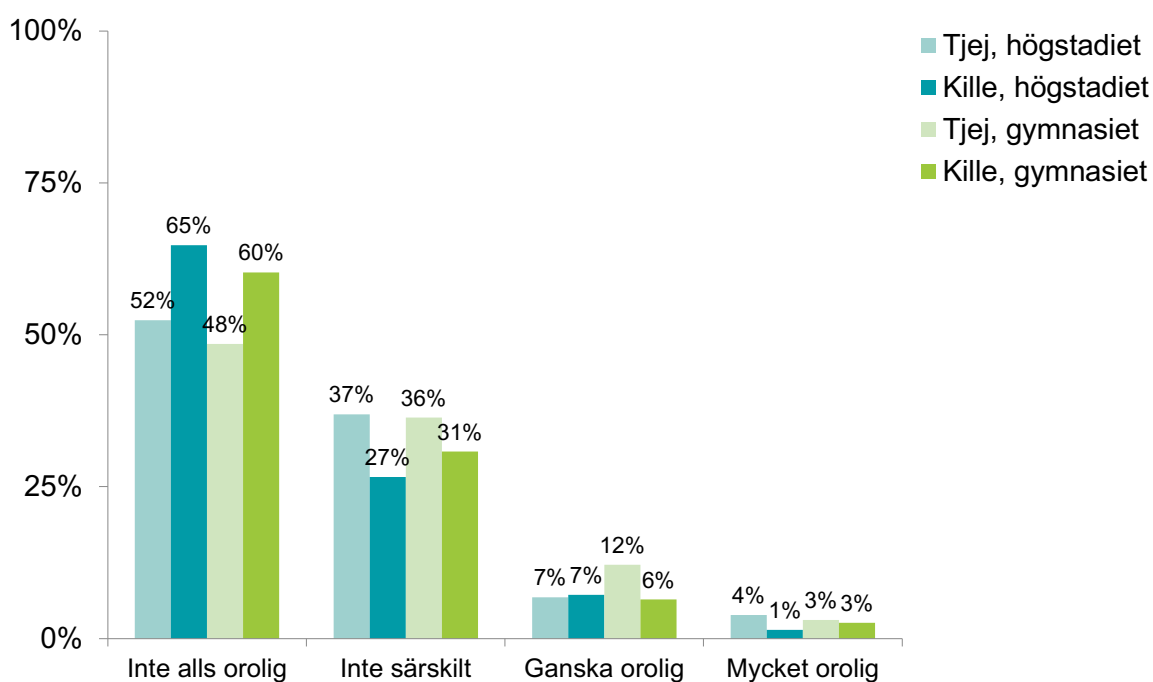
	Förälder a	Förälder b
Arbetar	87%	78%
Studerar	3%	3%
Föräldraledig	0%	2%
Arbetslös	2%	4%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	2%	4%
Ålderspensionär	2%	2%
Annat	1%	3%
Vet inte	2%	4%

Ekonomi

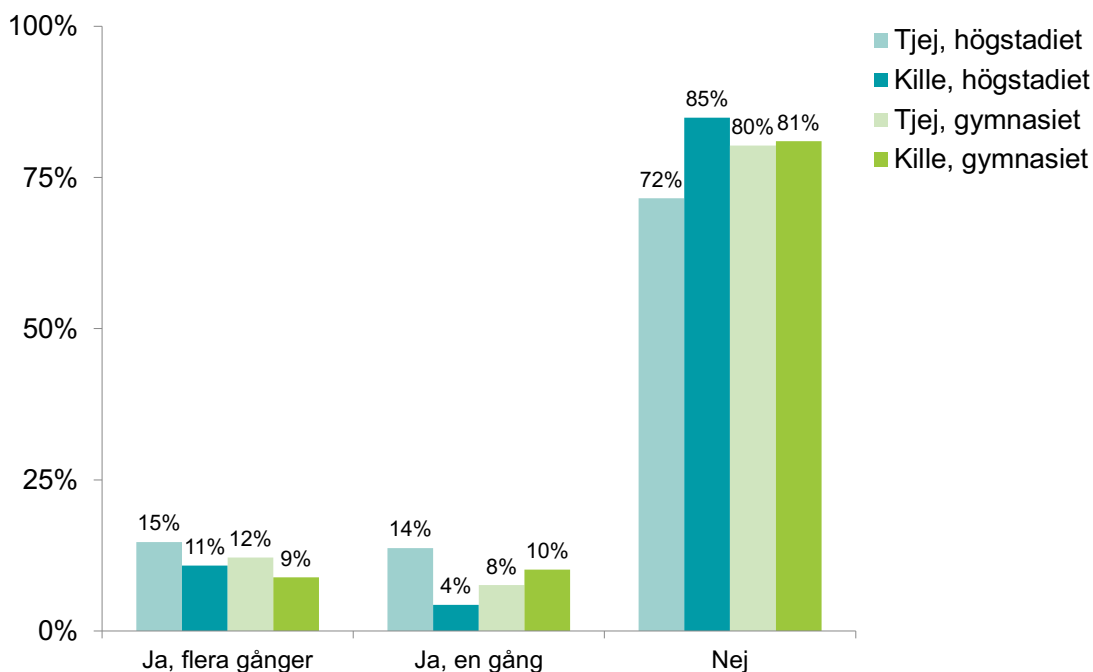
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 8-15 % som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Killar har i högre grad än tjejer svarat att de inte alls är oroliga.

Vidare framgår det i diagram A8 att mellan 15-28 % av ungdomarna svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att familjen inte haft råd. Tjejer i högstadiet svarar i högst grad att detta hänt.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

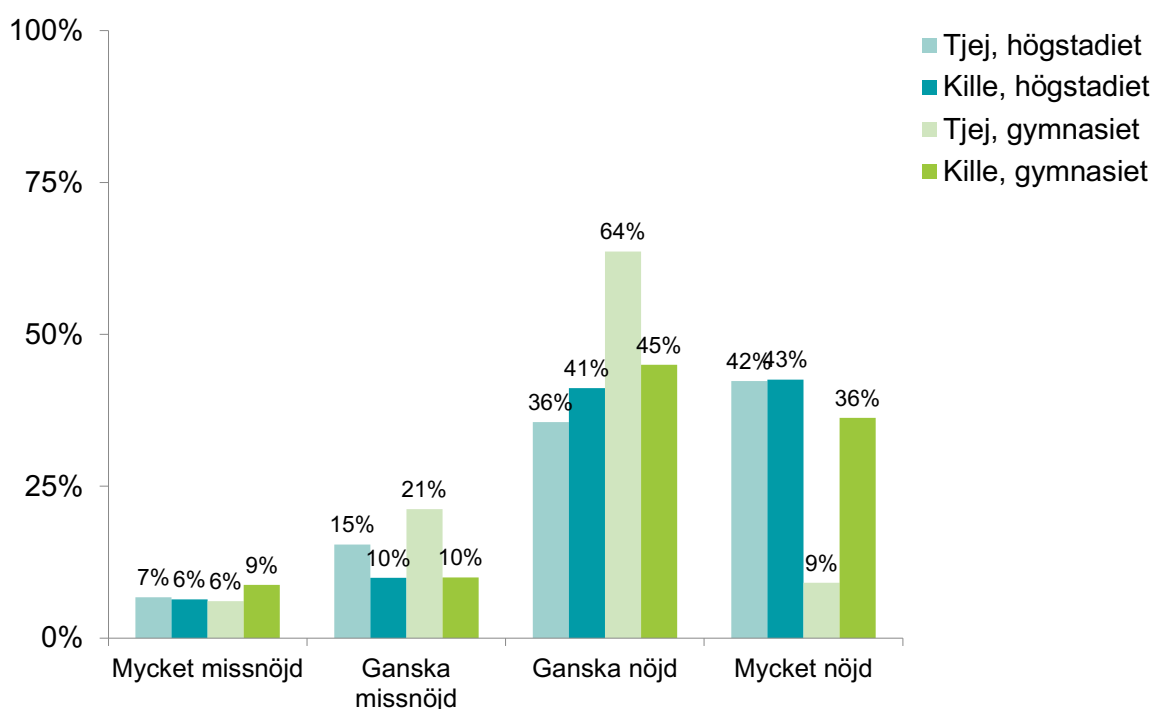

A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade även på en fråga om hur nöjda de är med sin ekonomi. Vad som framgår är de flesta är ganska eller mycket nöjda, men 16-27 % är ganska mycket missnöjda. Tjejer i gymnasiet är mycket nöjda i lägst grad, men i högre grad än övriga ganska ganska nöjda och ganska missnöjda.

A9. Hur nöjd är du med din ekonomi?

”göra fler ute aktiviteter och saker man kan hitta på med sina kompisar och familj”

– Svar från kille i högstadiet på frågan om vad Ånge kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Forskning och tidigare studier visar dock att vissa grupper av ungdomar i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikesfödda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever olika hinder att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

² MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder

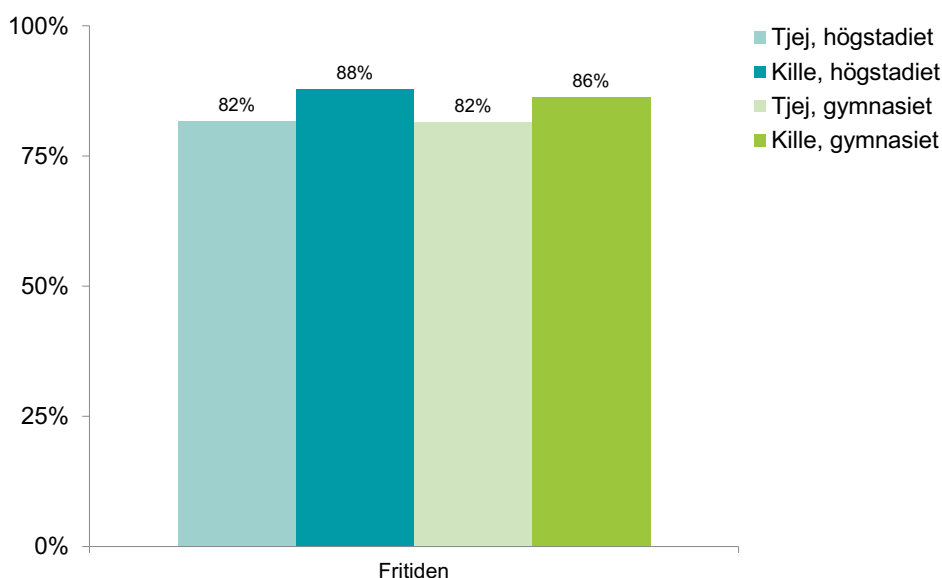
Nöjdhet med fritiden

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Ånge kommun. Vad som framgår är att killar är något nöjdare än tjejer, både i högstadiet och gymnasiet. Jämför man med rikssnittet är högstadieungdomarna i Ånge kommun något mindre nöjda, medan gymnasieungdomarna är ungefär lika nöjda.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda från år 2018 har ökat bland tjejer, men är på samma nivå bland killar. Könsskillnaden i frågan har därmed minskat jämfört med föregående år, även om killar fortsatt är något mer nöjda än tjejer.

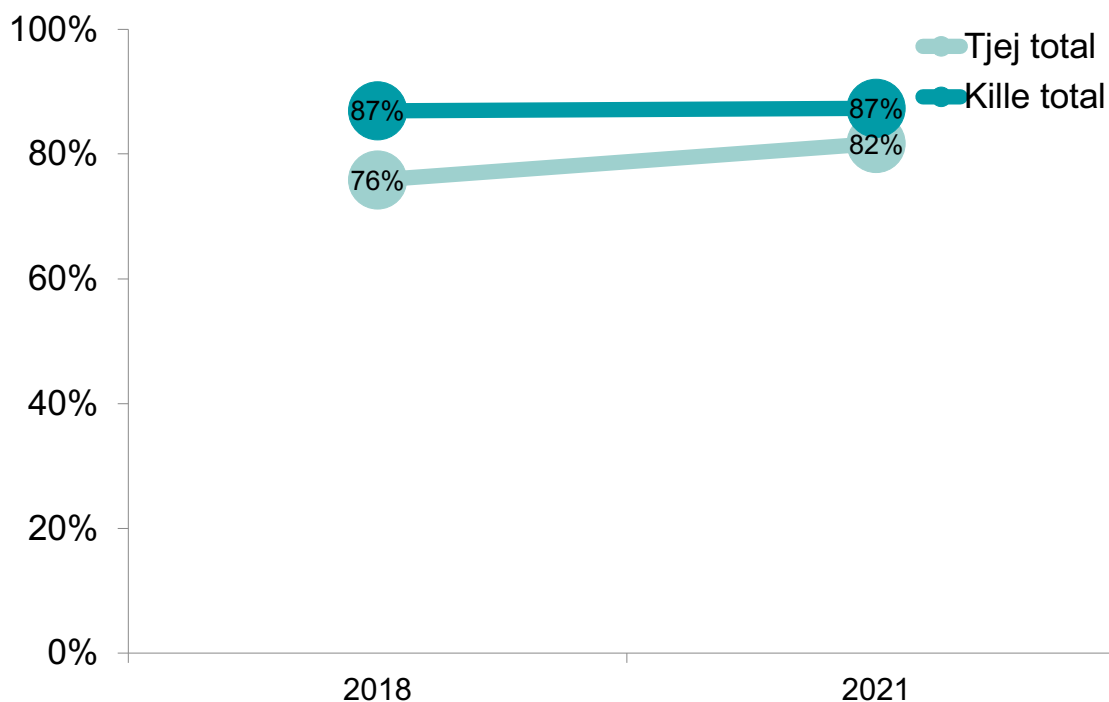
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
84%	89%	84%	86%

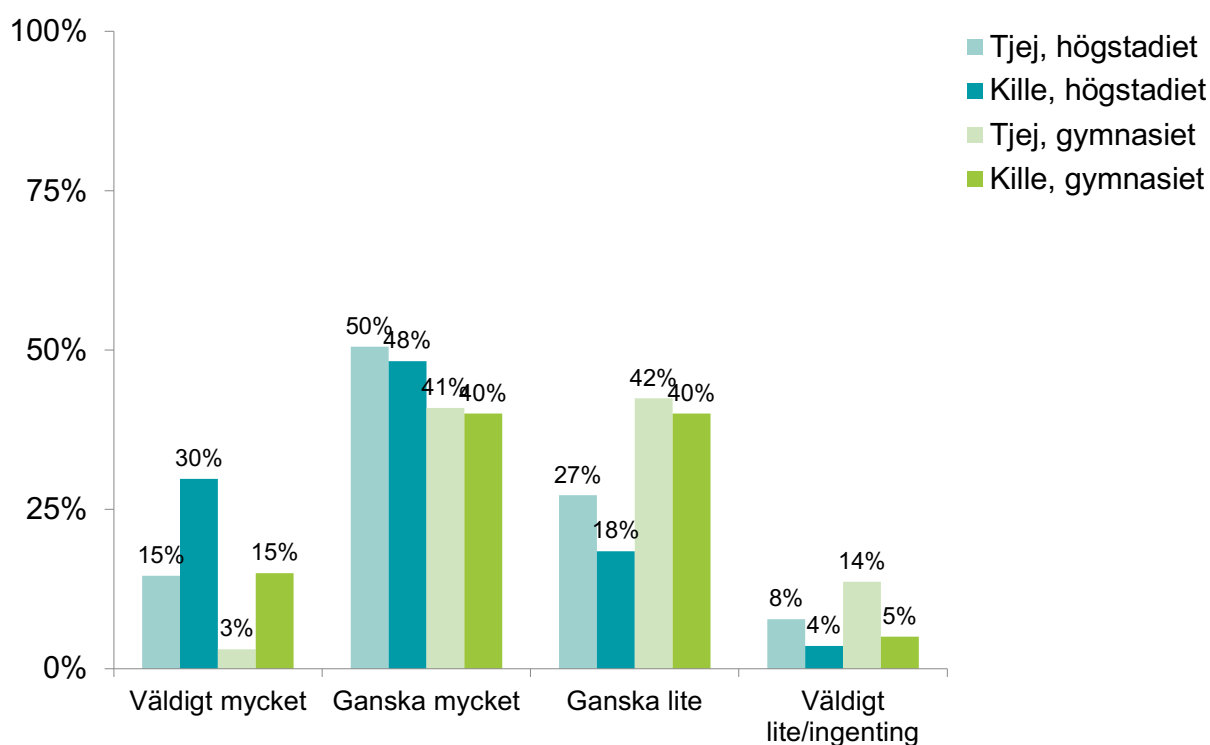
B0b. Andel nöjda med sin fritid: jämförelse över tid

När det handlar om utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen eller hur mycket det finns att göra så framkommer i diagram B1 att gymnasieungdomarna är mindre nöjda med utbudet än högstadieungdomarna. Högstadiekillarna är den absolut nöjdaste gruppen medan gymnasietjejerna är minst nöjda.

Totalt sett är högstadieungdomarna klart mer nöjda än gymnasieungdomarna med utbudet av fritidsaktiviteter.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

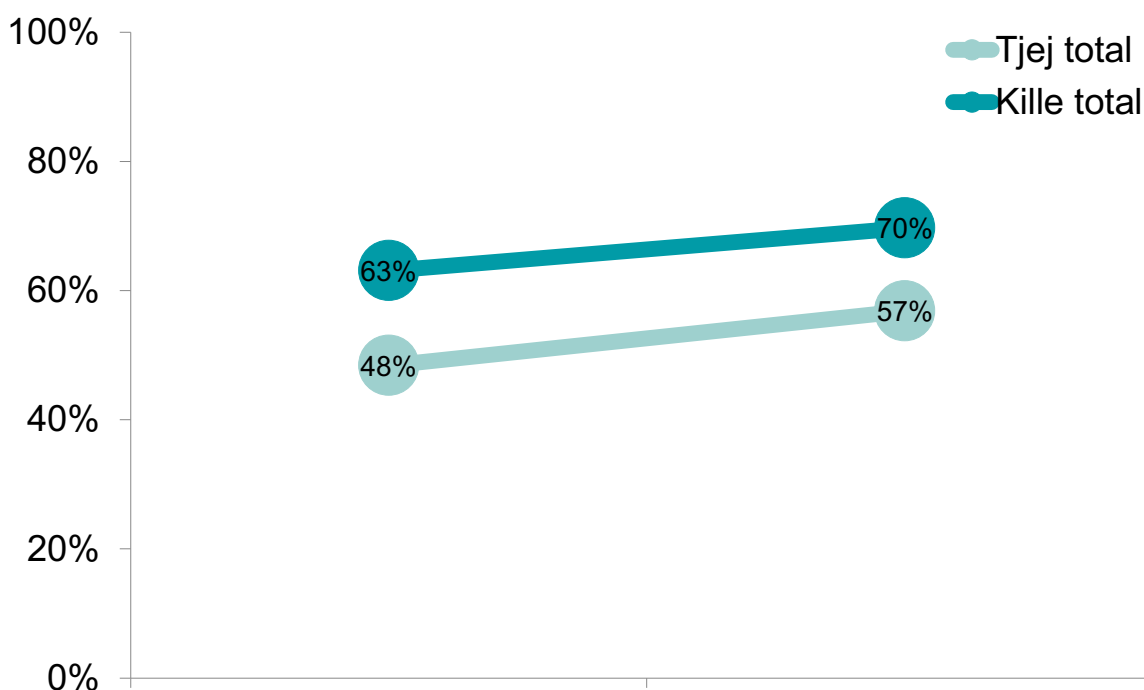
I jämförelse med rikssnittet framgår det att både högstadie- och gymnasieungdomarna i Ånge kommun är mindre nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter, se tabell B1a. Skillnaden är störst för gymnasieungdomarna.

Över tid har andelen som är nöjda med hur mycket det finns att göra på fritiden ökat både bland killar och tjejer i Ånge kommun. Ökningen är större bland tjejer än bland killar, vilket innebär att könsskillnaden i frågan minskat något.

B1a. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
71%	75%	50%	63%

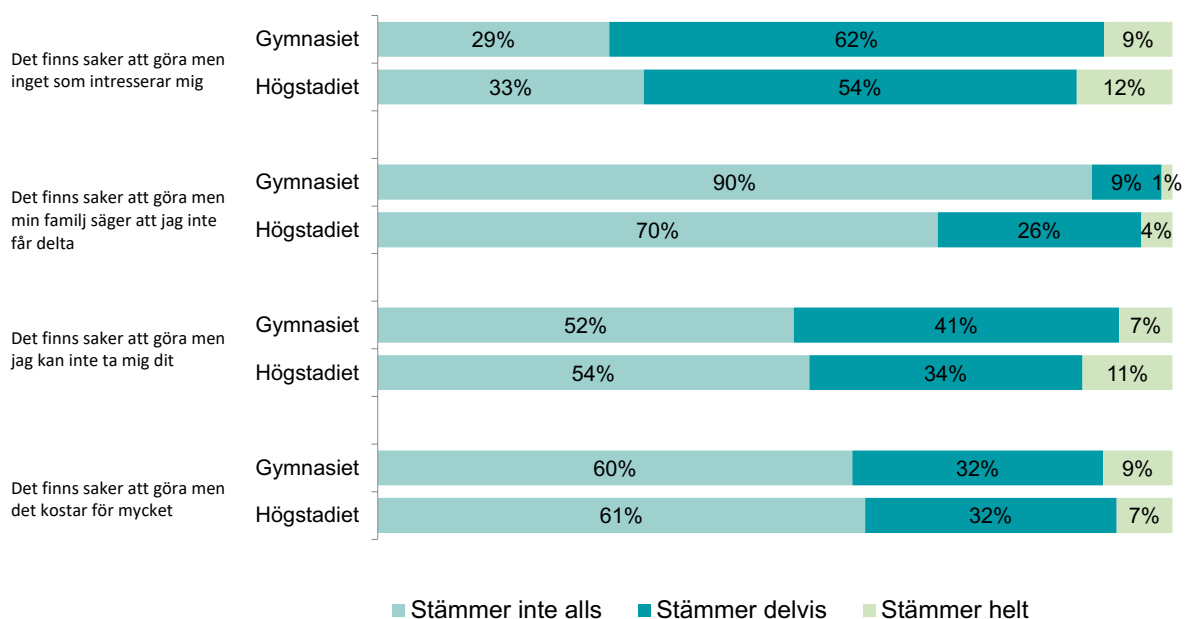
B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse över tid

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick även ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet, se diagram B2 på nästa sida. Här ser vi att högstadieungdomarna i klart högre grad än gymnasieungdomarna svarar att det saknas saker att göra men att deras familj säger att de inte får delta. Störst andel av ungdomarna både i högstadiet och gymnasiet svarar dock att det stämmer att det finns saker att göra men inget som intresserar dem. Ungdomarna i Ånge kommun är även mindre nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter jämfört med rikssnittet. De svarar också i högre grad att det finns saker att göra men att de inte kan ta sig dit, se tabell B2a på nästa sida.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

B2a. Andel som svarat "stämmer inte alls" jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Det finns saker att göra men inget som intresserar mig	33%	40%	29%	40%
Det finns saker att göra men min familj säger att jag inte får delta	70%	75%	90%	91%
Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit	54%	63%	52%	66%
Det finns saker att göra men det kostar för mycket	61%	67%	60%	62%

Vad ungdomarna gör och hur ofta

I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att en hög andel, 68 %, av både killar och tjejer tränar eller idrottar minst en gång i veckan. En andel om 70-73 % av både killarna och tjejerna svarar även att de är ute i naturen minst en gång i veckan.

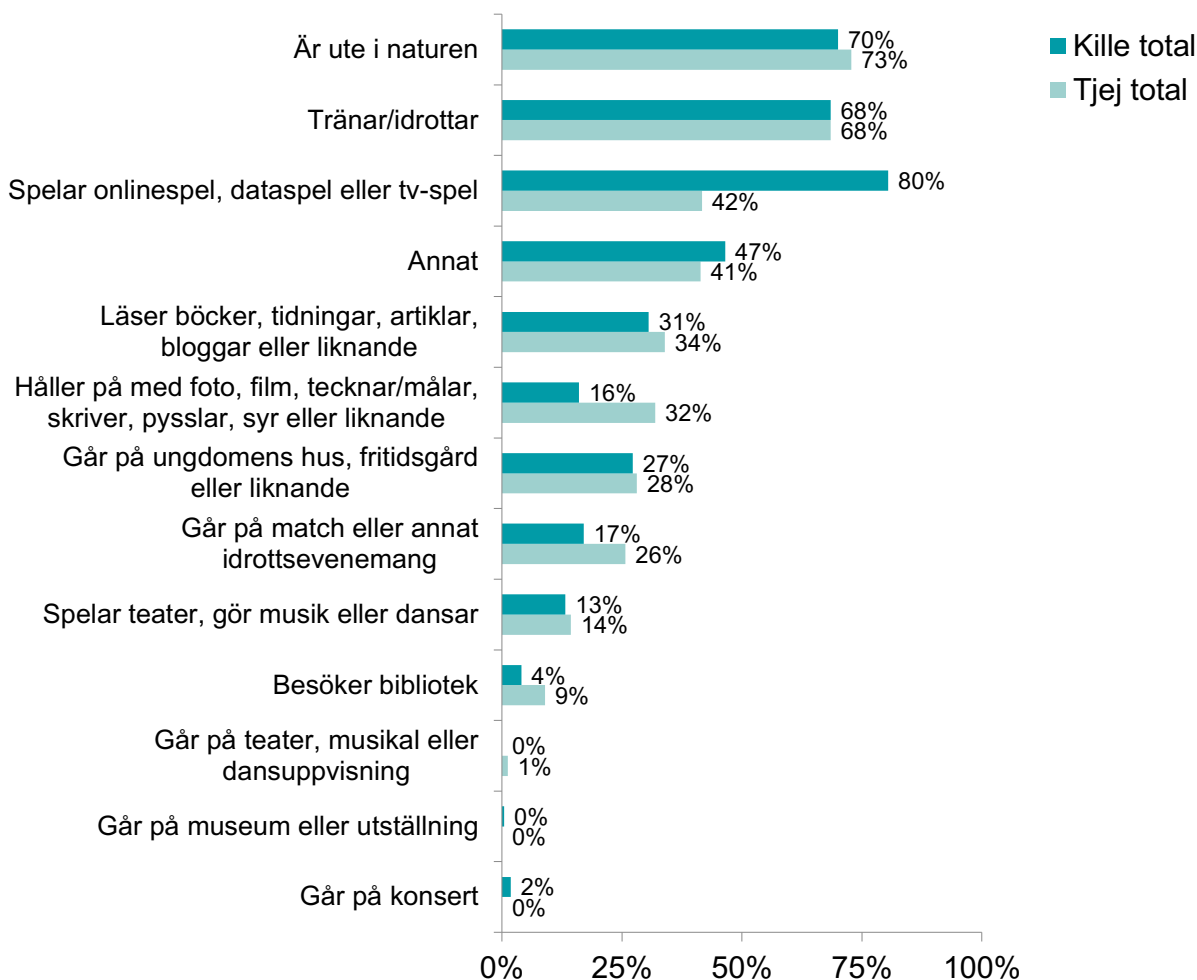
Vad gäller data-, tv- eller onlinespel svarar 80 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 42 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de håller på med foto, film, målar, skriver eller pysslar. De går även på matcher eller annat idrottsevenemang i något högre grad.

Bland de som svarar att de gör något annat på sin fritid nämns bland annat umgås med kompisar, vara ute och fiska, rida/vara i stallet och se på film.

Resultatet i Ånge kommun gällande vad ungdomarna gör minst en gång i veckan skiljer sig i viss mån från rikssnittet för Lupp, se tabell B3a på följande sida. Det som sticker ut mest är att högstadieungdomarna i Ånge kommun i klart högre grad än rikssnittet besöker ungdomens hus, fritidsgård eller liknande minst en gång i veckan. Vad som också framgår är bland annat att ungdomarna i Ånge kommun i högre grad är ute i naturen, men i lägre grad tränar/idrottar.

Andelen tjejer som spelar teater, gör musik eller dansar har tydligt minskat från år 2018, se diagram B3b1. Andelen tjejer som spelar onlinespel, data eller tv-spel har ökat. Vad gäller killarna är resultatet överlag mer likt 2018, se diagram B3b2 på sida 19. Andelen killar som läser och som besöker bibliotek har dock minskat något.

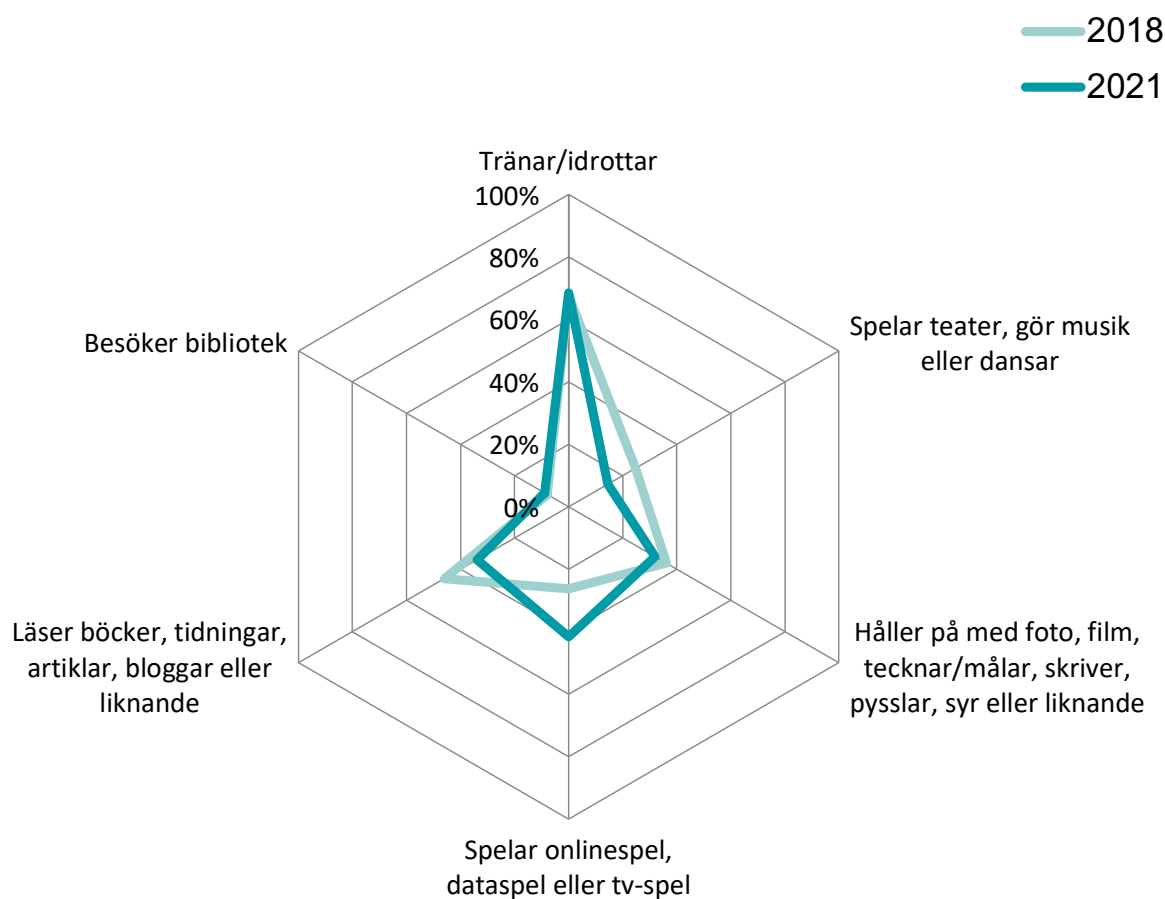
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

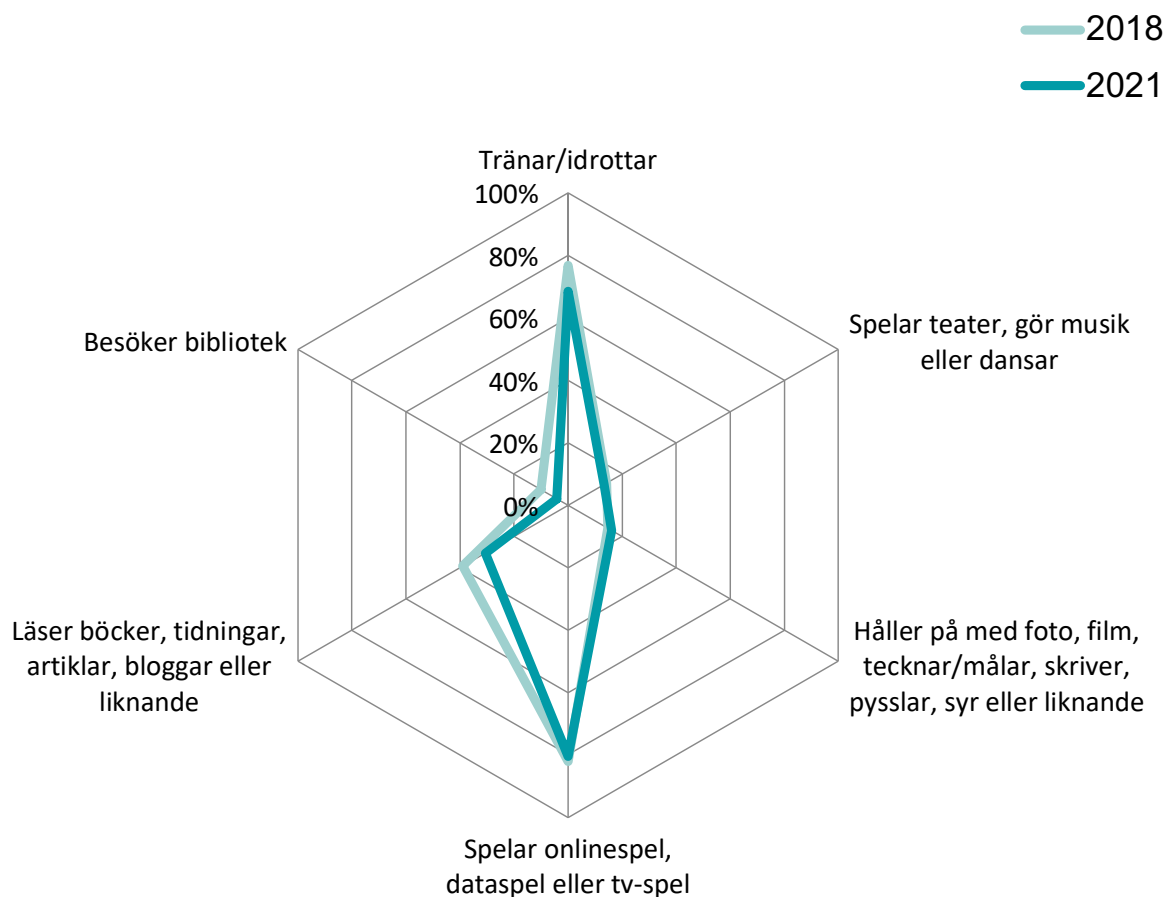
B3a. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Tränar/idrottar	68%	79%	65%	74%
Spelar teater, gör musik eller dansar	15%	24%	16%	18%
Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	27%	24%	22%	19%
Spelar online-, data- eller tv-spel	70%	66%	56%	55%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	34%	38%	30%	38%
Besöker bibliotek	4%	6%	10%	7%
Är ute i naturen	76%	62%	61%	55%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	39%	12%	7%	4%
Går på konsert	0%	1%	3%	1%
Går på teater, musikal eller dansuppvisning	1%	1%	1%	1%
Går på museum eller utställning	0%	1%	1%	1%
Går på match eller annat idrottsevenemang	20%	24%	21%	16%
Annat	52%	49%	34%	44%

B3b1. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, tjej

B3b2. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, kille

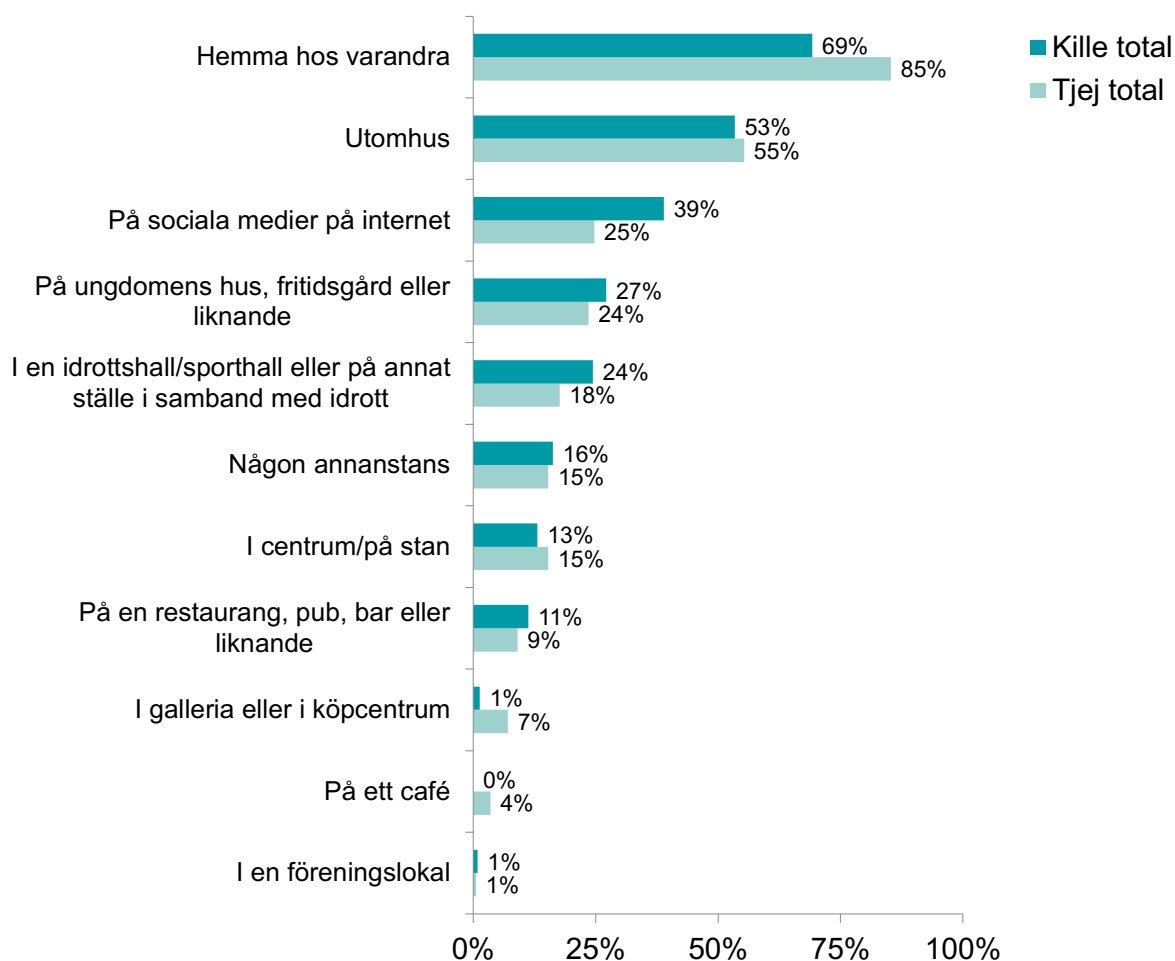

Var ungdomarna träffas

Vad gäller var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna, 85 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma. Bland killar är motsvarande andel lägre, 69 %. Näst vanligast är att träffas utomhus, vilket 53-55 % av ungdomarna svarar att de brukar göra.

En större andel killar (39 %) än tjejer (25 %) anger att de brukar träffas på sociala medier.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

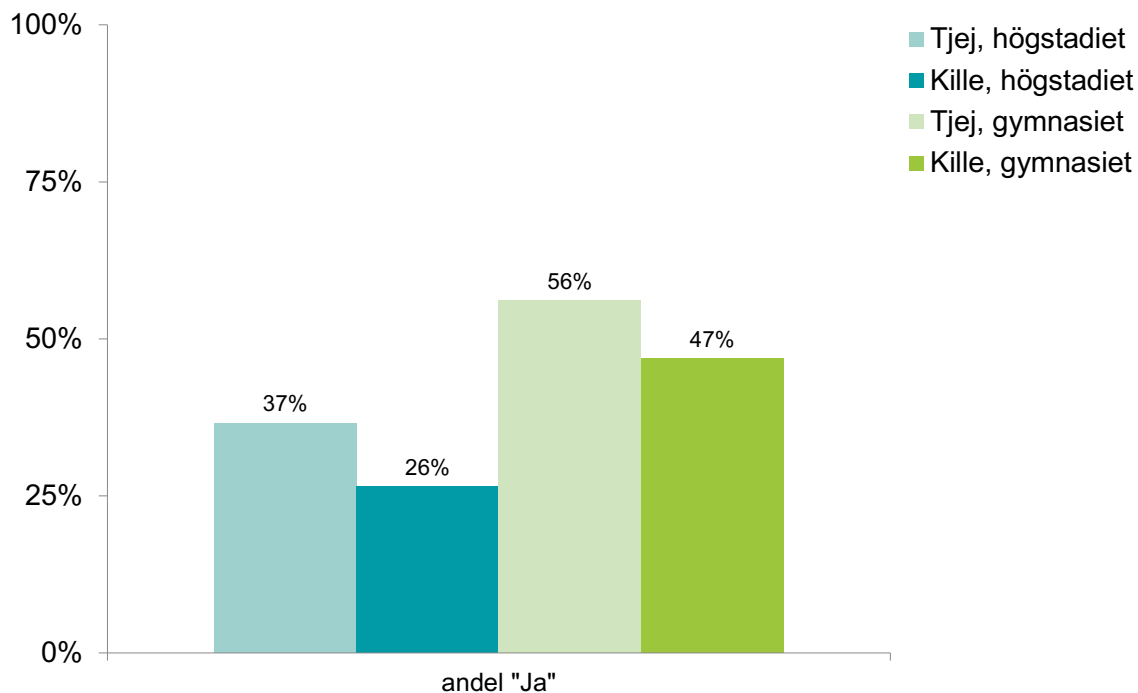
Saknas fritidsaktiviteter?

Ungdomarna svarade på en fråga om det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. Tjejer på gymnasiet svarar i högst grad att det saknas fritidsaktiviteter (56 %). Nästan hälften av gymnasiekillarna, 47 %, saknar också fritidsaktiviteter.

Vid en jämförelse med rikssnittet ser vi att ungdomarna i Ånge kommun, och framförallt i gymnasiet, saknar fritidsaktiviteter i klart högre grad. Totalt 50 % av gymnasieungdomarna svarar att de saknar aktiviteter, jämfört med 31 % för rikssnittet.

Andelen som saknar fritidsaktiviteter har minskat något bland killar sedan 2018.

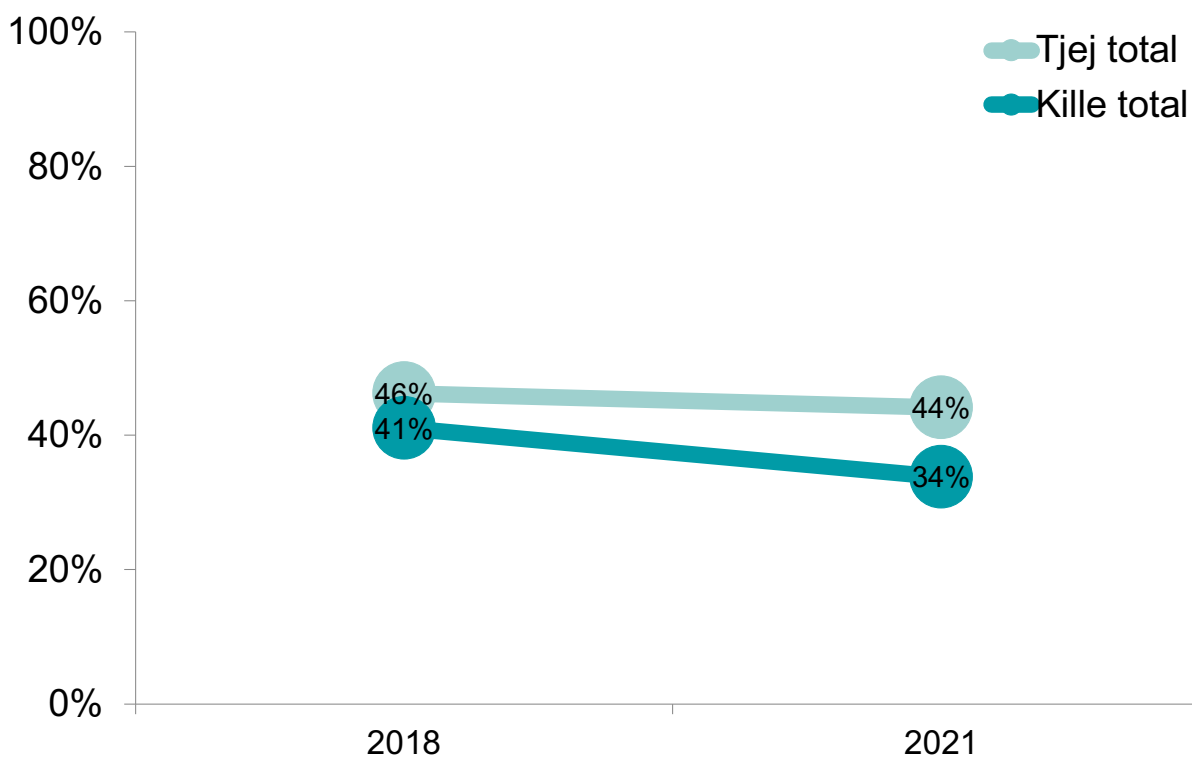
B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5a. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
30%	24%	50%	31%

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse över tid

Vilka aktiviteter som saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Många av ungdomarna nämner olika sporter, exempelvis innebandy, volleyboll, handboll, friidrott och tennis. Även paddel, bowling och gym nämns av flera. Det finns också de som saknar skateparker och banor för cykel. Ytterligare saker som nämns är bland annat arrangerade evenemang och aktiviteter för unga, motorgård och köpcentrum/affärer/caféer.

Flera skriver även att det saknas saker att göra och/eller platser där man kan träffa sina vänner i allmänhet utan att specificera vad det är de saknar.

"Något att göra under fritiden, vad som helst. Väldigt lite i våran kommun och nu tas även några av fritidsaktiviteterna bort då det ska byggas ett nytt dagis och tas bort golf bana"

- Kille, gymnasiet

"Det finns flera olika men handboll, innebandy för verkligen alla åldrar, Fotboll för alla åldrar och inte bara från typ 12-10 och sen skippa 09,08,07,06 och börja på 05."

-Tjej, högstadiet

"Evenemang för äldre ungdomar eller möjligheter med bra restider till städer även på helger"

-Tjej, gymnasiet

"Ja men typ ett hopp ställe som freemovr och en pumptrack som man kan köra sparkcykel på"

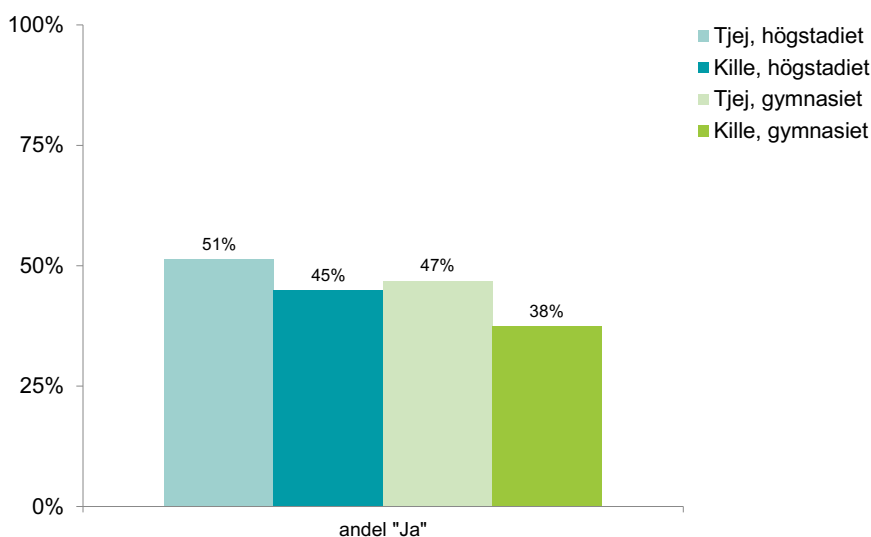
-Kille, högstadiet

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta¹. I Ånge kommun svarar drygt 44 % av ungdomarna totalt att de är medlemmar i någon förening.

Andelen ungdomar i Ånge kommun som är föreningsmedlemmar är lägre än rikssnittet. Skillnaden är störst för högstadiet. Andelen föreningsmedlemmar i Ånge kommun har även minskat över tid, se diagram B5b på nästa sida. Minskningen är störst för gymnasiet.

B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

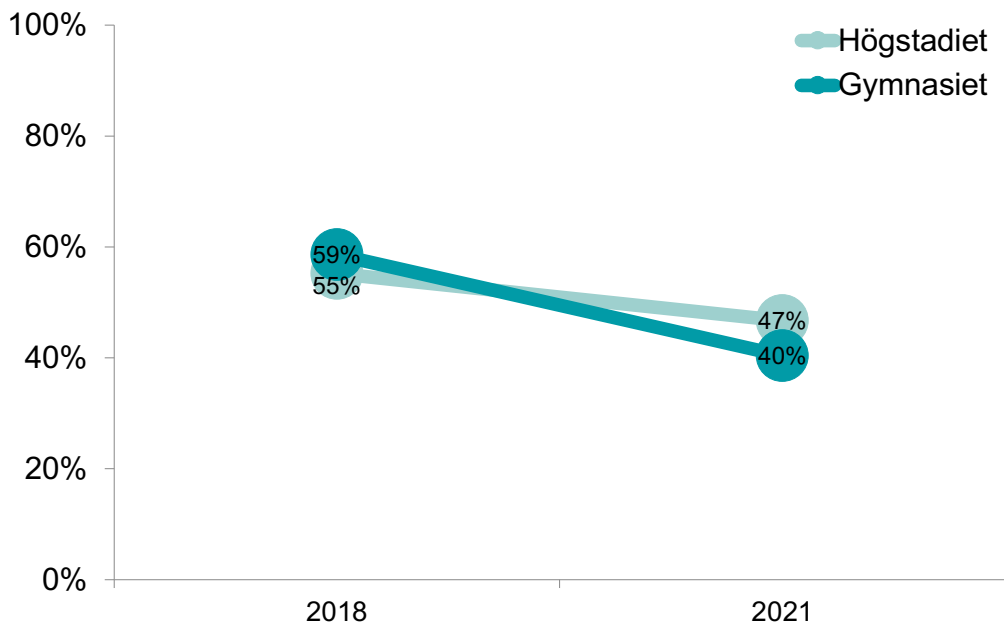

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
47%	59%	40%	48%

¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

B5b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid

"Göra skolan mer fri, bestämma mer hur man vill lära sig och vilka ämnen man vill rikta in sig på. Det är jättejobbigt när man ska ha prov för 4 olika ämnen samma månad (...)"

-Kille i högstadiet om vad Ånge kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹

Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Det är nämligen så att killarnas skolresultat är avsevärt sämre än tjejernas, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

1 Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

2 SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

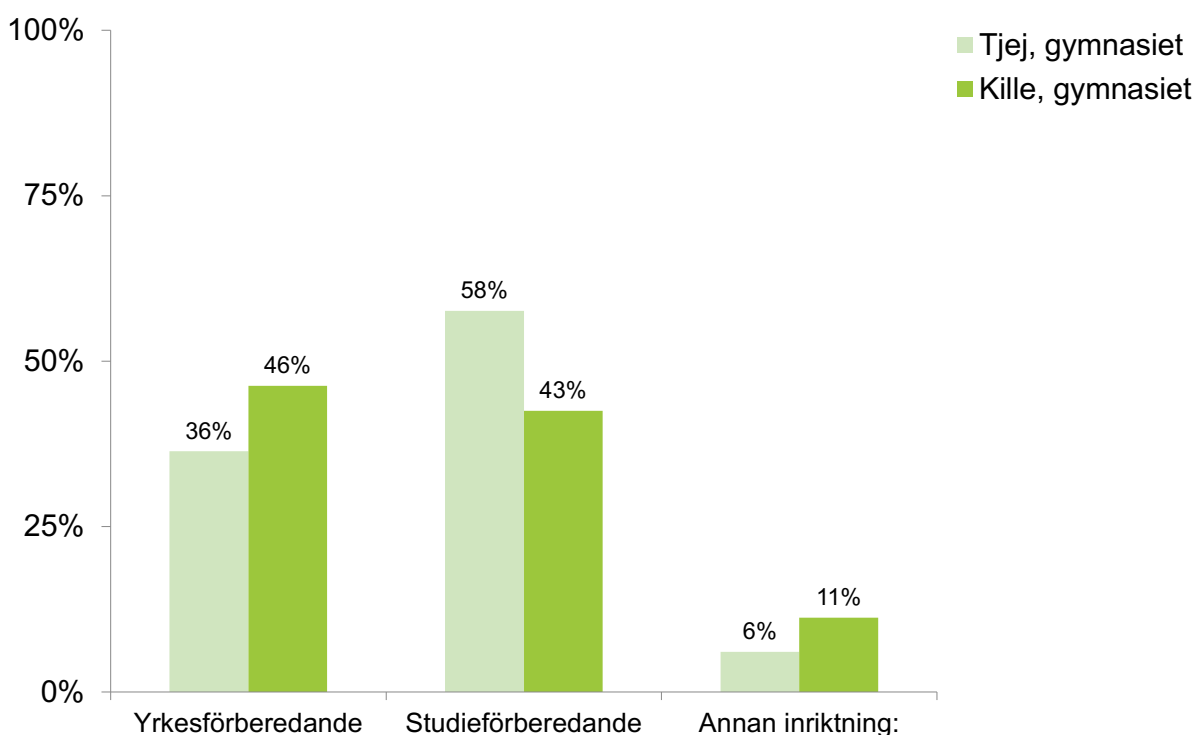
3 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

4 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. En majoritet av tjejerna, 58 %, läser ett studieförberedande program och 36 % läser ett yrkesförberedande program. Bland killarna är det mer jämnt fördelat. Av killarna läser 46 % ett yrkesförberedande program och 43 % ett studieförberedande.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

Nöjdhet med skola och utbildning

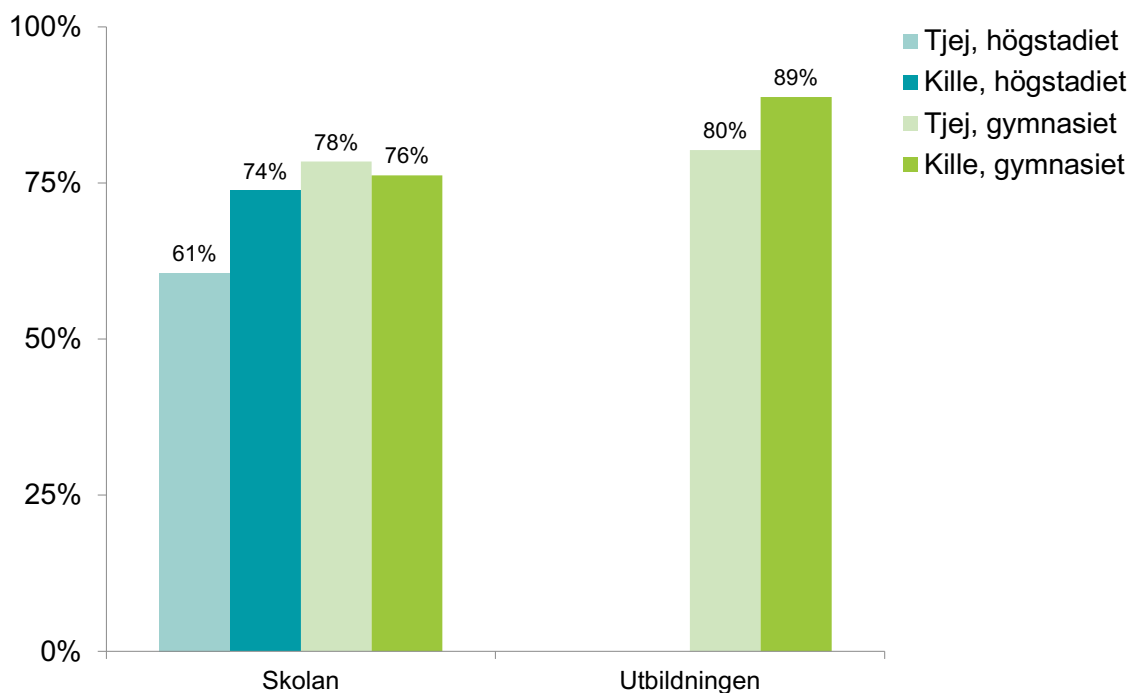
Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. En andel om 66 % av högstadieungdomarna och 78 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan.

Gymnasieungdomarna fick även svara på en fråga om de är nöjda med utbildningen. En andel om 84 % svarar att de är nöjda med utbildningen.

I tabell C2b framgår att ungdomarna i Ånge kommun är mindre nöjda med skolan jämfört med rikssnittet. När det kommer till utbildningen är gymnasieungdomarna i Ånge kommun också något mindre nöjda än rikssnittet.

Jämfört med 2018 har andelen högstadieungdomar som är nöjda med skolan minskat. Gymnasieungdomarna är däremot mer nöjda både med skolan och med utbildningen i årets Lupp, se diagram C2c och C2d på kommande två sidor.

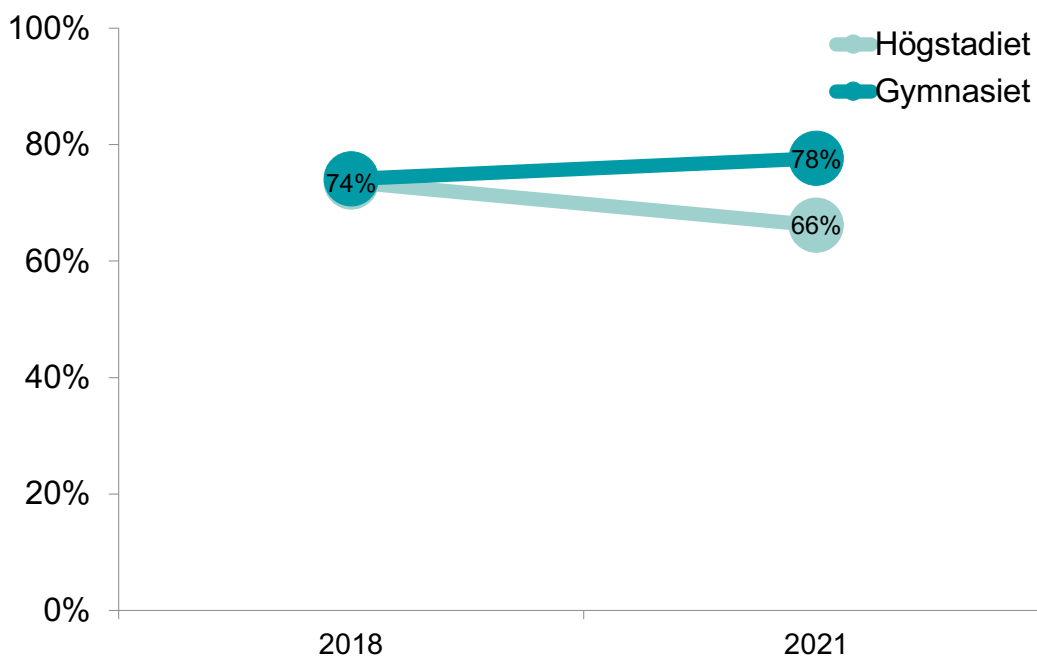
**C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

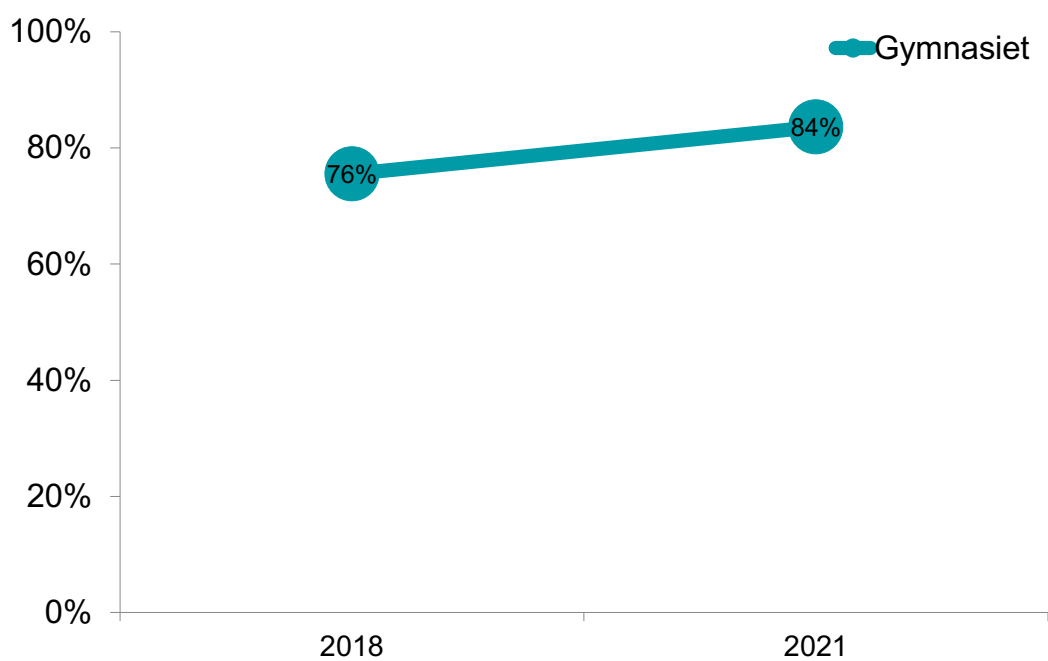
C2b. Andel nöjda med skolan och utbildningen: Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Skolan	66%	78%	78%	85%
Utbildning	-	-	84%	89%

C2c. Andel nöjda med skolan: Jämförelse över tid

C2d. Andel nöjda med utbildningen: Jämförelse över tid

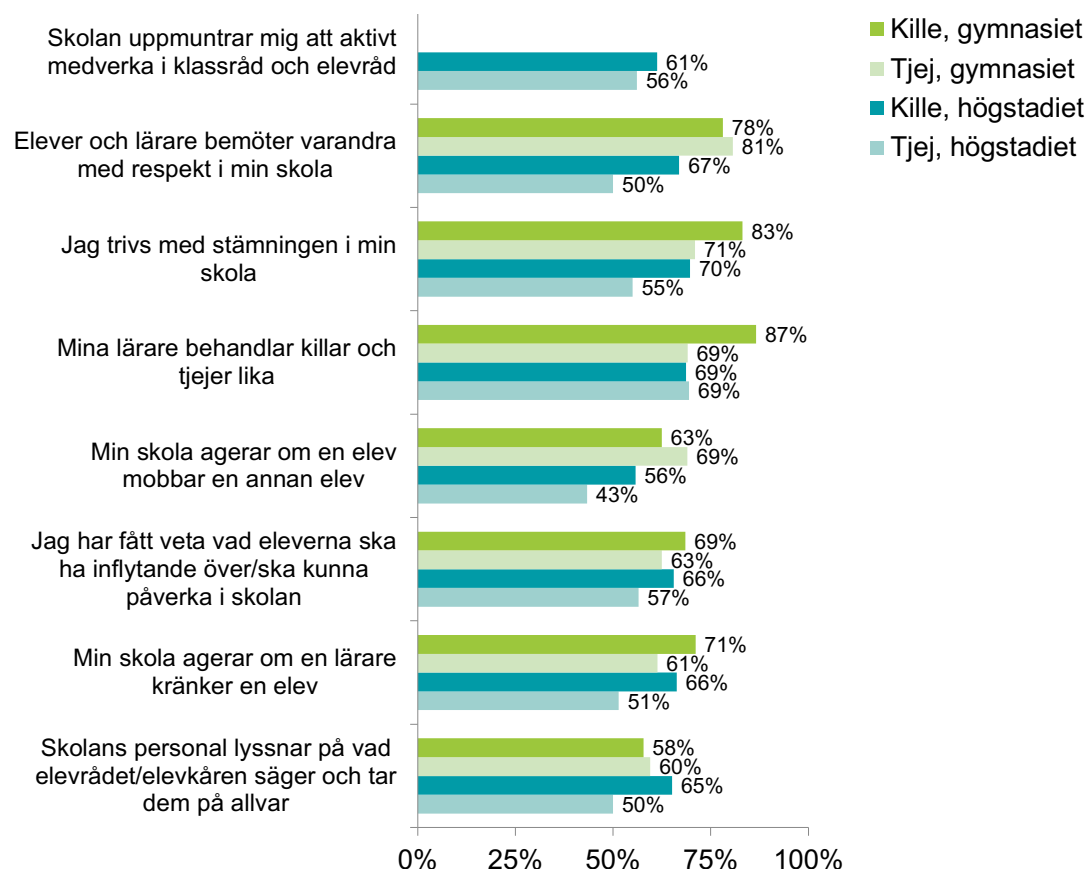
Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa¹.

I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. En andel om mellan 55-83 % instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Gymnasiekillarna trivs bäst, medan högstadietjejerna trivs i lägst grad. Gymnasiekillarna har även högst andel instämmande i flertalet ytterligare påståenden. Exempelvis instämmer 87 % av gymnasiekillarna i att lärare behandlar killar och tjejer lika, jämfört med 69 % bland övriga.

På följande sida redovisas Ånge kommuns resultat jämfört med rikssnittet för Lupp 2021. Där framgår att ungdomarna i Ånge kommun i lägre grad än rikssnittet trivs med stämningen i skolan. De instämmer även i lägre grad i att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev. Överlag är gymnasieungdomarna i Ånge kommun något mindre nöjda med skolan än rikssnittet, medan högstadieungdomarna är ungefär lika nöjda gällande flertalet aspekter.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 3-43 %.

Notera även att endast högstadieelever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd".

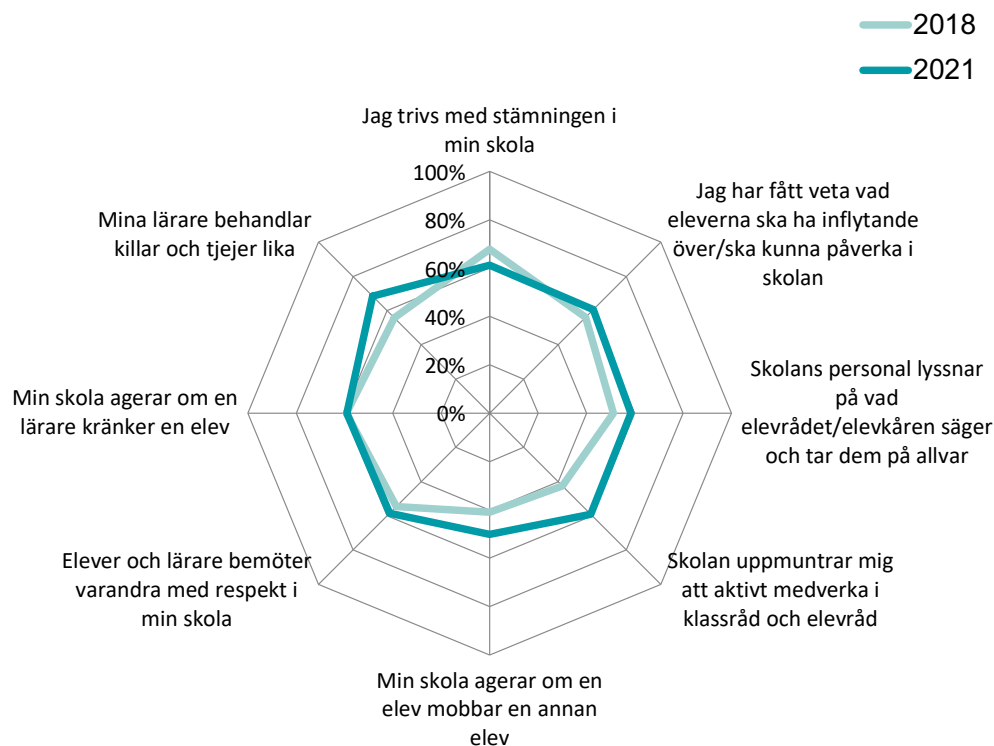
C3a. Andel som instämmer i påståenden om skolan: Jämförelse med rikssnittet*

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Jag trivs med stämningen i min skola	61%	72%	77%	85%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	50%	57%	65%	71%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	59%	64%	80%	82%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	59%	59%	66%	72%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	68%	64%	78%	78%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan	61%	60%	64%	67%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	58%	57%	60%	67%
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	59%	51%	-	-

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3a för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 5-34 % för högstadiet och 4-41 % för gymnasiet.

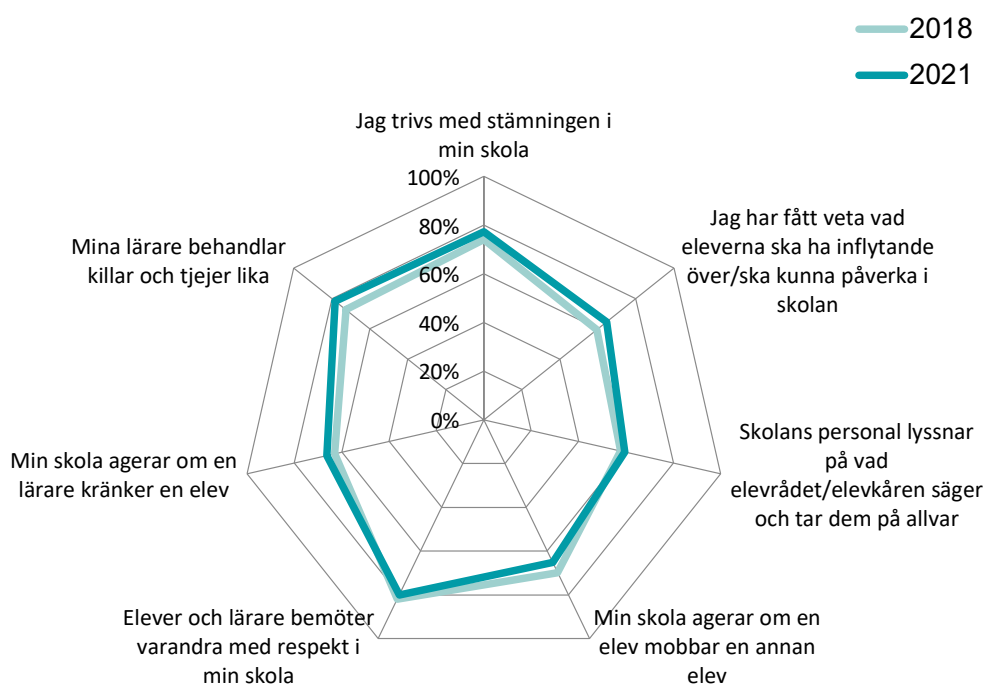
Över tid kan vi se att det skett en tydlig förbättring för högstadiet gällande flera frågor, se diagrammet nedan. För gymnasiet är resultatet mer likt år 2018, vilket syns i diagram C3b_2 på nästa sida.

C3b_1. Andel som instämmer i påståenden om skolan: högstadiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_1 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 5-34 %.

C3b_2. Andel som instämmer i påståenden om skolan: gymnasiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 4-41 %.

Rasism, våld och mobbning

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan, se diagram C3c på nästa sida. Vad som framgår är att en relativt hög andel av högstadieungdomarna svarar att våld, rasism och mobbning förekommer. Andelen som svarar att sexuella trakasserier är lägre. Högstadieungdomarna svarar i högre grad än gymnasieungdomarna att samtliga problem förekommer. I tabell C3d framgår också att högstadieungdomarna svarar att rasism förekommer i klart högre grad än rikssnittet för Lupp 2021.

C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

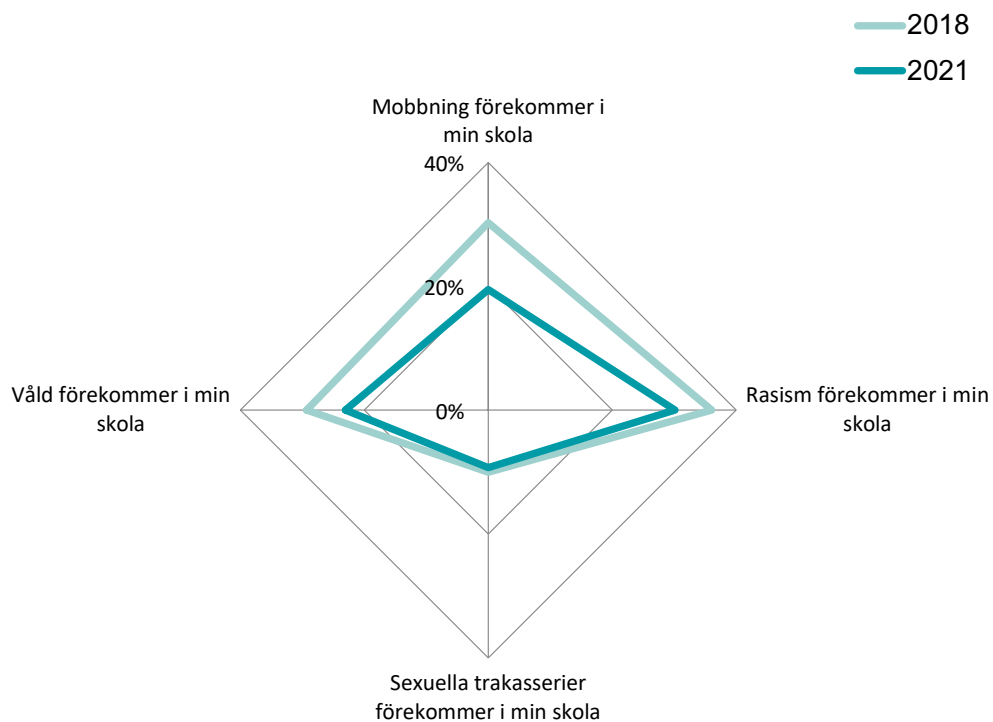

C3d. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: Jämförelse med rikssnittet

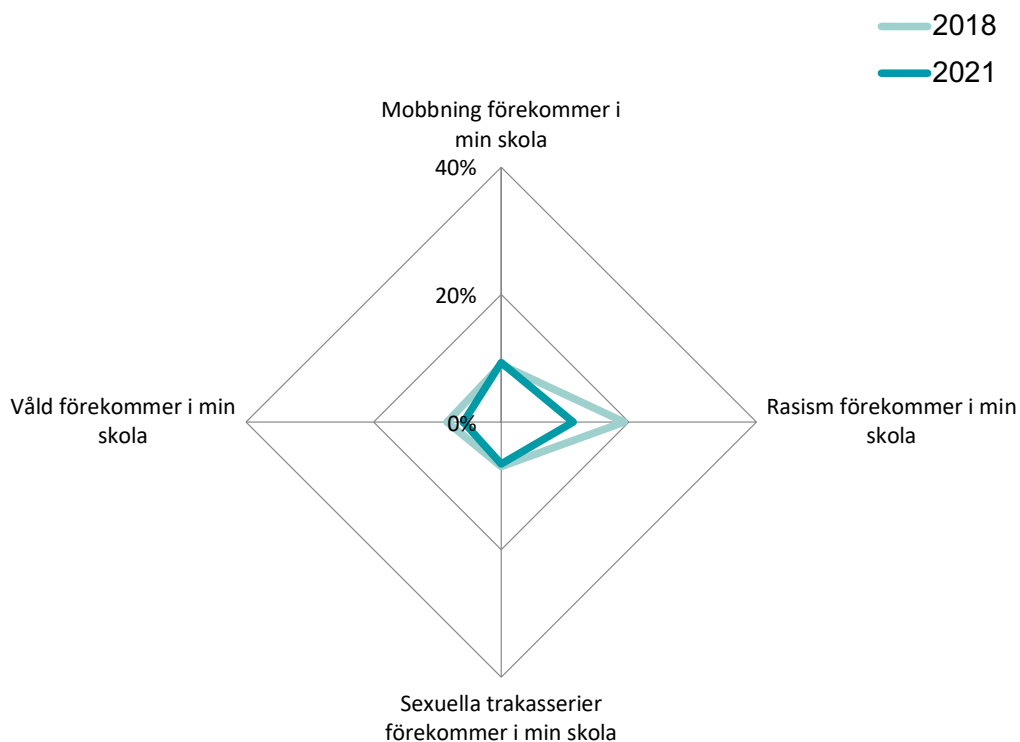
	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Mobbning förekommer i min skola	19%	17%	9%	8%
Rasism förekommer i min skola	30%	18%	11%	11%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	9%	10%	7%	7%
Våld förekommer i min skola	23%	22%	6%	8%

Andelen som instämmer i att flera problem förekommer på skolan har minskat över tid, se diagram C3e och C3f. Speciellt stor minskning har skett avseende högstadie-ungdomar som anser att mobbning förekommer i skolan. För gymnasiet har den största positiva förändringen skett avseende förekomsten av rasism.

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: högstadiet, jämförelse över tid

C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: gymnasiet, jämförelse över tid

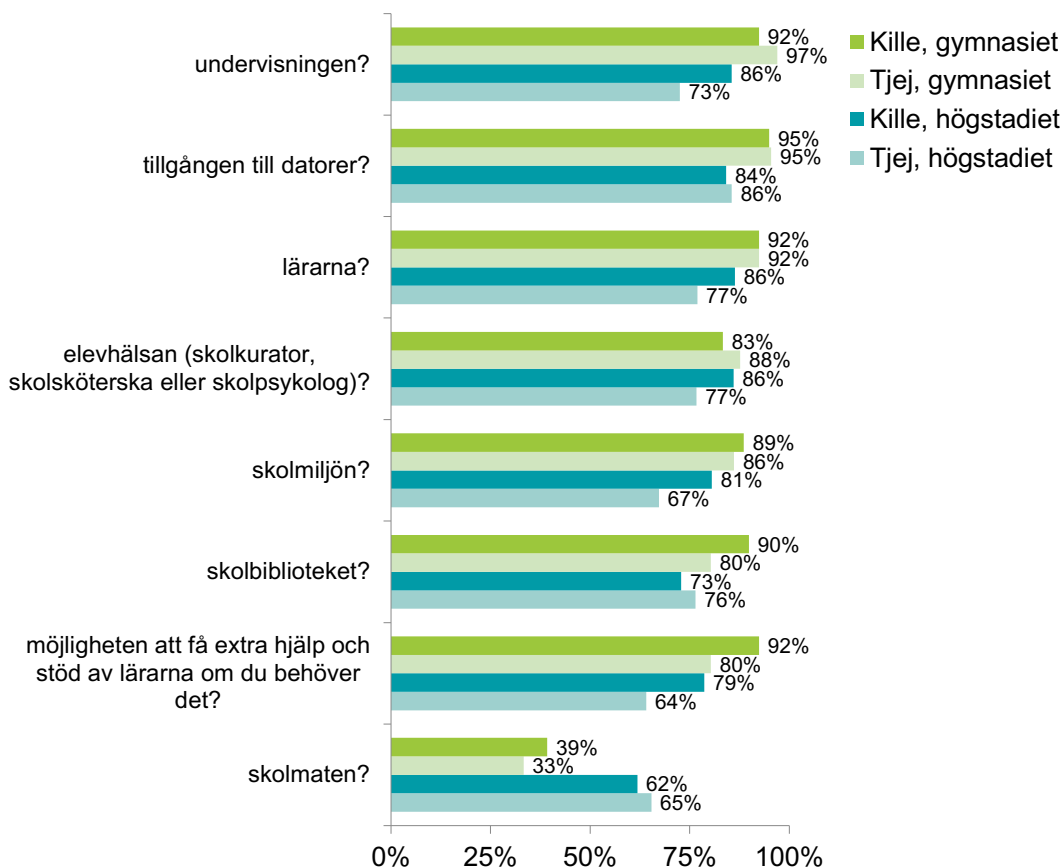
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår att en hög andel både i högstadiet och gymnasiet är nöjda med lärare, undervisning, elevhälsan och tillgången till datorer. När det kommer till skolmaten är nöjdheten lägre, framförallt i gymnasiet. Undantaget skolmaten är gymnasieungdomarna dock mer nöjda än högstadieungdomarna i samtliga påståenden. Högstadietjejer är de som är minst nöjda överlag.

I tabell C4a görs en jämförelse med rikssnittet. Här framgår att högstadieungdomarna i Ånge kommun är klart mer nöjda med skolmaten än rikssnittet, medan gymnasieungdomarna däremot är klart mindre nöjda. Högstadieungdomarna är även något mindre nöjda med undervisningen och möjligheten att få extra hjälp och stöd om de behöver det. I övrigt är Ånge kommuns resultat likt rikssnittet.

Vad gäller skolmaten är nöjdheten för högstadiet även klart högre i årets Lupp jämfört med 2018, se diagram C4b på sida 36. Nöjdheten med tillgången till datorer är däremot lägre i år. Vad gäller gymnasiet syns däremot en positiv förändring avseende tillgången till datorer, se diagram C4c.

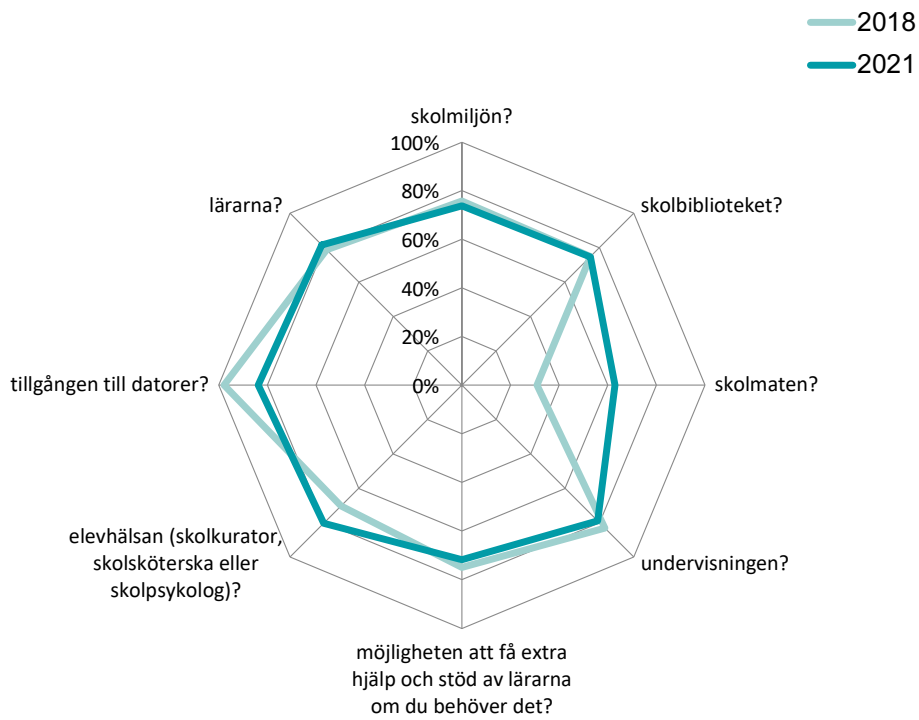
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

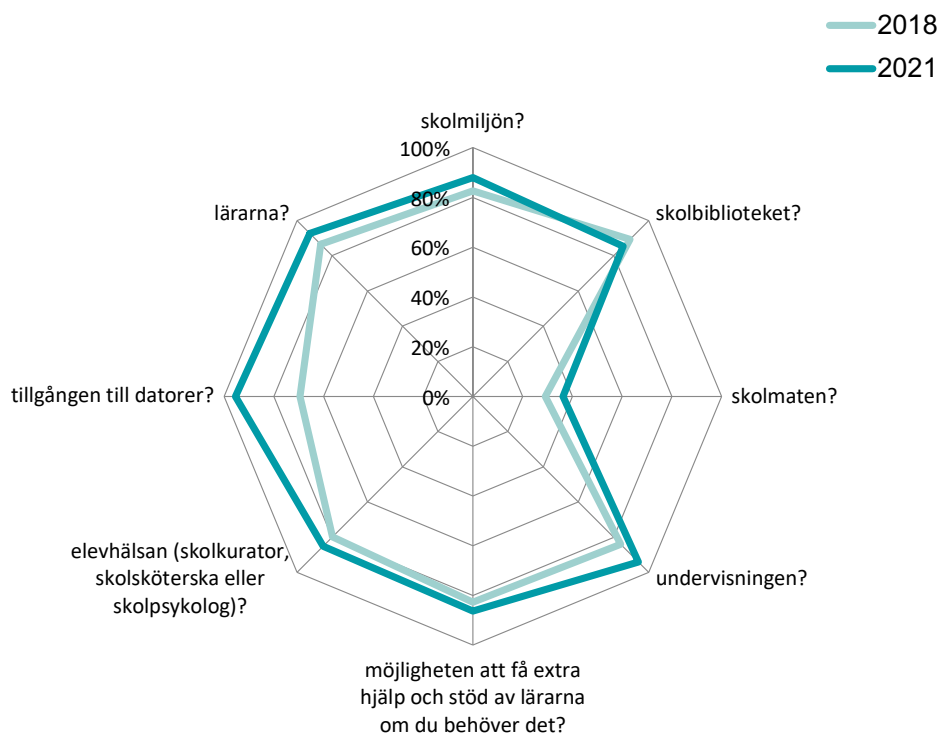
C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
skolmiljön?	74%	72%	88%	90%
skolbiblioteket?	75%	74%	86%	87%
skolmaten?	63%	37%	36%	55%
undervisningen?	79%	84%	94%	93%
möjligheten att få extra hjälp och stöd av lärarna om du behöver det?	72%	79%	86%	86%
elevhälsan (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)?	80%	78%	85%	87%
tillgången till datorer?	84%	87%	95%	95%
lärarna?	81%	82%	93%	92%

C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: högstadiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" jämförelse över tid

C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: gymnasiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" jämförelse över tid

Elevinflytande

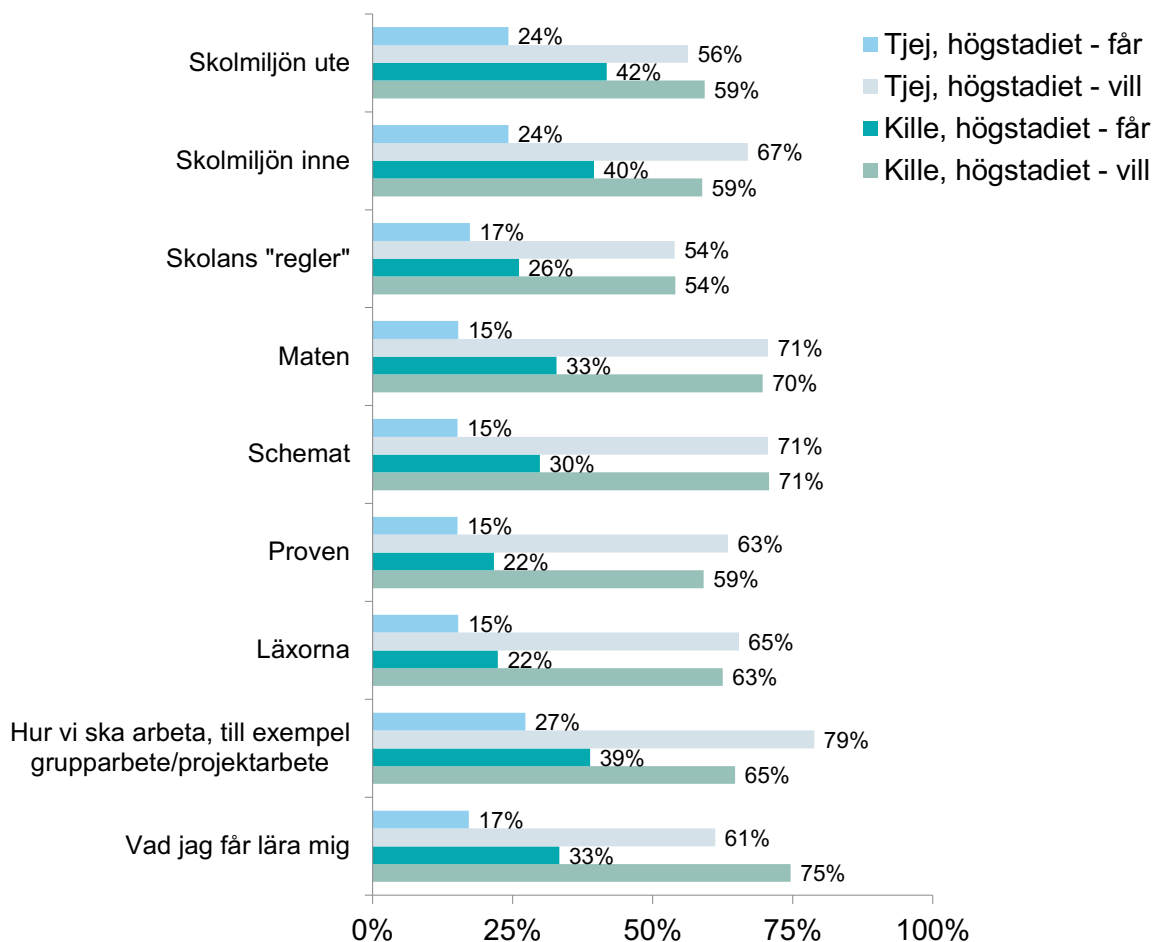
Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I klassrummet är elevernas möjligheter att påverka beroende av lärarens inställning. Elevrådets möjlighet att påverka beslut som rör hela skolan beror på skolledningens inställning och vilka strukturer som finns för elevinflytande på skolan.²

I Ånge kommun ser vi att andelen unga som vill påverka är hög både i högstadiet och gymnasiet. Vi ser också att andelen som vill påverka är klart högre än andelen som svarar att de får det. Tjejer i båda årskurser svarar att de vill påverka på olika saker i något högre grad än killar. Killar svarar däremot i något högre grad än tjejer att de får vara med och påverka på olika saker.

Hur man ska arbeta (grupparbete/projektarbete) samt skolmiljön (ute och inne) är det som högstadieungdomarna anser att de i högsta grad får vara med och bestämma om idag. På gymnasiet svarar flest att de får vara med och bestämma om vad de får lära sig och hur de ska arbeta.

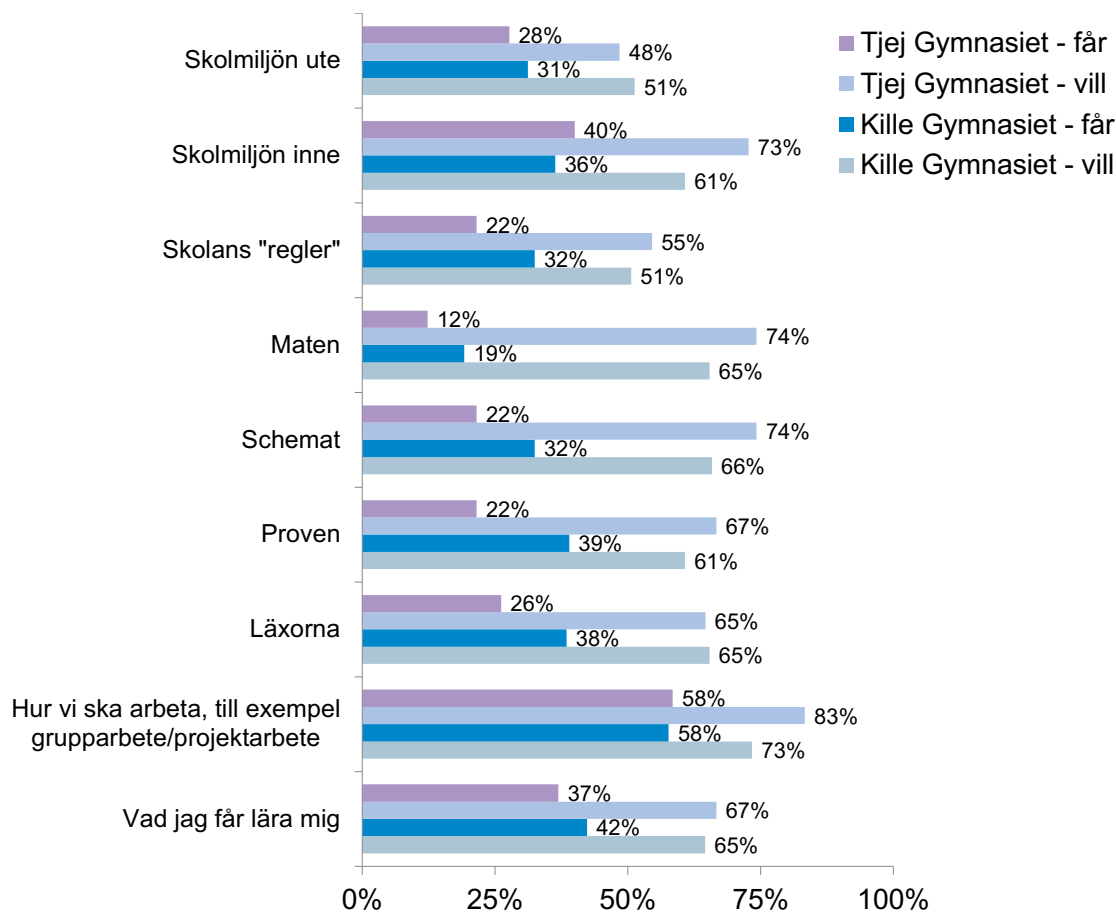
C5a. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

1 SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

2 Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan

C5b. Årskurs 2: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

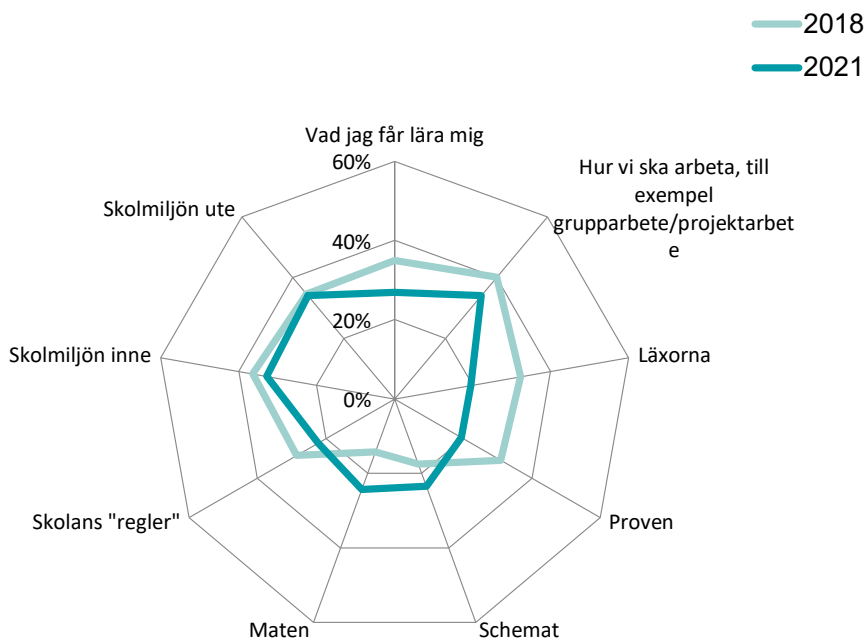
I tabell C5c nedan redovisas andelen som får vara med och påverka i jämförelse med rikssnittet. Vad som framgår är att ungdomarna i Ånge kommun, framför allt i gymnasiet, i högre grad än rikssnittet för Lupp 2021 svarar att de får vara med och bestämma om flera saker i skolan.

C5c: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: Jämförelse med rikssnittet

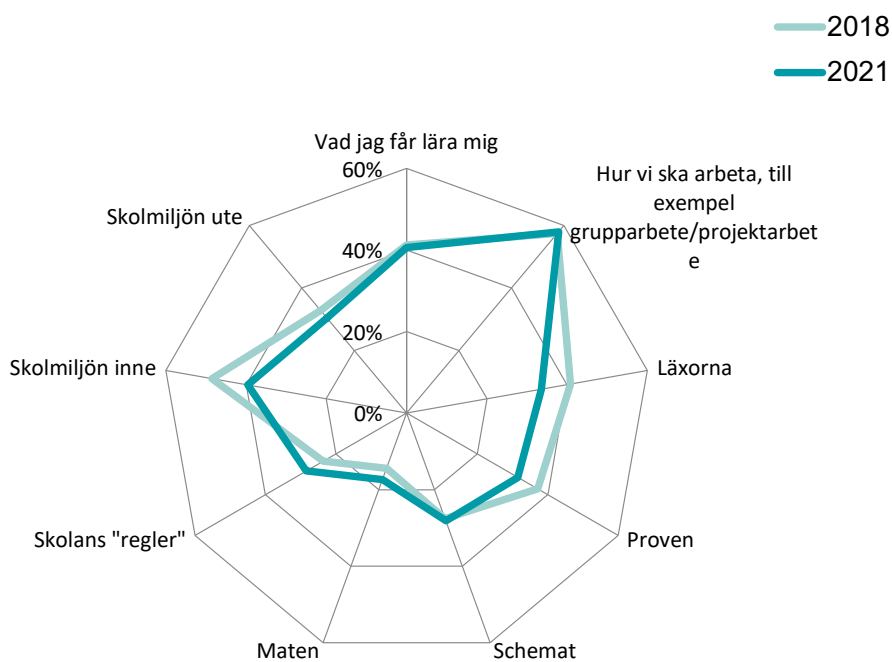
	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Vad jag får lära mig	27%	26%	41%	31%
Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/projektarbete	34%	34%	58%	50%
Läxorna	20%	19%	34%	31%
Proven	19%	21%	32%	37%
Schemat	23%	15%	28%	20%
Maten	24%	14%	17%	16%
Skolans "regler"	22%	24%	28%	25%
Skolmiljön inne	33%	27%	40%	29%
Skolmiljön ute	34%	25%	30%	24%

Andelen i högstadiet som upplever att de får vara med att bestämma om olika saker i skolan har minskat i flera frågor, men ökat vad gäller maten och schemat. I gymnasiet har andelen som upplever att de får vara med och bestämma minskat i några frågor, men ökat något i andra.

C5d: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, högstadiet, jämförelse över tid

C5e: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, gymnasiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

Det tredje delmålet i ungdomspolitiken syftar till att unga ska få vara med och göra sina röster hörda, både i frågor som direkt berör dem och för samhället i stort.

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

Vad som dock framkommer är att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre och en mindre andel uppger att de är medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Fler unga uppger dock att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

”Jag vill vara med och påverka olika beslut som omfattar t ex vår framtid, miljö eller annat”

– Svar från kille i högstadiet på frågan om vad man vill påverka i kommunen

1 SOU 2016:5 ”Låt fler forma framtiden” del A

2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

Intresse för olika frågor

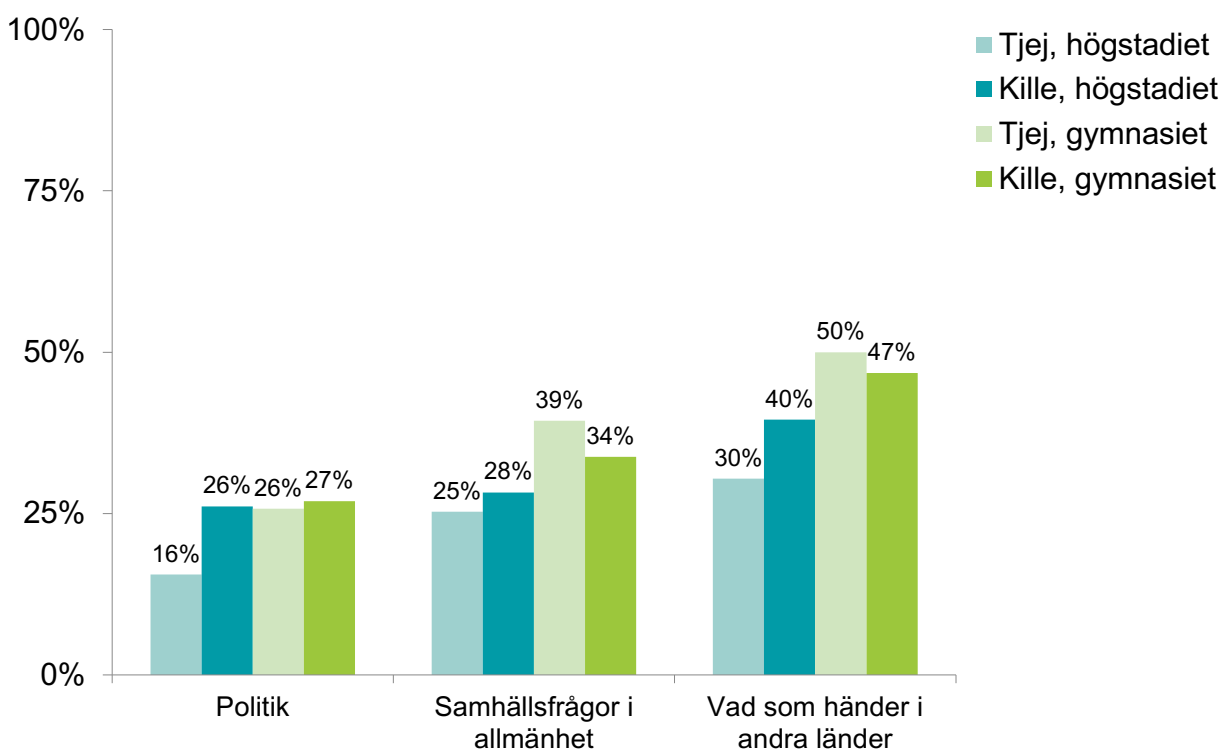
Ungdomarna i Ånge kommun svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹

Gymnasieungdomarna, och framförallt tjejerna, är i högst grad intresserade både av samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder. Vad gäller intresset för politik är gymnasieungdomarna och högstadiekillarna ungefär lika intresserade, medan högstadietjejerna är klart mindre intresserade. Högstadietjejerna är även minst intresserade av samhällsfrågor och vad som händer i andra länder.

I en jämförelse med rikssnittet framkommer att ungdomarna i Ånge kommun, både i högstadiet och gymnasiet, är klart mindre intresserade av samtliga frågor. Intresset är även lägre jämfört med år 2018, se diagram D1b på nästa sida.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

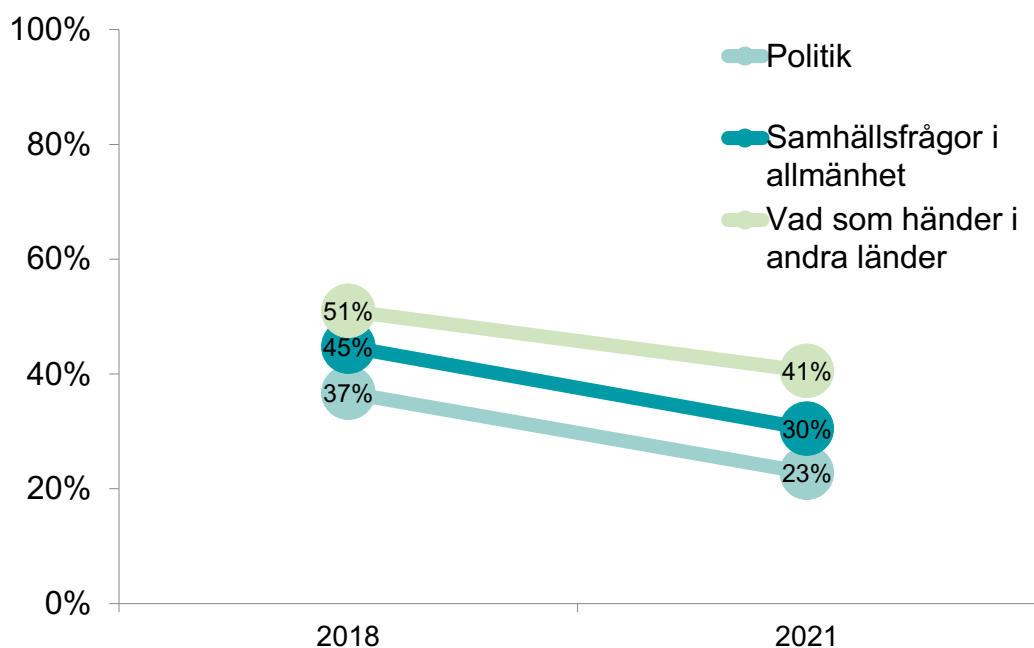

D1a. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Politik	20%	31%	27%	41%
Samhällsfrågor i allmänhet	26%	37%	37%	53%
Vad som händer i andra länder	35%	58%	50%	60%

¹ Amnå mfl. 2016

D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratins beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹. Dock innebär förändringarna i formerna för engagemang att vi troligtvis på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

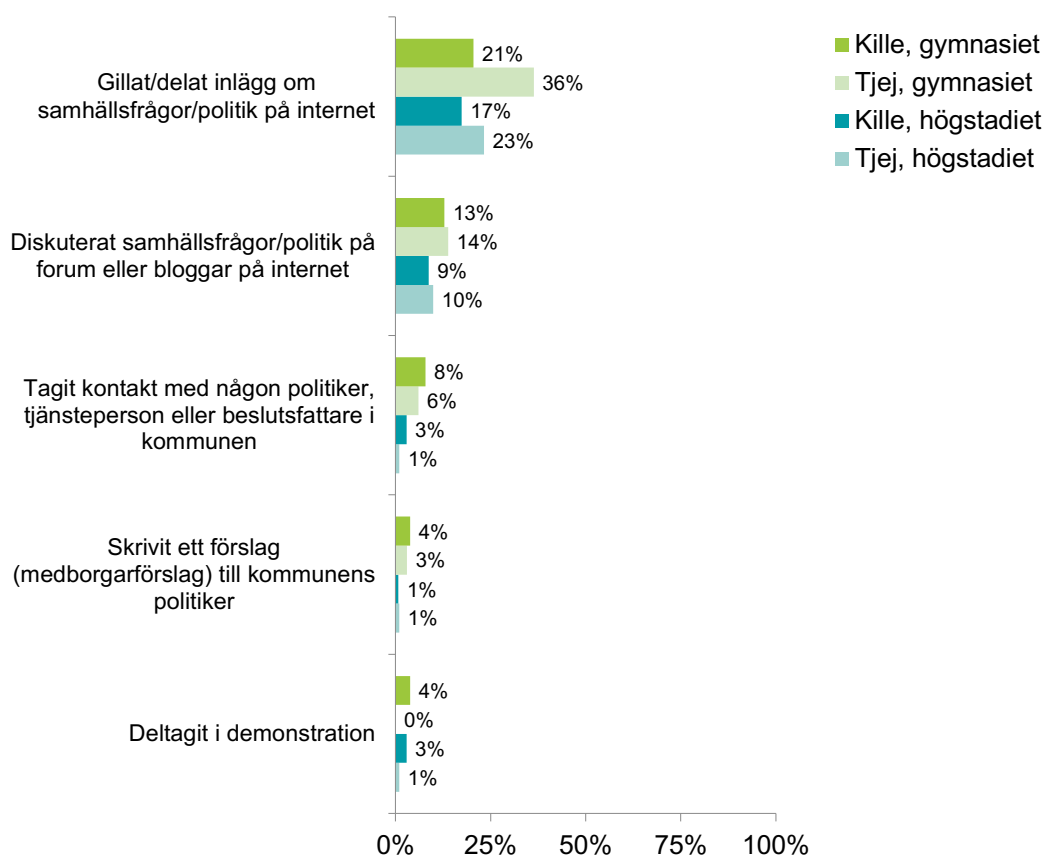
I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

Vad som framgår i diagram D2 är att en andel mellan 17-36 % har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. Gymnasietjejerna har i högst grad gjort detta. Det näst vanligaste är att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik på forum eller bloggar på internet, vilket 9-14 % svarar att de gjort. De andra handlingarna är klart mindre vanliga. En andel om totalt 0-4 % har deltagit i en demonstration.

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande? Andel som svarat "ja"

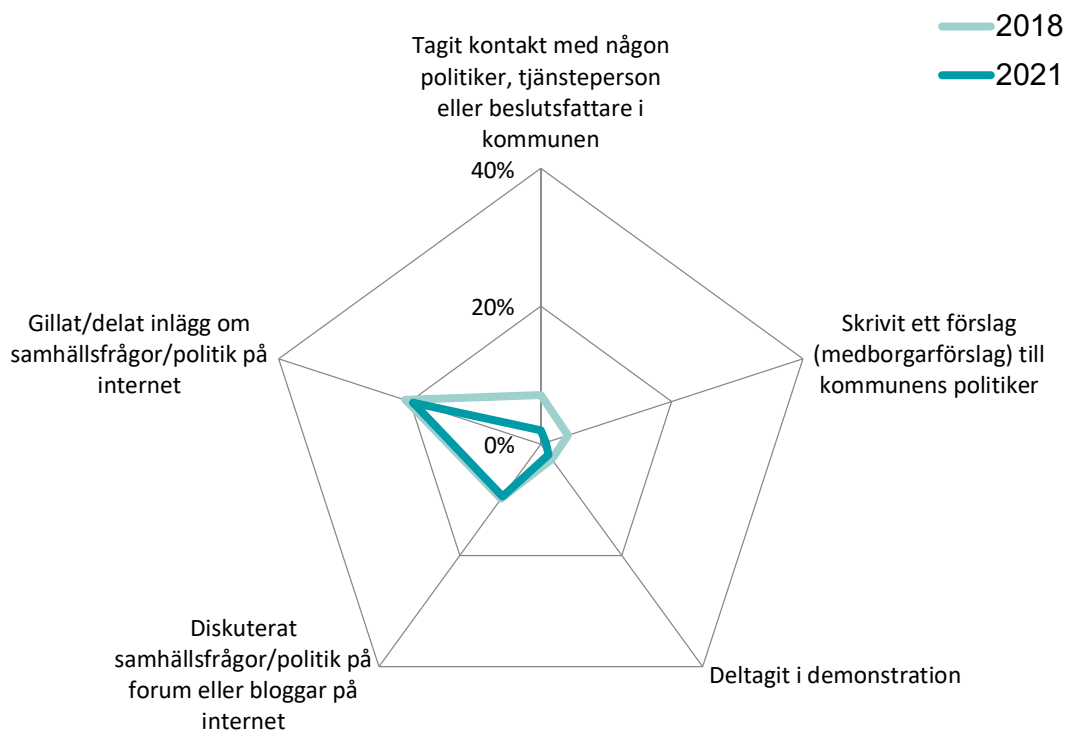
Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att ungdomarna i Ånge kommun i lägre grad gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på nätet.

Över tid har andelen unga i Ånge kommun som gjort någon form av politisk handling minskat något, främst i gymnasiet.

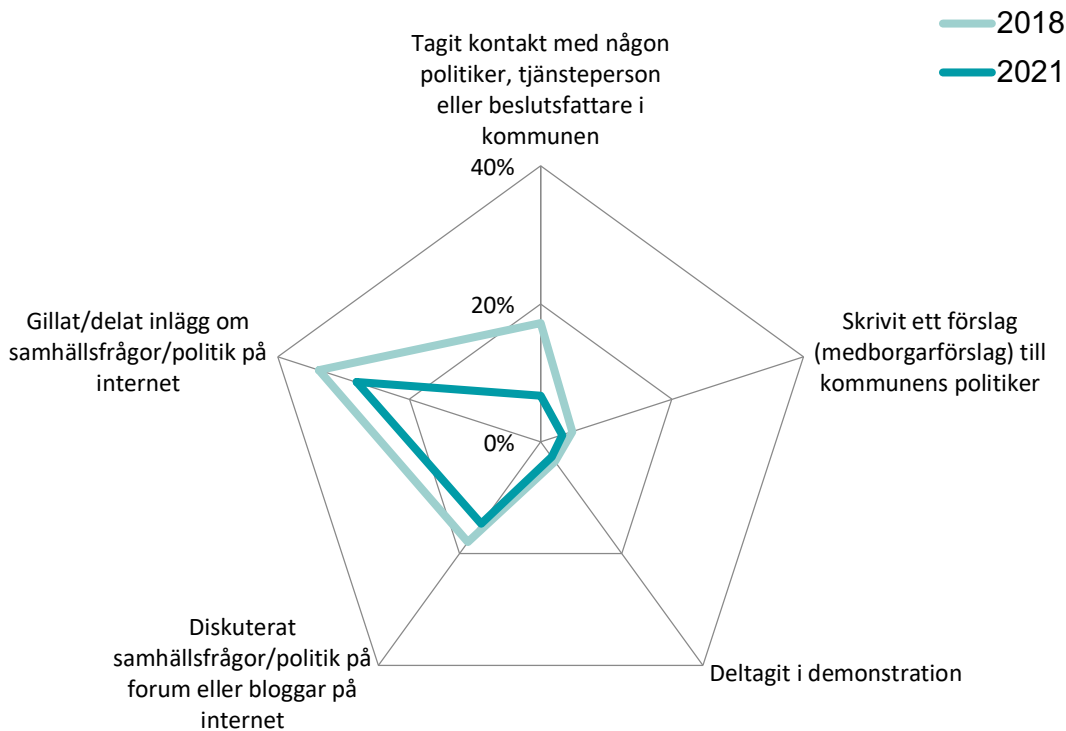
D2a. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller beslutsfattare i kommunen	2%	4%	7%	5%
Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker	1%	2%	3%	2%
Deltagit i demonstration	2%	4%	3%	5%
Diskuterat samhällsfrågor/politik på forum eller bloggar på internet	9%	11%	15%	17%
Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet	19%	30%	28%	41%

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, jämförelse över tid

D2c. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: gymnasiet, jämförelse över tid

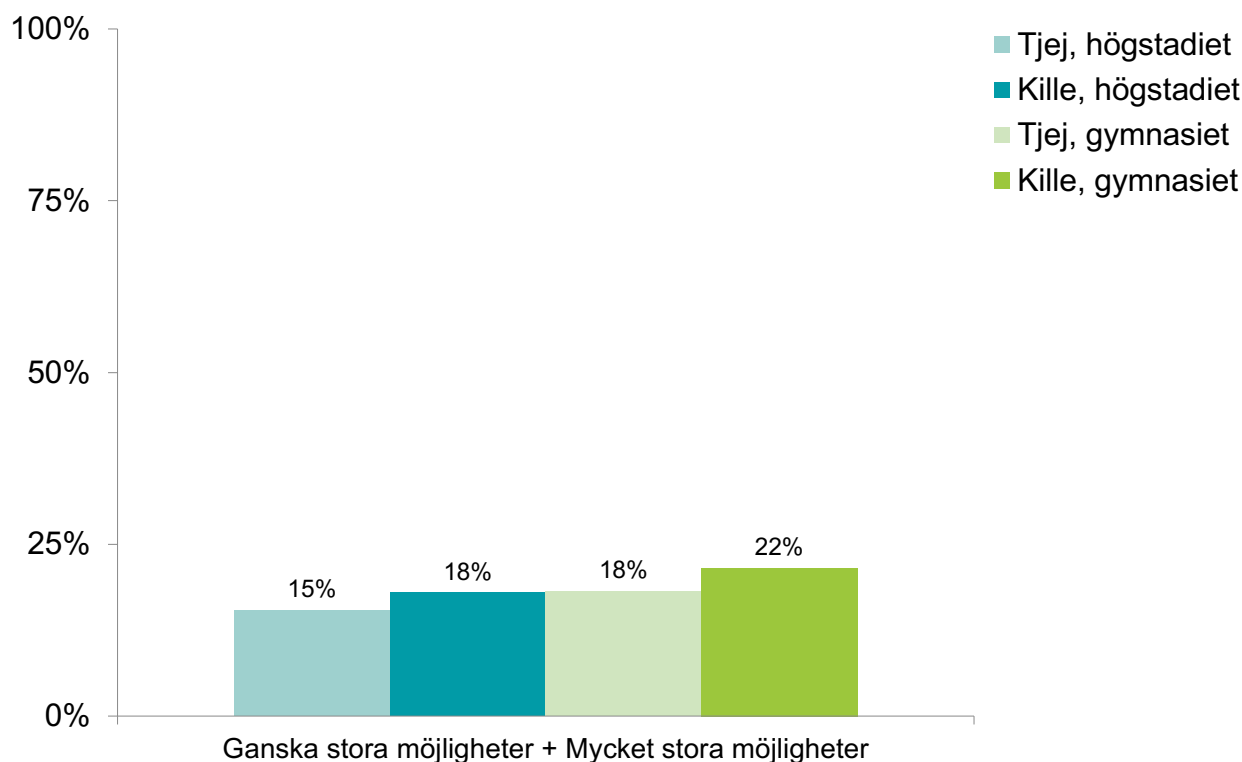
Möjligheter att påverka

En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att killar i högstadiet och tjejer i gymnasiet i lika hög grad, 18 %, ser positivt på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Tjejer i högstadiet ser däremot något mindre positivt på sina möjligheter, och killar i gymnasiet är något mer positiva till möjligheterna. 52-55 % av högstadieungdomarna och 45-57 % av gymnasieungdomarna svarar "vet ej" på denna fråga, vilket kan vara bra att vara medveten om.

Resultatet för gymnasieungdomarna i Ånge kommun är på samma nivå som rikssnittet för Lupp 2021. Även högstadieungdomarna ser i ungefär lika hög utsträckning positivt på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen.

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

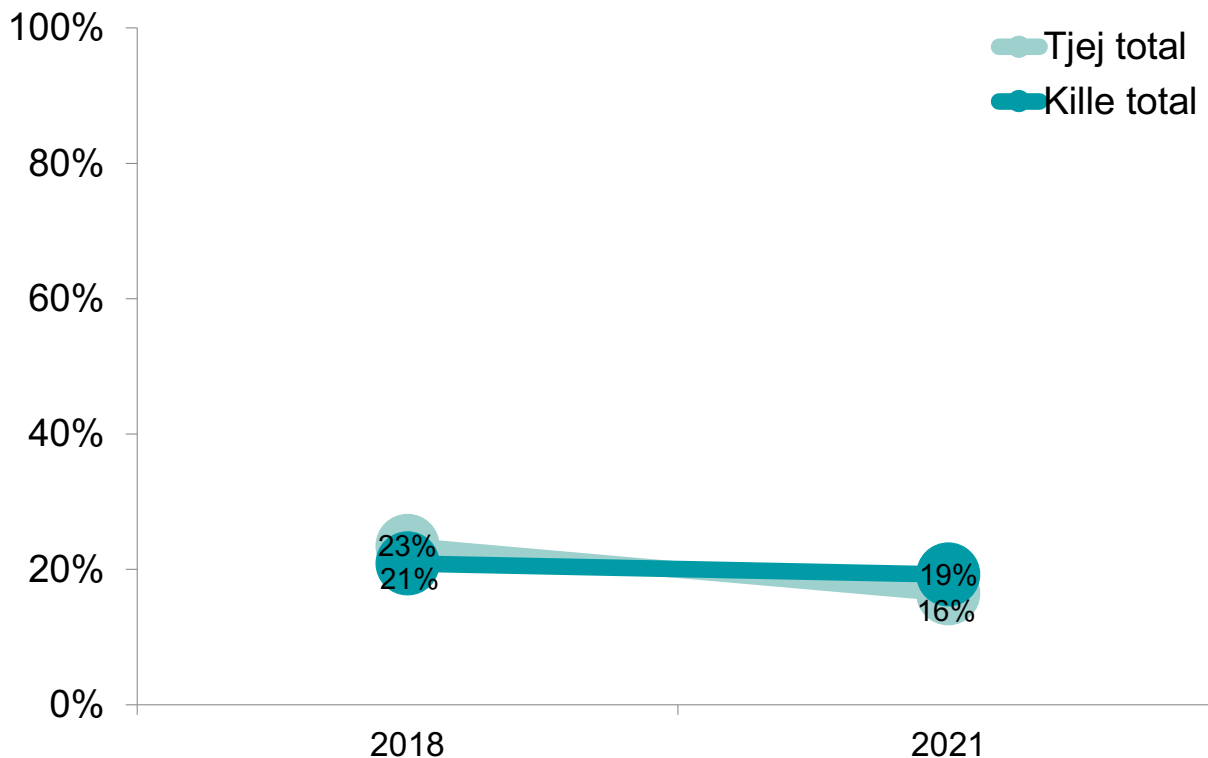
D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
16%	19%	20%	20%

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

I en jämförelse över tid framkommer det att andelen tjejer som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att påverka har minskat något sedan år 2018.

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid

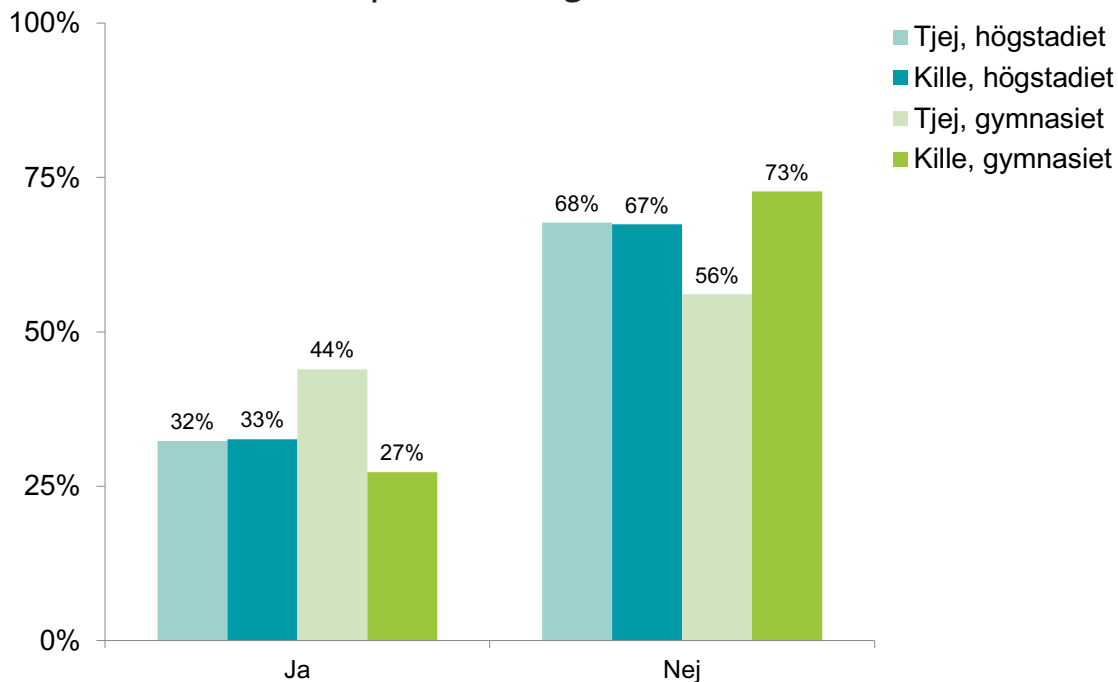
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor som rör Ånge kommun. I denna fråga framgår att andelen gymnasietjejer som vill påverka är högre än i övriga grupper - se diagram D4. Totalt svarar drygt en tredjedel av ungdomarna i Ånge kommun att de vill påverka.

Ungdomarna i Ånge kommun vill vara med och påverka vad som händer i kommunen i klart lägre utsträckning än rikssnittet, se tabell D4a.

I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen unga som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2018, både bland killar och tjejer.

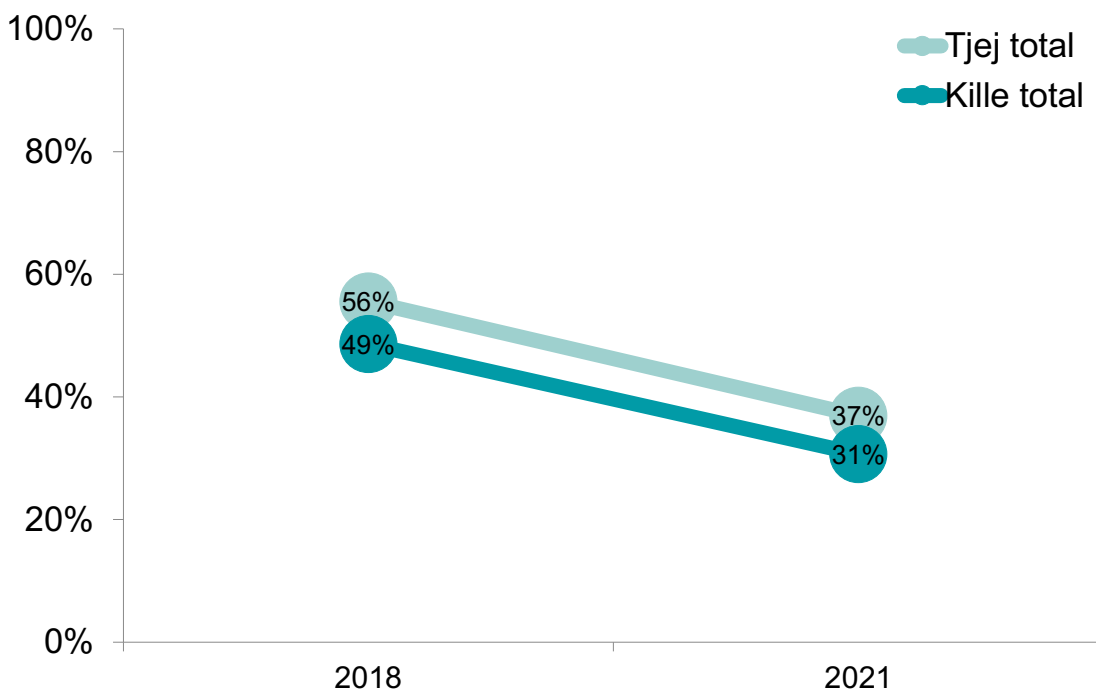
D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
32%	41%	35%	47%

D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid

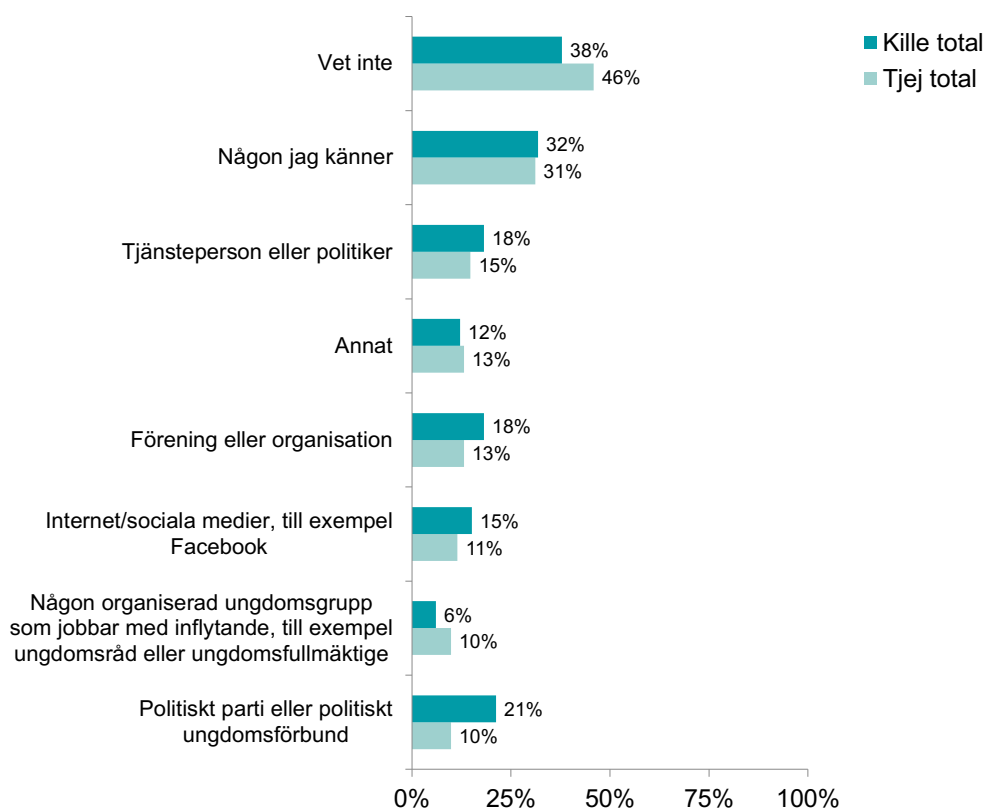

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 38 % av killarna och 46 % av tjejerna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar störst andel av både tjejer och killar att de skulle vända sig till någon de känner.

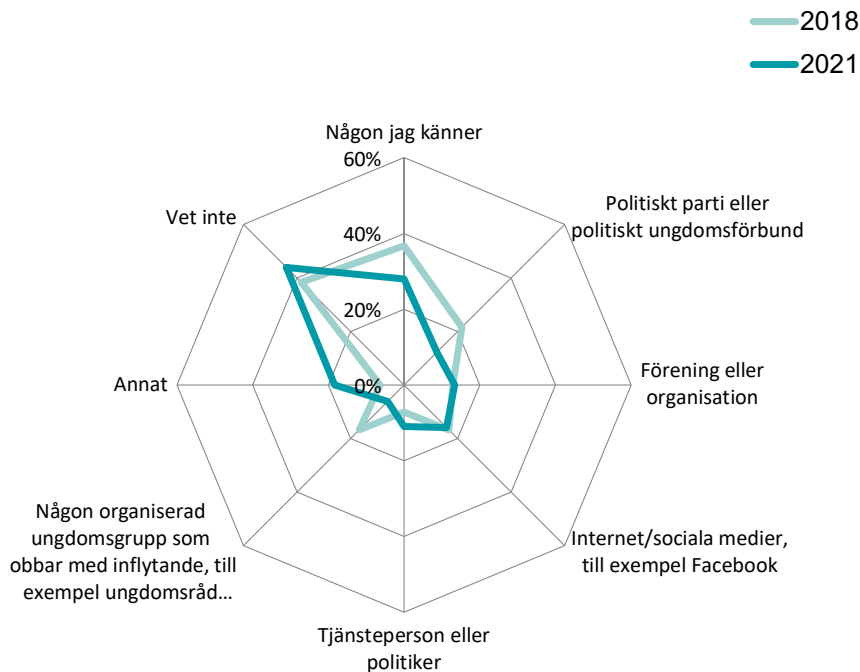
Vid en jämförelse över tid kan vi se att andelen högstadieungdomar som skulle vända sig till någon de känner, till ett politiskt parti eller ungdomsförbund eller till någon organiserad ungdomsgrupp minskat, se diagram Dfc_1 på nästa sida.

För gymnasiet är den största skillnaden jämfört med 2018 en tydlig ökning av andelen som svarat att de inte vet vart de skulle vända sig, se diagram D4c_2.

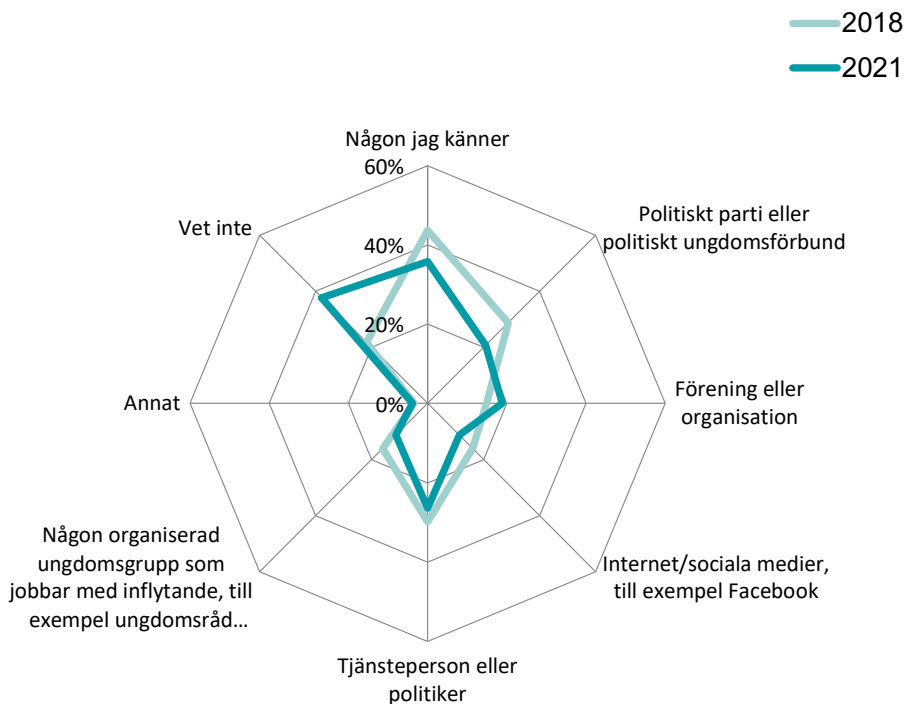
D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

**D4c_1. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: högstadiet, jämförelse över tid**

**D4c_2. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: gymnasiet, jämförelse över tid**

D4d. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan. Skolmiljön, skolmaten och skolans regler är exempel på frågor som ungdomarna tar upp. Fritidsaktiviteter är också något som flera ungdomar vill påverka, och då framförallt utbudet av aktiviteter för unga i kommunen. Det finns också de som vill påverka i frågor som rör trygghet, diskriminering, mobbning och mot rasism.

Ytterligare saker som nämns är bland annat diesel/bensinpriser, var kommunen lägger pengar, skatter och miljöfrågor.

"Frågor som rör unga, ex. skolan, fritidsaktiviteter, våld, trygghet"

- Tjej, gymnasiet

"sluta med trakaserier på internet och sånt"

- Kille, högstadiet

"Vill skapa något vi ungdomar kan göra på helger och kvällar då de inte finns något att göra"

- Kille, gymnasiet

"rätt visan gällande var man bor i kommunen och vart satsningen går"

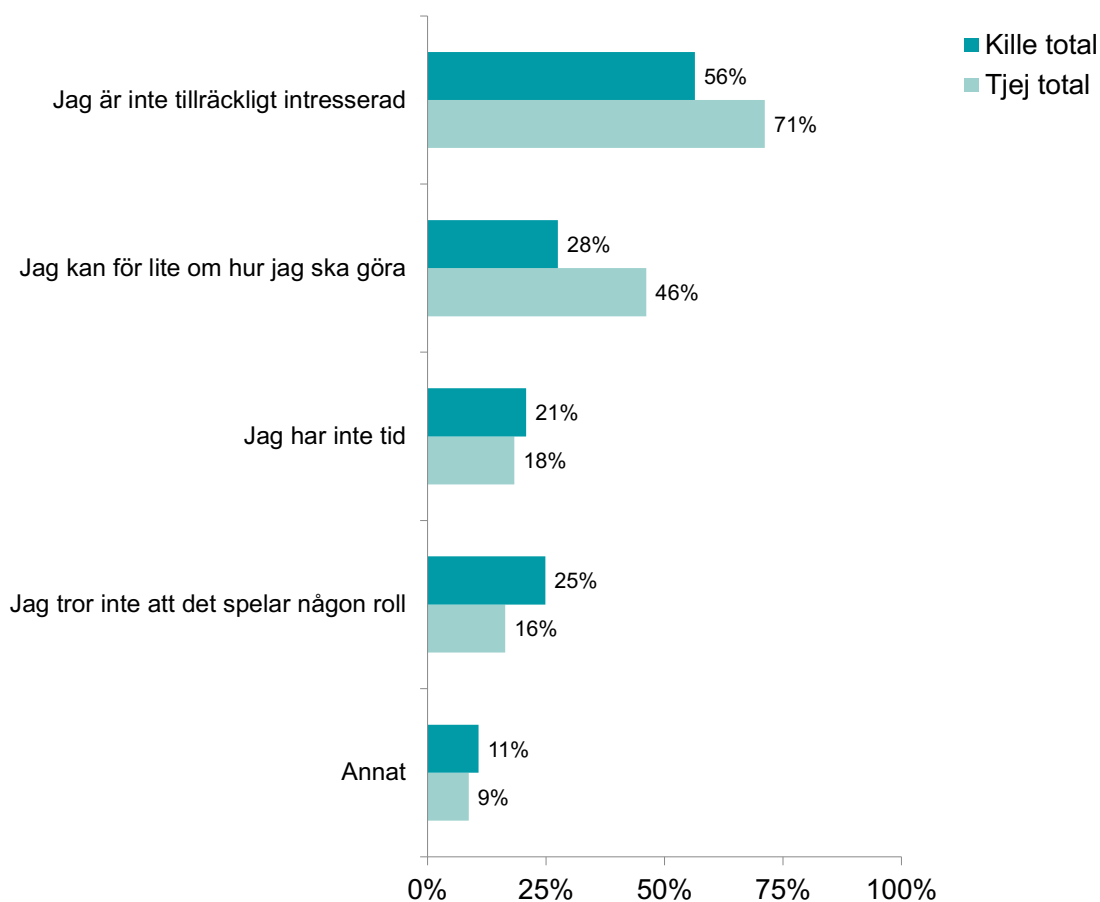
- Tjej, högstadiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4f nedan.

71 % av tjejerna och 56 % av killarna svarar att de inte är tillräckligt intresserade. 46 % av tjejerna svarar att de kan för lite om hur de ska göra och 28 % av killarna svarar detsamma. Fler killar (25 %) än tjejer (16 %) tror inte att det spelar någon roll.

D4f. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka? Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

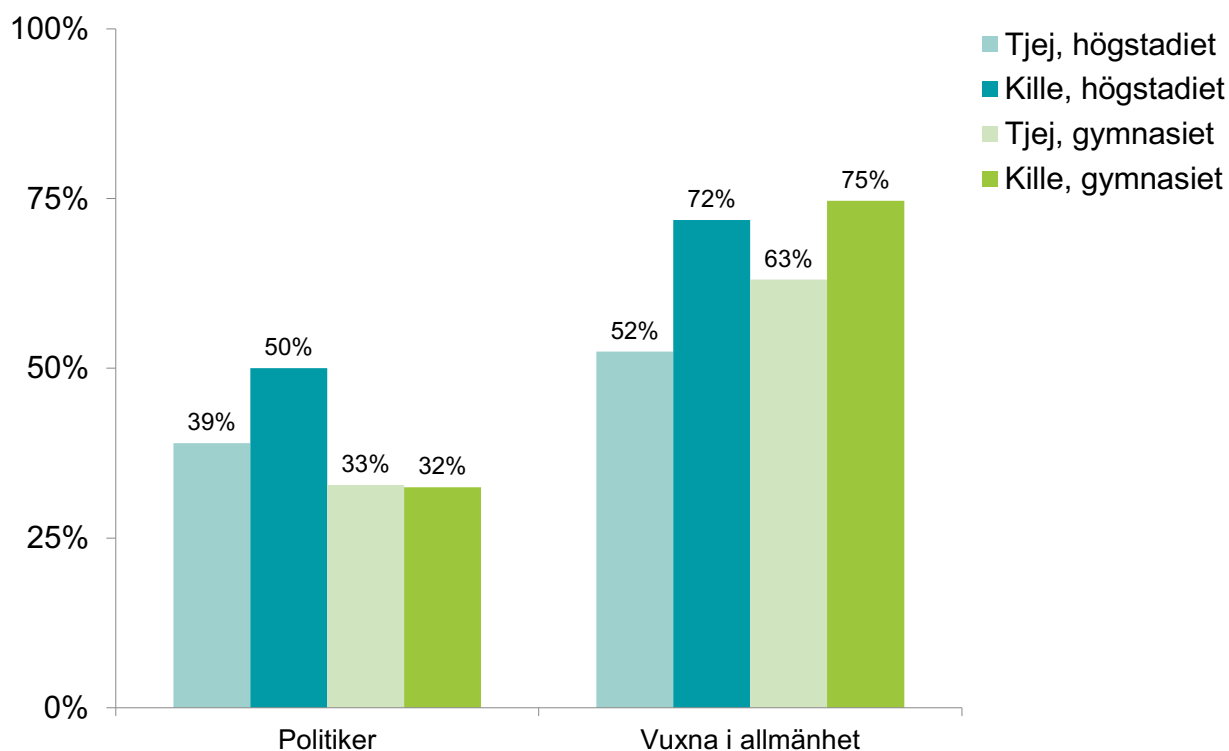
Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. 64 % svarar att de har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet är högst bland killar i båda åldersgrupperna, och lägst bland tjejer i högstadiet. Förtroendet för politiker är lägre, 40 %. Högstadiungdomarna, främst killarna, har högre förtroende för politiker än gymnasieungdomarna.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att gymnasieungdomarna i Ånge kommun har ett lägre förtroende för politiker än snittet. Högstadiungdomarna har däremot lägre förtroende för vuxna i allmänhet.

Andelen ungdomar med stort eller ganska stort förtroende för politiker är på ungefär samma nivå som år 2018. Förtroendet för vuxna i allmänhet är däremot lägre i år, se följande sida.

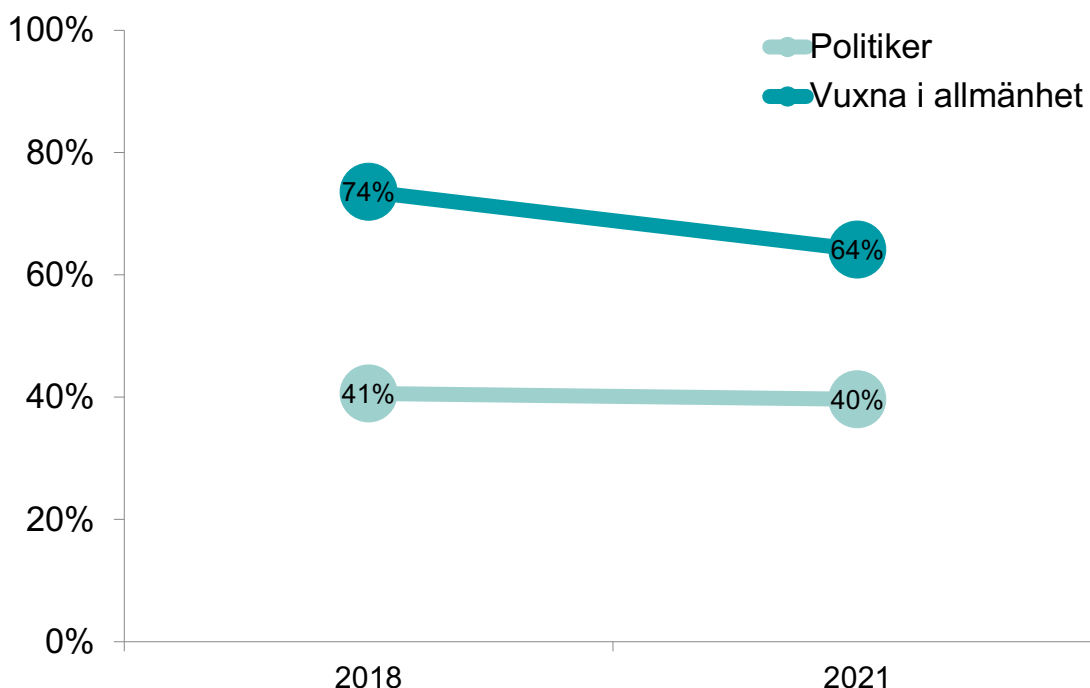
**D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"**

**D5a. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse med riksnittet**

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Politiker	44%	47%	32%	40%
Vuxna	62%	70%	67%	70%

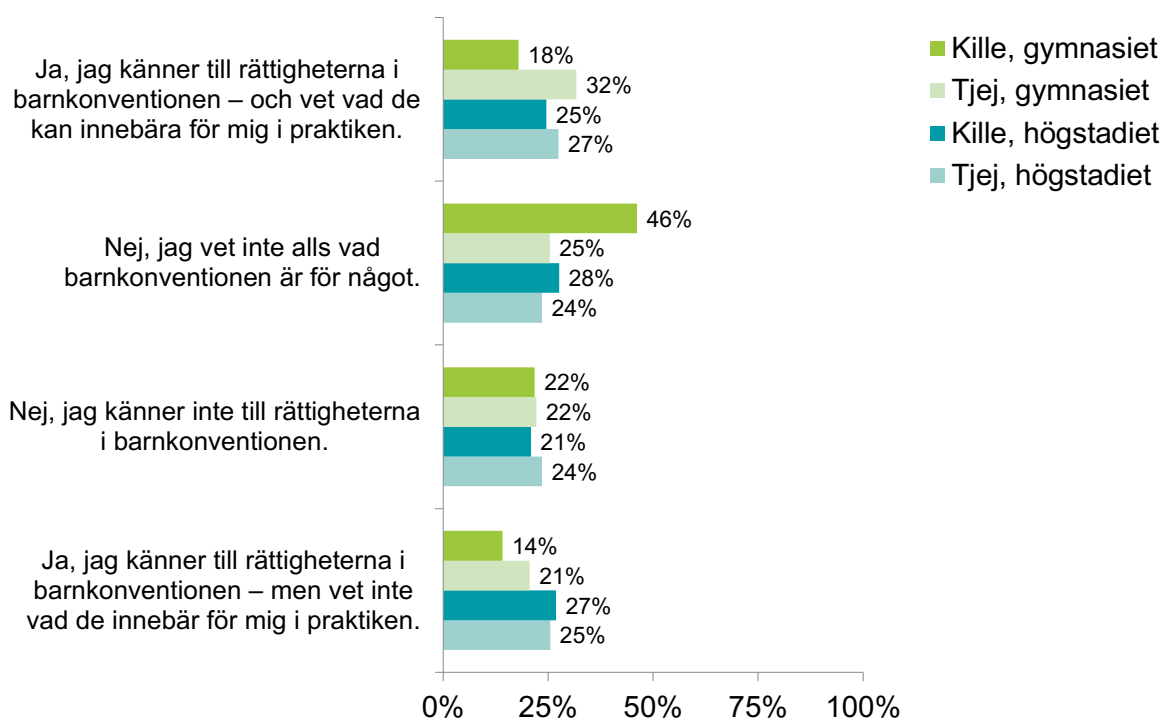
**D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse över tid**

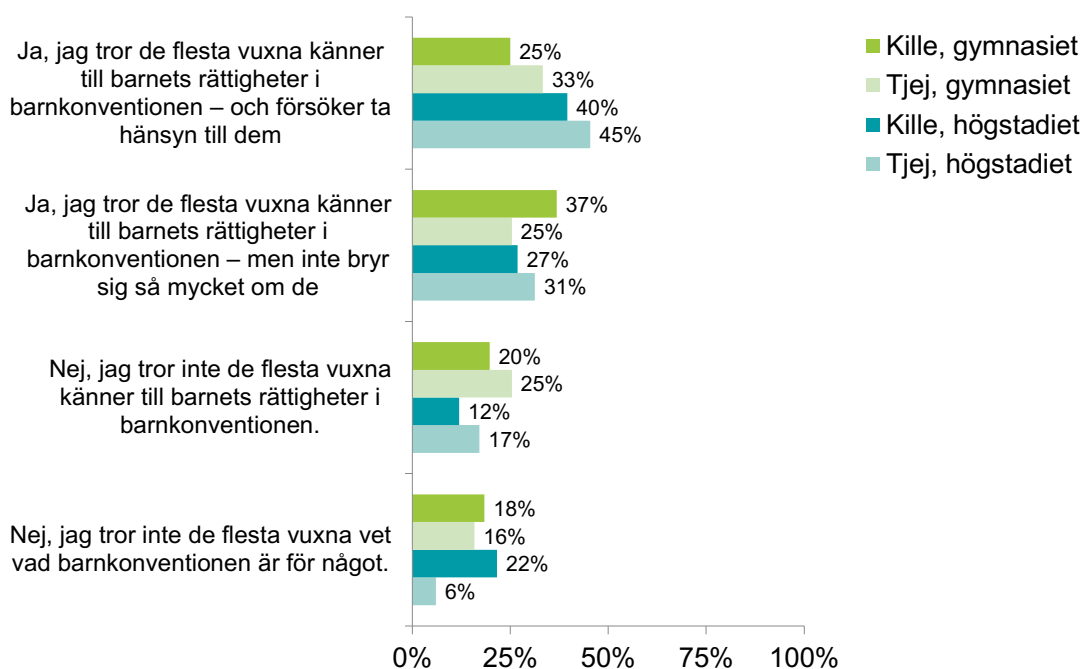
Barnkonventionen

I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att en hög andel av gymnasiekillarna, 46 %, svarar att de inte alls vet vad barnkonventionen är. Bland övriga svarar 24-28 % att de inte alls vet vad barnkonventionen är. När det kommer till vuxnas kännedom om barnkonventionen tror 16-18 % av gymnasieungdomarna att de flesta vuxna inte vet vad barnkonventionen är. Motsvarande andel i högstadiet är 22 % bland killarna och 6 % bland tjejerna.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

”Jag vill få ett tryggare kommun vart folk av alla etnicitet, sexualitet och kön kan trivas utan att bli diskriminerade”

– Svar från kille i gymnasiet om vad man vill påverka i kommunen

1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

2 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

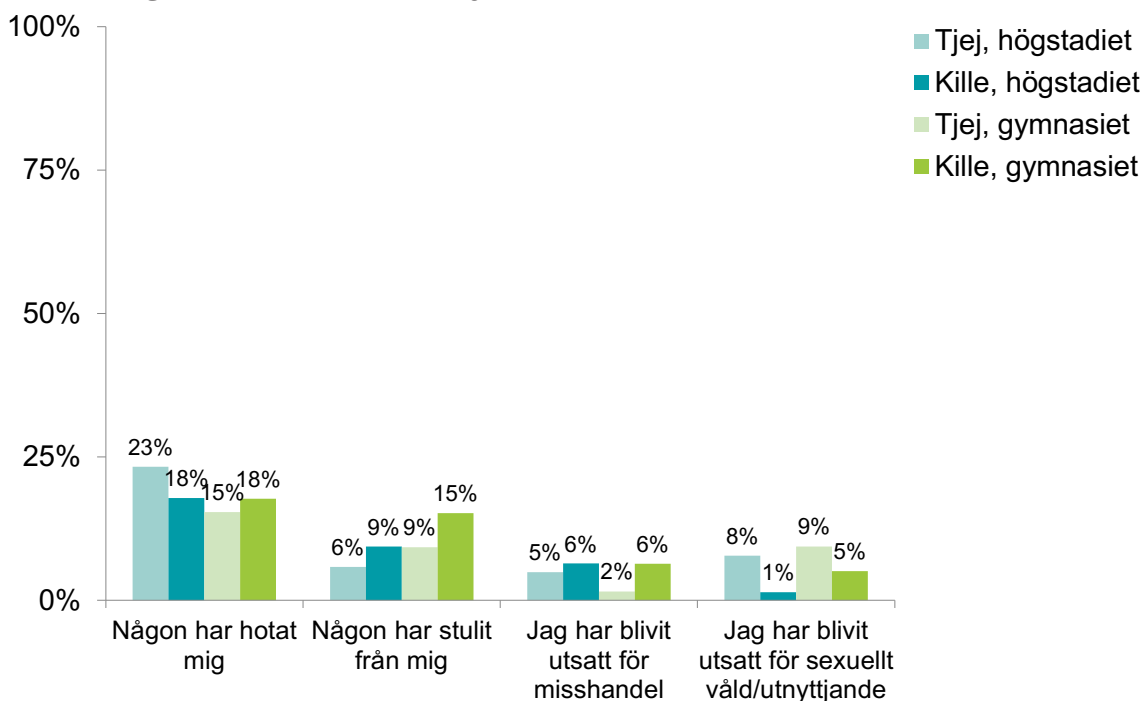
3 Statens medieråd: Ungar och medier 2019

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Störst andel svarar att de har utsatts för hot, och högstadietjejerna i högst grad. Gymnasiekillarna har i högst grad utsatts för stöld, och tjejer har i högre grad än killar utsatts för sexuellt våld/utnyttjande. 8-9 % av tjejerna har utsatts för det, medan motsvarande andel bland gymnasiekillarna är 5 % och högstadietkillarna är 1 %. 5-6 % av gymnasieungdomarna och högstadietkillarna har utsatts för misshandel. Motsvarande andel bland gymnasietjejeerna är 2 %.

Jämfört med rikssnittet syns inga större skillnader. Över tid (se nästa sida) kan vi däremot se att andelen killar som utsatts för våld och stöld minskat något sedan 2018. För tjejer syns inga större skillnader.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

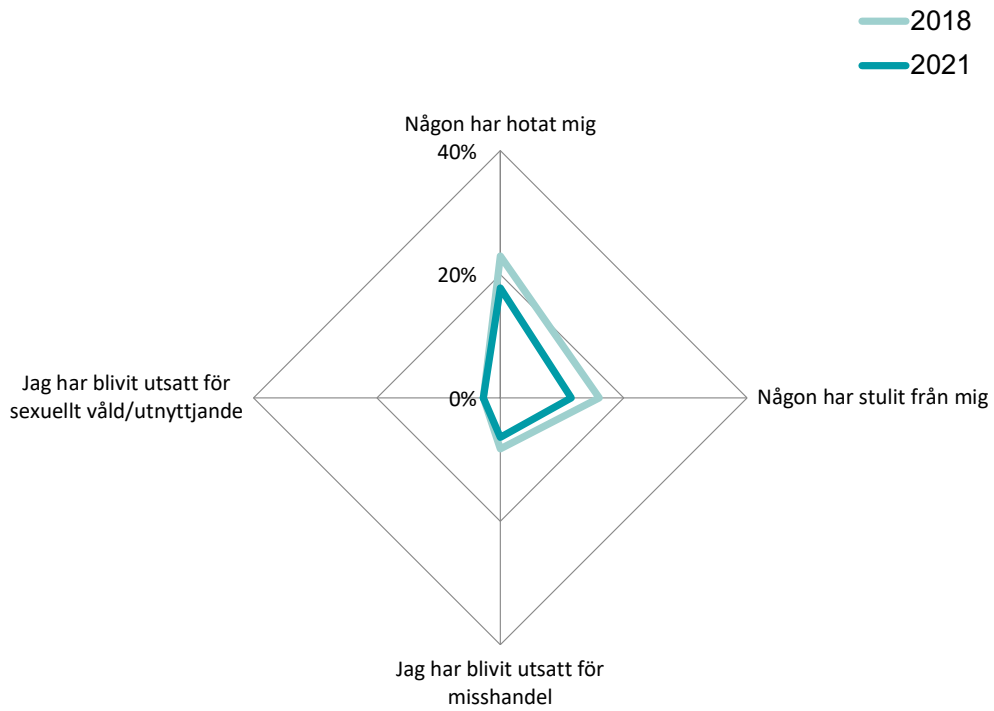

E1a. Har något av detta hänt dig?

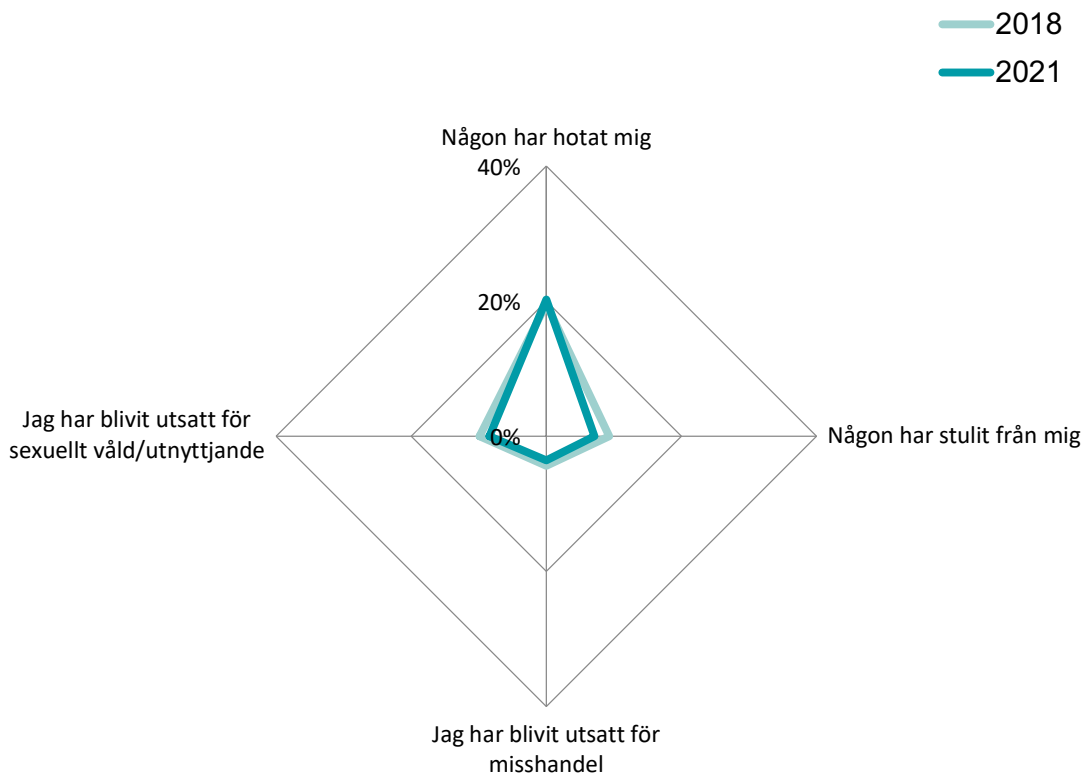
Andel som svarat "ja": Jämförelse med rikssnittet

	Änge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Änge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Någon har hotat mig	21%	20%	17%	17%
Någon har stulit från mig	9%	12%	13%	11%
Jag har blivit utsatt för misshandel	7%	5%	4%	4%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	5%	4%	7%	5%

E1b. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, kille

E1c. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, tjej

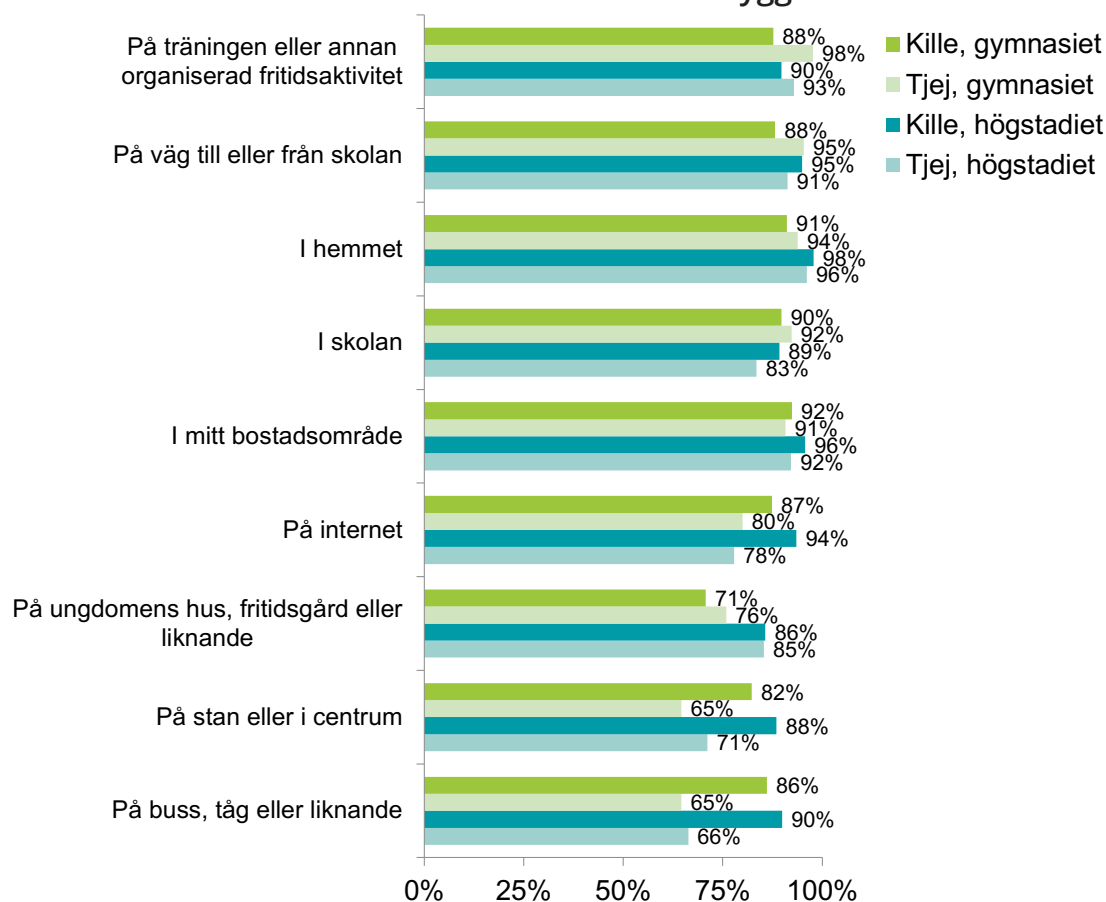

Trygghet

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika platser i kommunen och på internet. En stor andel svarar att de alltid eller oftast trygga hemma, i bostadsområdet, på väg till eller från skolan, på träningen, i skolan och på internet. Tryggheten är något lägre på ungdomens hus/fritidsgården, främst bland gymnasieungdomarna. Bland tjejer är tryggheten lägre på stan/i centrum och på bussar/tåg. Tjejer känner sig även mindre trygga än killar på internet. En ytterligare skillnad är att gymnasiekillar är mindre trygga än gymnasietjejer på träningen/sin fritidsaktivitet. Jämfört med rikssnittet syns vissa mindre skillnader. Exempelvis är högstadiungdomarna i Ånge kommun mer trygga på ungdomens hus/fritidsgården.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

E2a. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga:

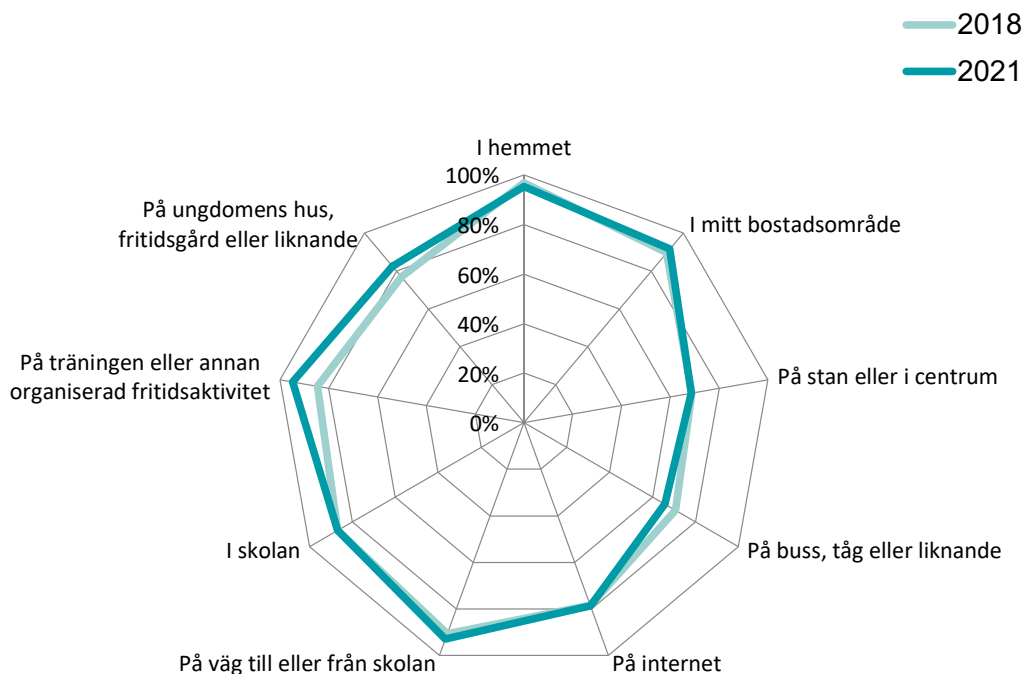
Jämförelse med rikssnittet*

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
I hemmet	97%	98%	92%	98%
I mitt bostadsområde	94%	94%	91%	94%
På stan eller i centrum	80%	78%	74%	77%
På buss, tåg eller liknande	80%	78%	75%	81%
På internet	86%	90%	84%	90%
På väg till eller från skolan	93%	93%	91%	94%
I skolan	85%	89%	91%	94%
På träning eller annan organiserad fritidsaktivitet	91%	93%	91%	94%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	85%	78%	71%	76%

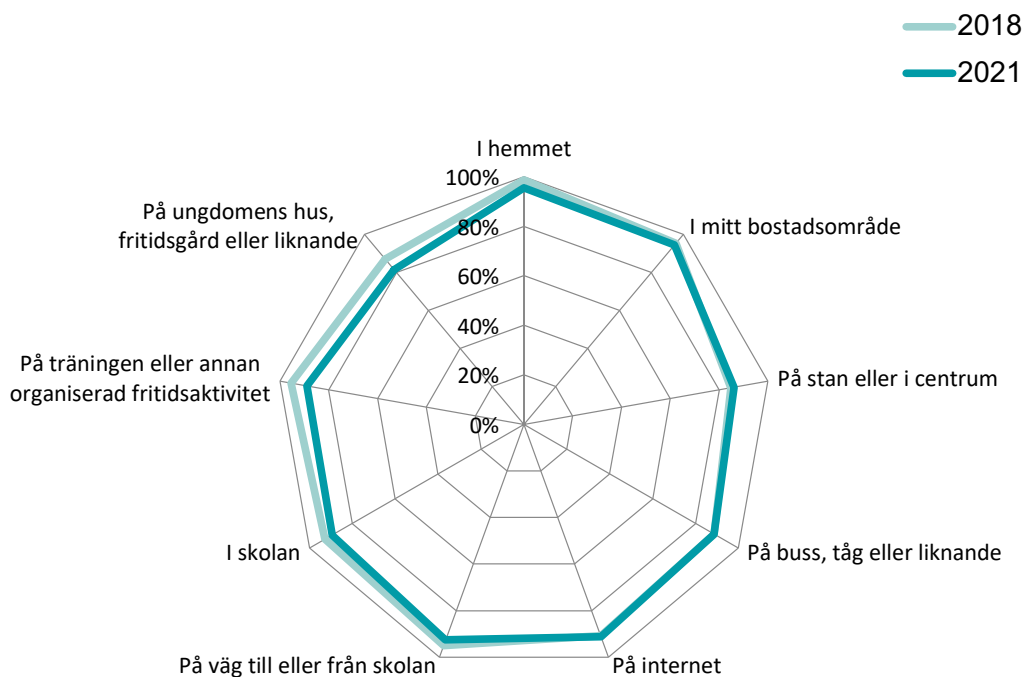
*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet varierar mellan 24-55 %. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet varierar mellan 17-33 %.

Andelen trygga i Ånge kommun är på en liknande nivå som år 2018. Vissa skillnader syns dock, exempelvis har andelen tjejer som känner sig trygga på träningen/sin fritidsaktivitet ökat.

E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, tjej*

E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, kille*

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet varierar mellan 33-42 %. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet varierar mellan 20-33 %

Mobbning och trakasserier

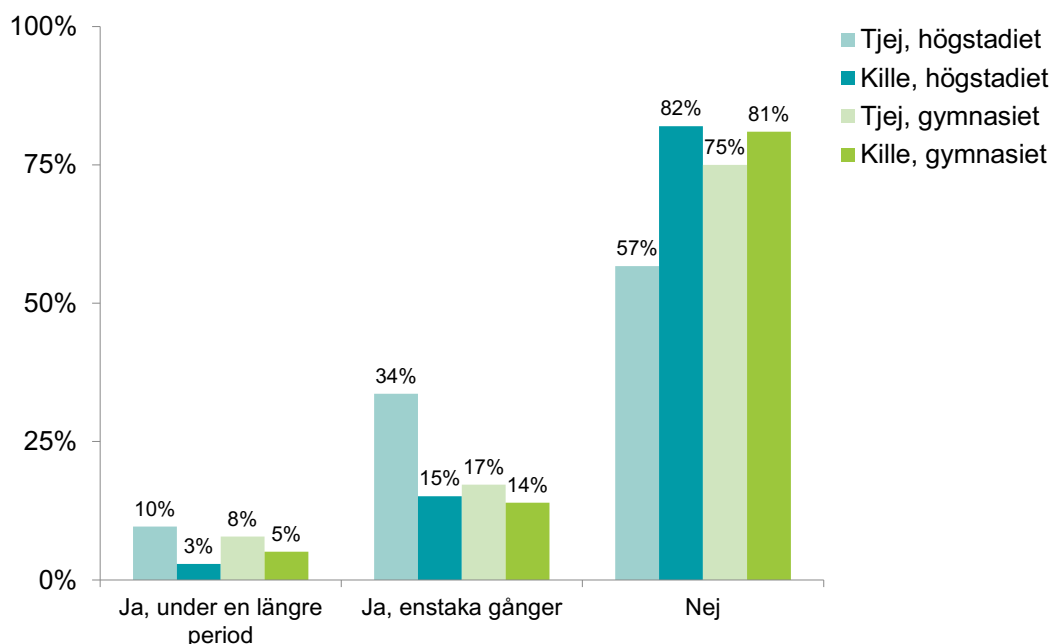
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga.¹

Vad som framgår är att högstadietjejerna i Ånge kommun i hög grad utsatts för mobbning enstaka gånger eller under en längre period, totalt 44 %. Bland gymnasietjejerna har totalt 25 % utsatts, medan motsvarande andel bland killar i båda åldersgrupperna är 18-19 %. Ungdomarna i Ånge kommun, och främst högstadiet, har utsatts för mobbning i något högre grad än rikssnittet.

Över tid har andelen som mobbats minskat något både bland killar och bland tjejer, se diagram E3b.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (78-79%). 28 % av killarna och 38 % av tjejerna har utsatts på internet/mobilen.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

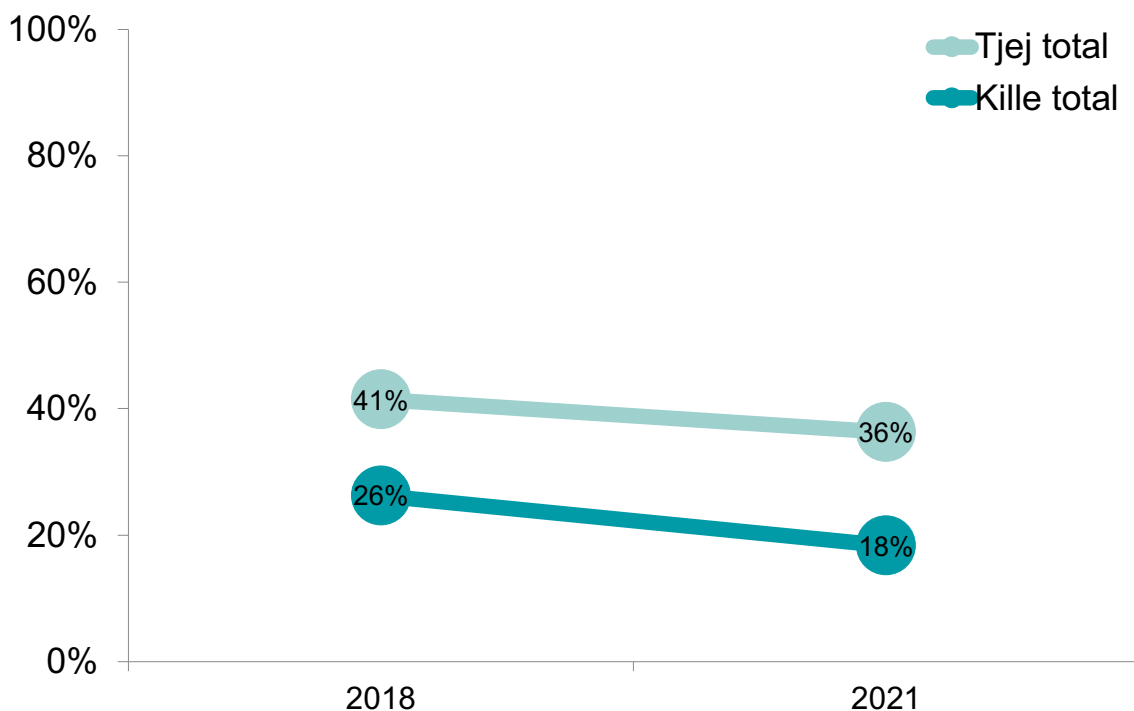

E3a. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse med rikssnittet

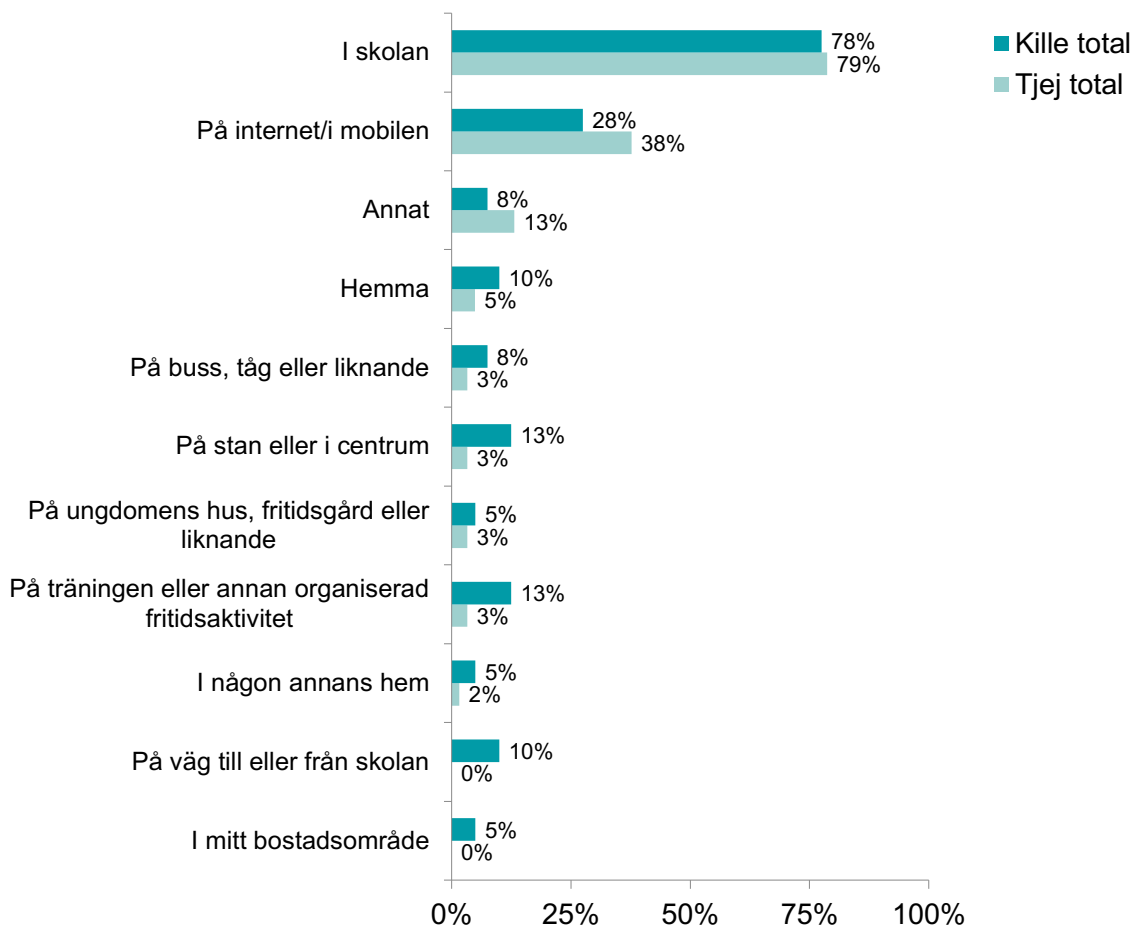
Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
31%	26%	23%	18%

¹ SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid

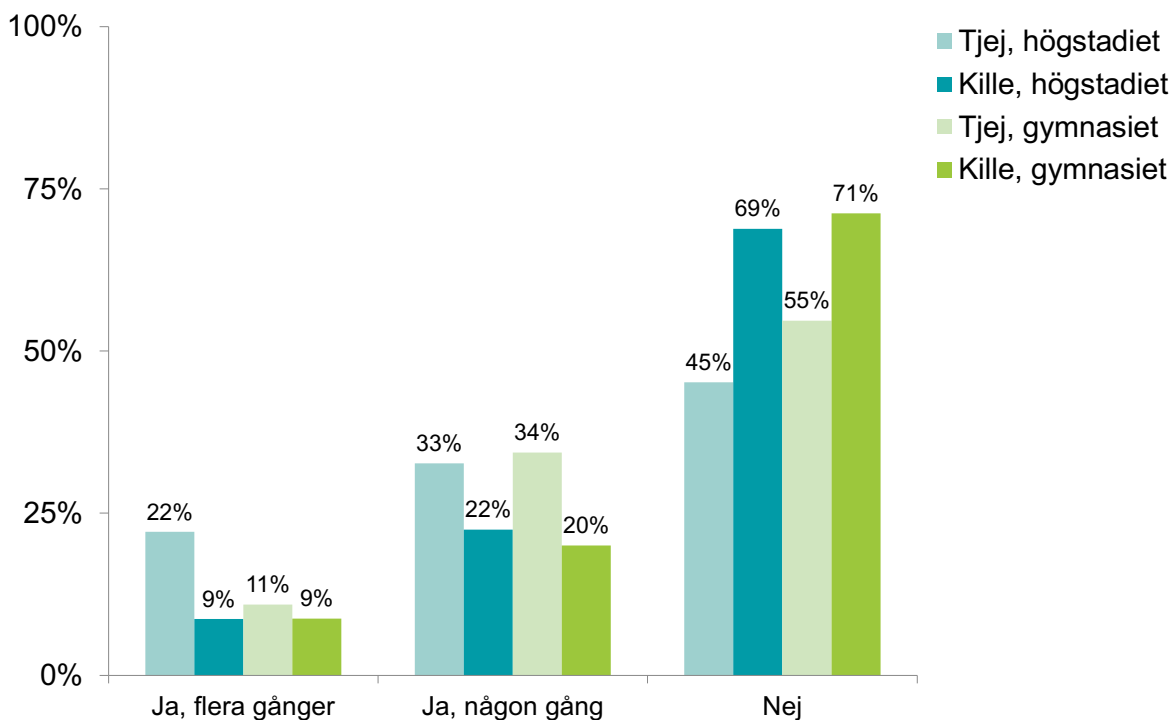
E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Här framgår att tjejer i både högstadiet och gymnasiet har blivit utsatta i högre grad än killar. 22 % av högstadietjjeerna svarar att de utsatts flera gånger. Unga i Ånge kommun har utsatts i liknande utsträckning som rikssnittet, se tabell E4a.

E4. Har du, under de senaste sex månaderna, upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling flera gånger eller någon gång: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
43%	39%	39%	35%

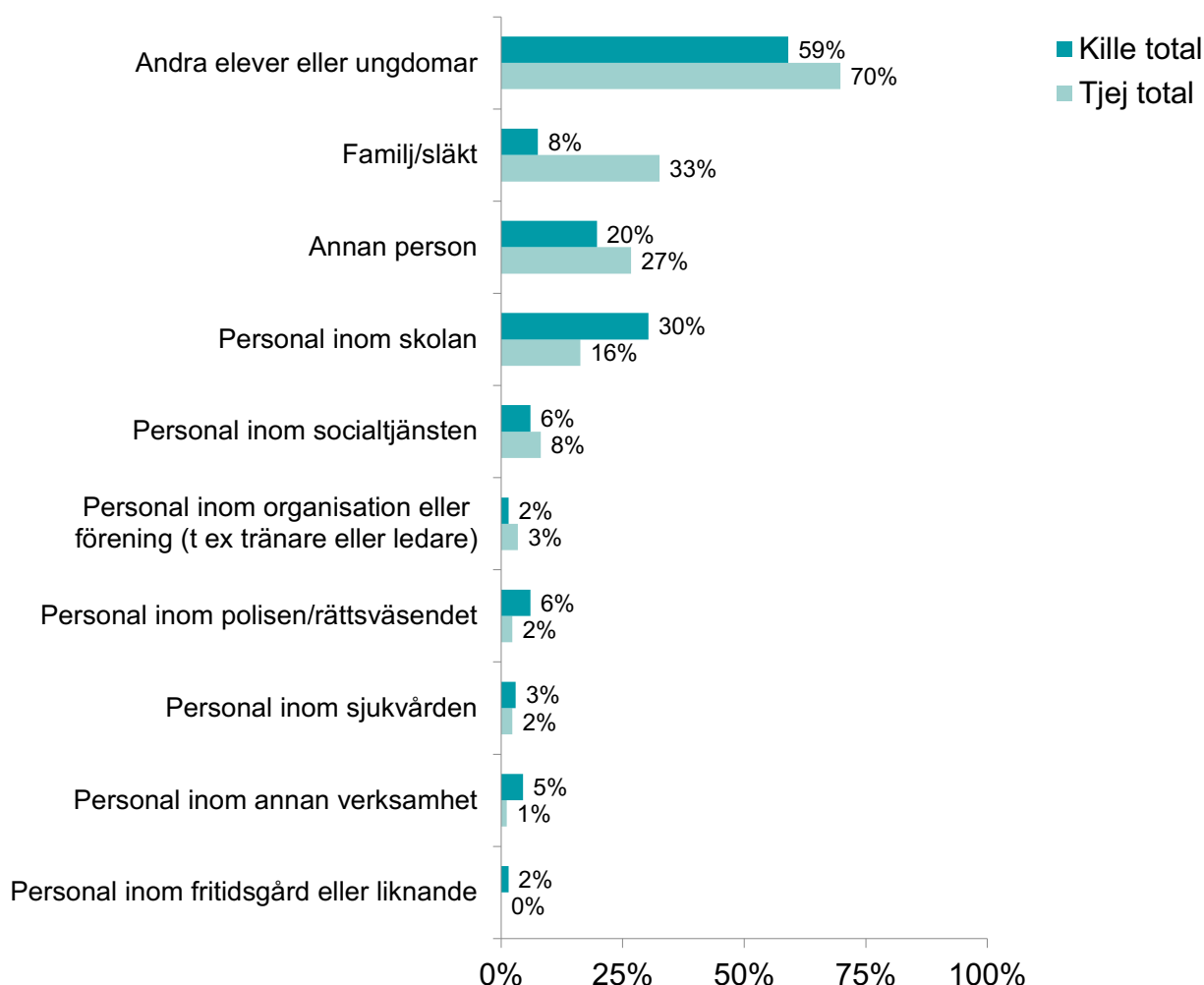
De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. En klar majoritet svarar att de utsatts av andra elever eller ungdomar (59 % av killarna och 70 % av tjejerna). Näst vanligast bland killarna är att ha utsatts av personal inom skolan, vilket 30 % svarar. Bland tjejerna är det däremot näst vanligast att ha utsatts av familj/släkt (33 %).

På följande sida framgår i diagram E4c att strax under hälften av de som utsatts för orättvis behandling inte vet varför de blivit utsatta. En andel om 20 % både av tjejerna och killarna har blivit orättvist behandlade på grund av sitt utseende. 8 % av killarna och 6 % av tjejerna svarar att de blivit orättvist behandlade på grund av sitt kön.

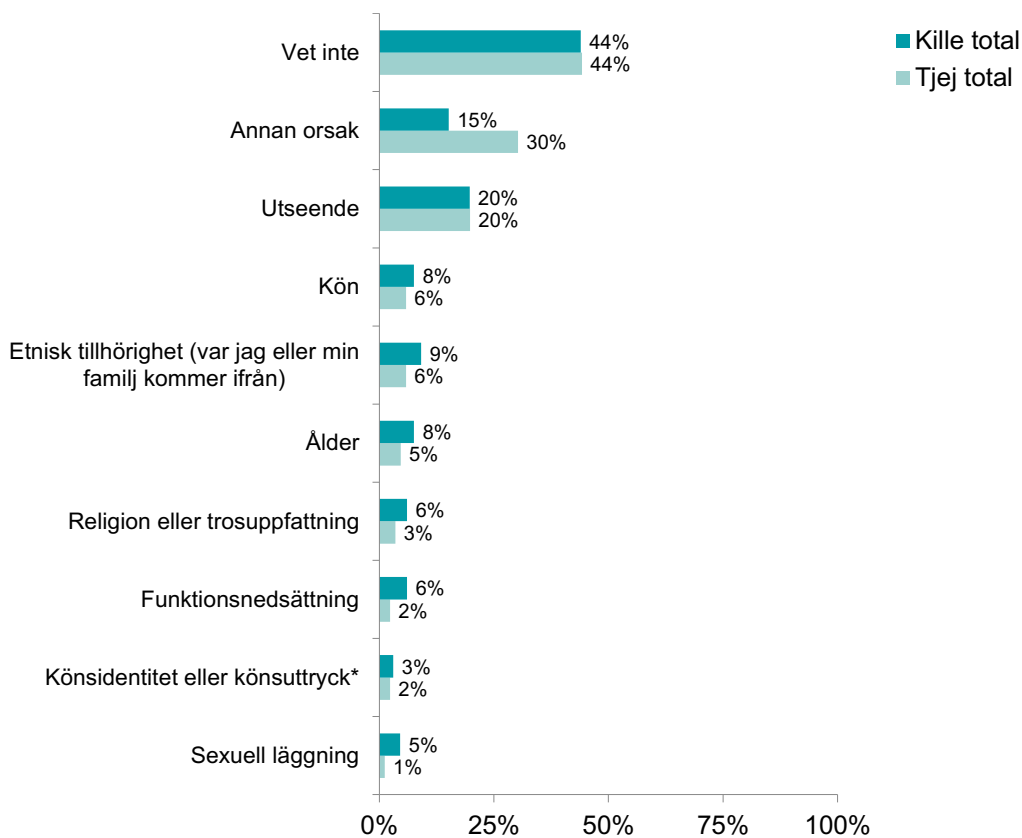
På följande sida i diagram E5 ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt.

E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

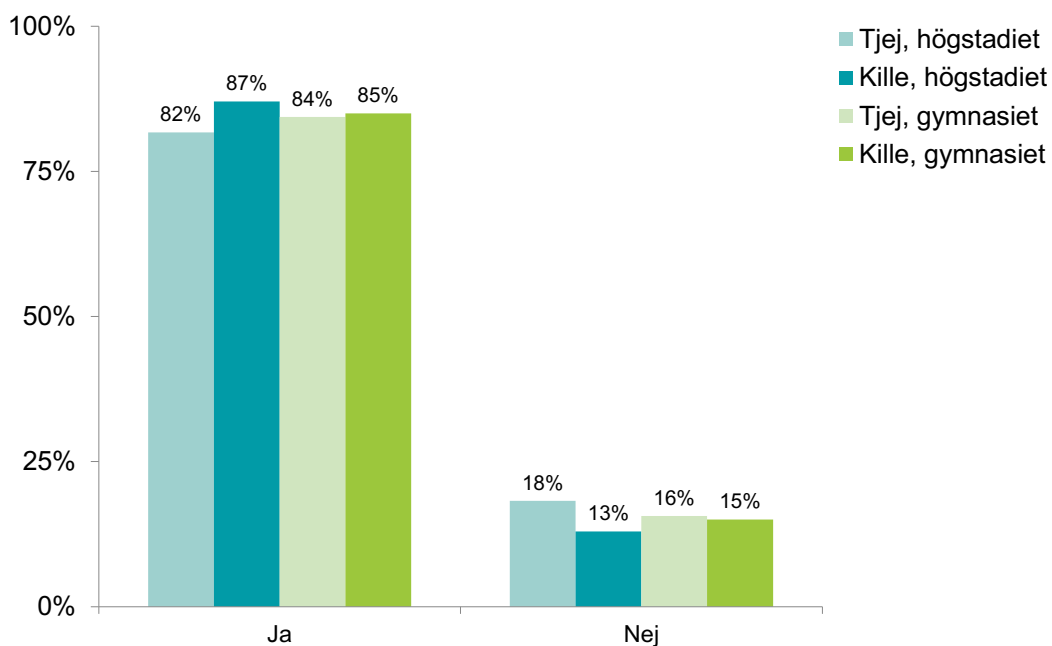
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

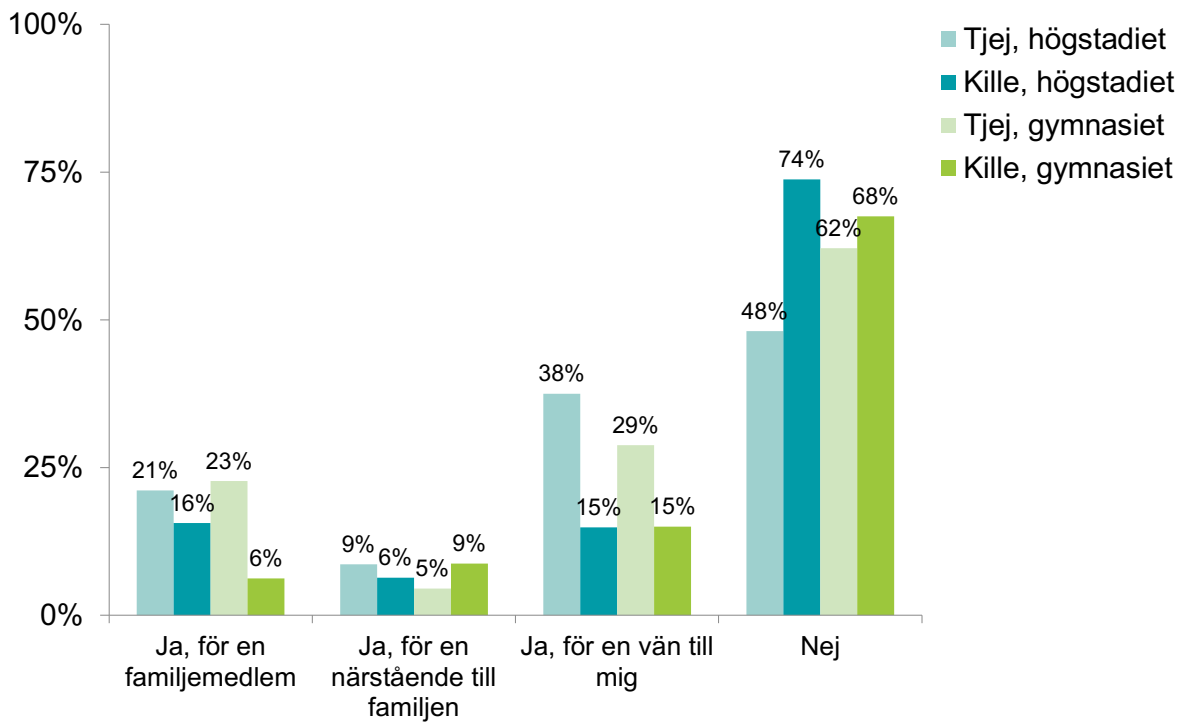

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

I Ånge kommuns Lupp ställdes även en kommunspecifik fråga om huruvida ungdomarna känner sig oroad eller bekymrade för någon i sin omgivning. Här framgår att en relativt stor andel av ungdomarna oroar sig för någon, och framförallt högstadietjejerna. Bland högstadietjejerna svarar 38 % att de oroar sig för en vän, och 21 % för en familjemedlem. Bland gymnasietjejerna oroar sig 29 % för en vän och 23 % för en familjemedlem. Killar i båda åldersgrupperna oroar sig i lägre grad än tjejer både för en vän och för en familjemedlem. Andelen som oroar sig för en närstående är lägre, totalt 5-9 %. Högstadietkillarna svarar i högst grad att de inte oroar sig för någon.

E6. Känner du dig oroad eller bekymrad för någon i din omgivning?

“(...)Börja prata med ungdomar om hur de mår, äter, går i skolan.”

– Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Ånge kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under de senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en viktig sak, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad kanske tidigare generationer varit.³

1 SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

2 Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

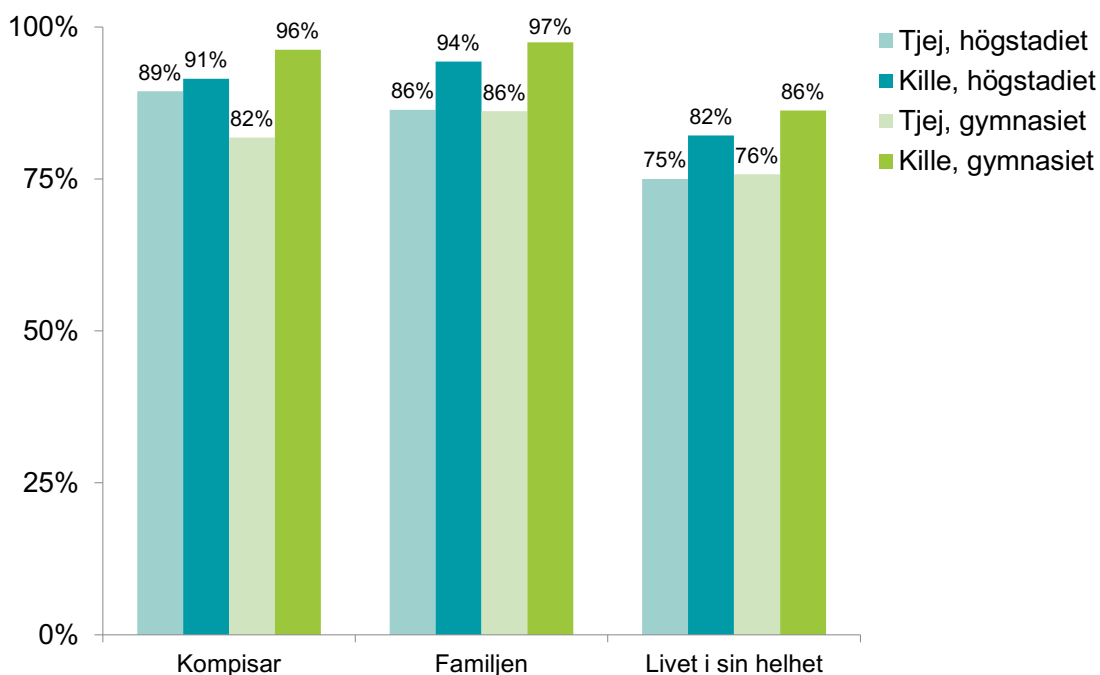
3 Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, 86-97 %, av ungdomarna i Ånge kommun är nöjda med familjen. 89-96 % av högstadiungdomarna och gymnasiekillarna är även nöjda med kompisarna, medan nöjdheten är något lägre bland gymnasietjejerna (82 %). När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten något lägre, och särskilt bland tjejerna. Tjejerna är även mindre nöjda än killarna med kompisarna och familjen.

Jämfört med 2018 har inga större förändringar skett, se diagram F0b på nästa sida. Jämfört med rikssnittet finns inte heller några större skillnader. Gymnasieungdomarna i Ånge kommun är dock något mindre nöjda med livet i sin helhet.

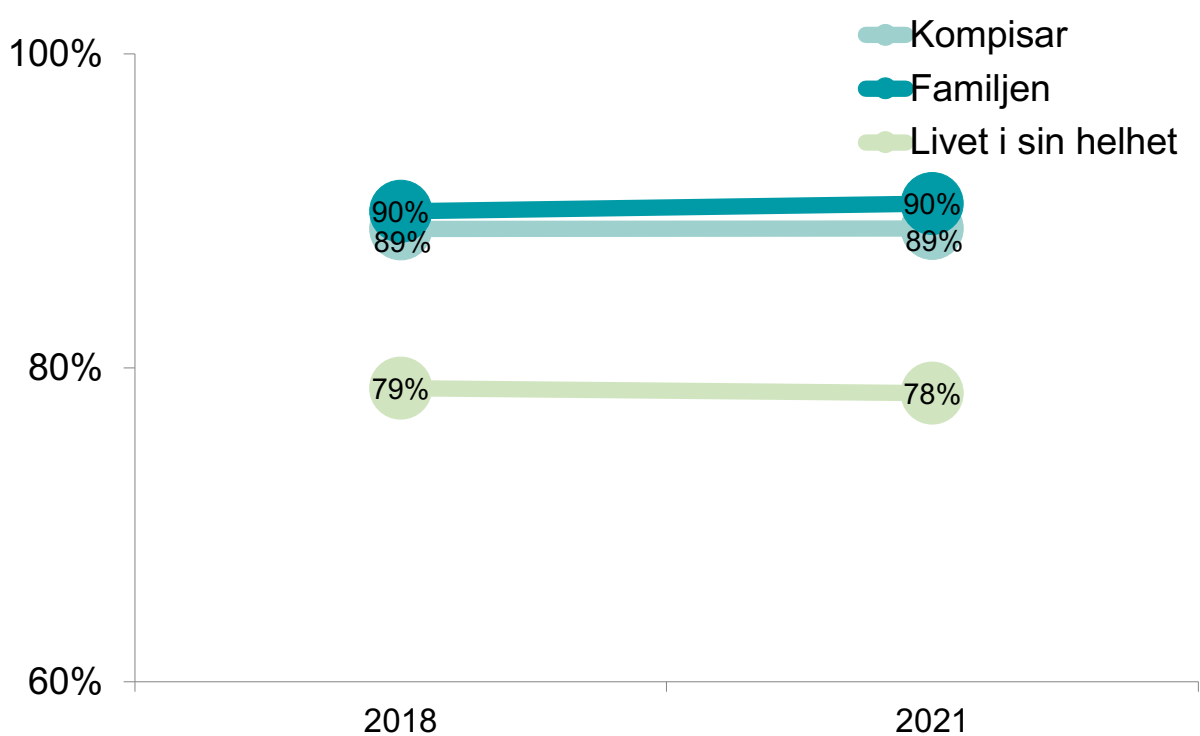
F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Livet	78%	78%	80%	85%
Familjen	90%	94%	91%	94%
Kompisarna	89%	93%	89%	91%

F0b. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid

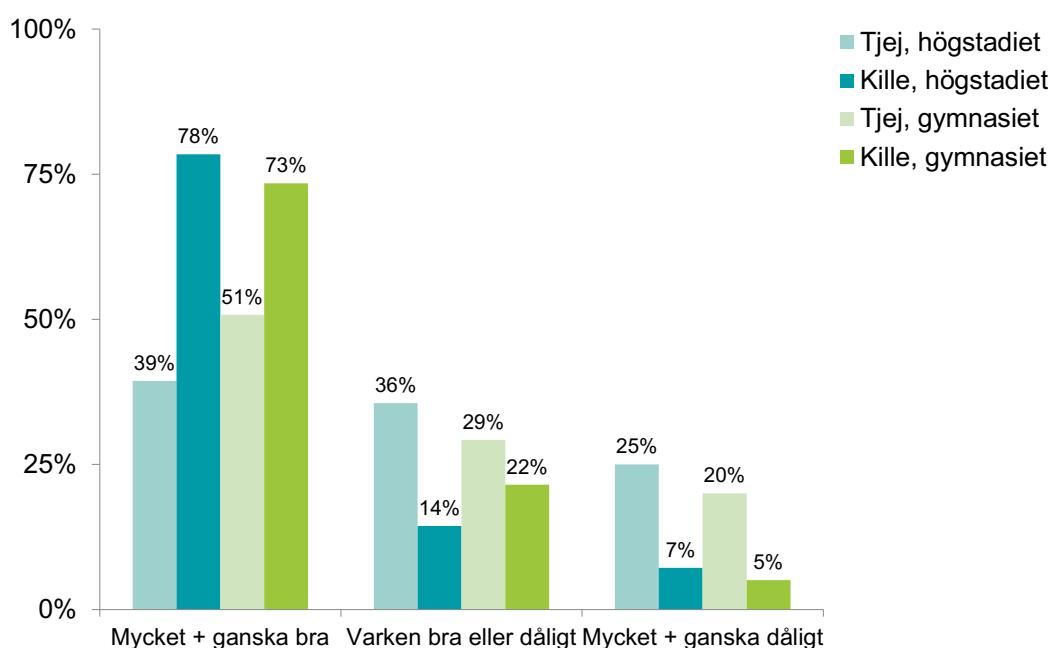
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹ Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta syns även i Ånge kommuns Lupp-resultat och i diagrammet nedan ser vi att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är lägre bland tjejer än bland killar. Tjejerna svarar även i högst grad att de mår mycket eller ganska dåligt. Högstadietjejerna svarar i särskilt låg grad att de mår mycket eller ganska bra.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att ungdomarna i Ånge kommun bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra i lägre grad, se tabell F1a. Skillnaden är störst för högstadiet.

Över tid kan vi se att andelen tjejer som mår bra minskat jämfört med 2018. För killarna har ingen förändring skett, och könsskillnaden i frågan har därmed ökat.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

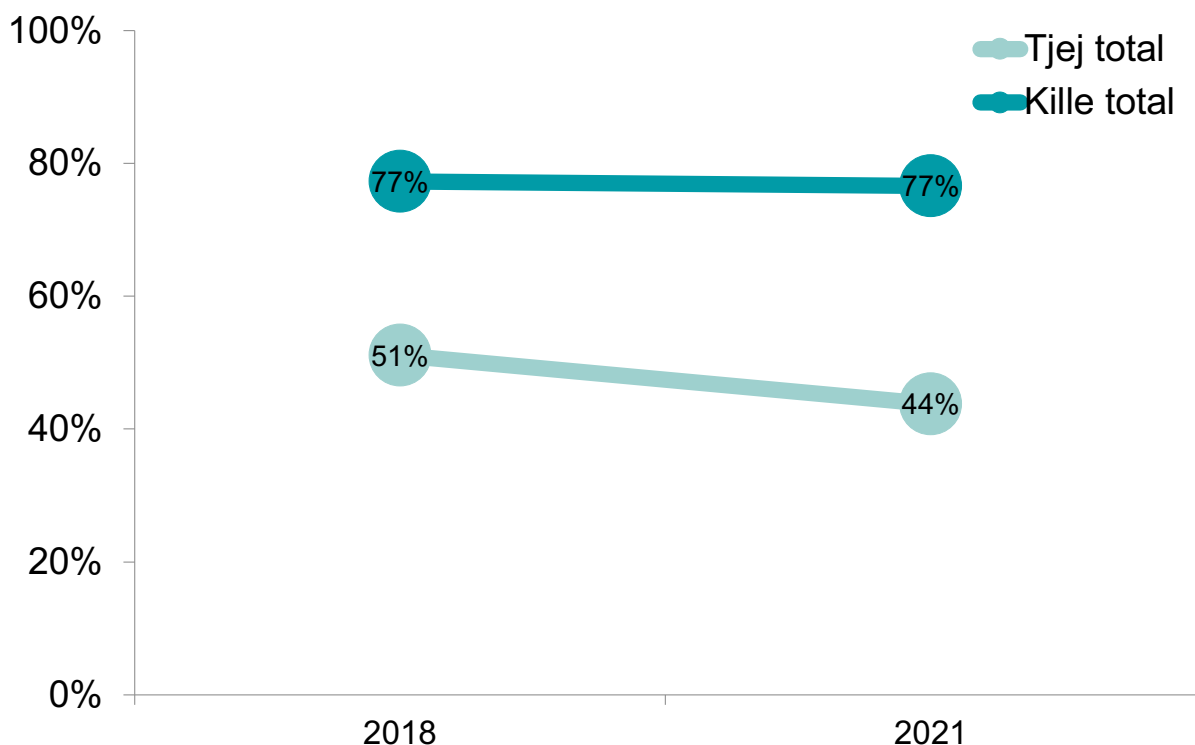

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
59%	72%	61%	68%

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid

Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick även svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

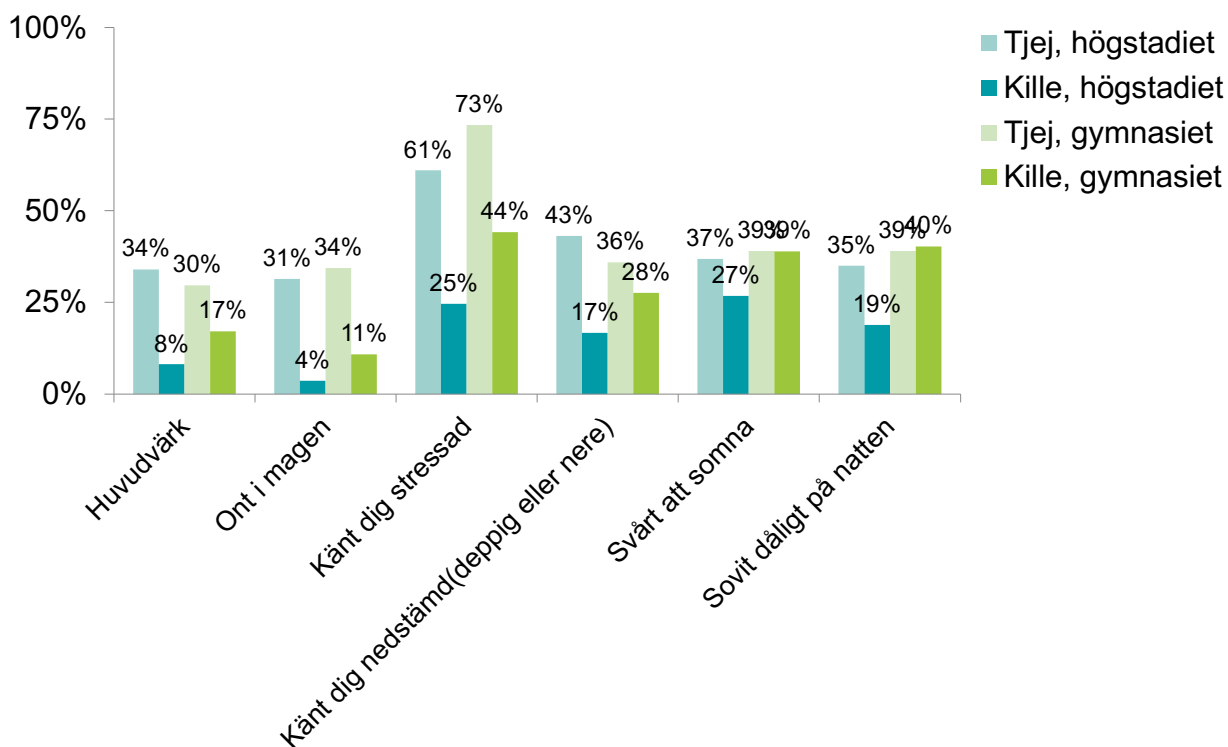
I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvärerna regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Flertalet besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar. Undantag gäller besvär med sömnen, där gymnasiekillarna upplever besvär i ungefär samma eller i något högre grad som tjejerna.

Övriga besvär upplevs i högre grad av tjejer än killar. En stor andel av tjejerna, 61 % i högstadiet och 73 % i gymnasiet, svarar att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Andelen killar som gör detsamma är 25 % i högstadiet och 44 % i gymnasiet.

Vad gäller nedstämdhet är det cirka 40 % av tjejerna totalt som svarar att de besvärar av att vara nedstämd/deppig eller nere flera gånger i veckan eller varje dag. Motsvarande andel bland killarna är 28 % i gymnasiet och 17 % i högstadiet. Högstadiekillarna upplever samtliga besvär i lägst grad.

Gymnasieungdomar i Ånge kommun upplever flera psykosomatiska besvär i högre grad än rikssnittet, se tabell F2a på följande sida. Andelen högstadieungdomar som upplever besvärerna är däremot på en liknande nivå som rikssnittet.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

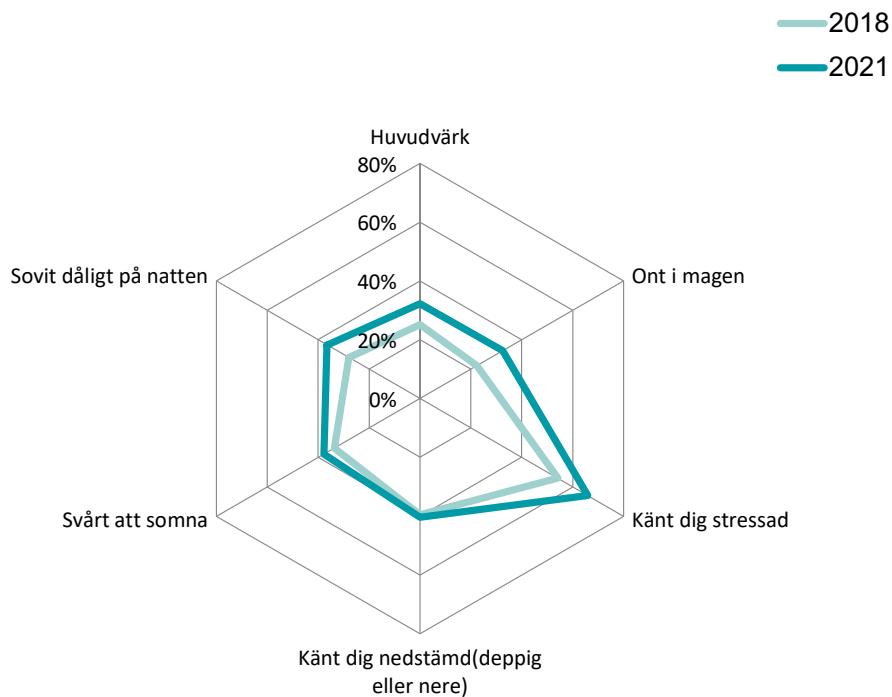

F2a. Andel som svarat att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelse med rikssnittet

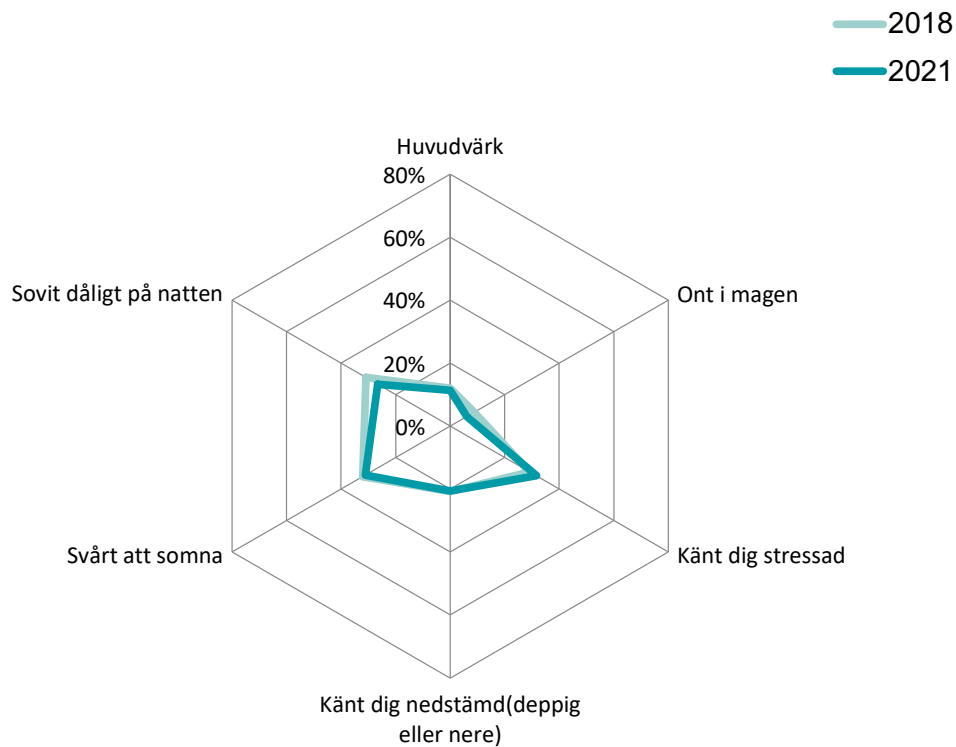
	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Huvudvärk	21%	19%	23%	20%
Ont i magen	16%	16%	22%	16%
Känt dig stressad	41%	42%	58%	48%
Känt dig nedstämd, deppig eller nere	30%	29%	33%	30%
Svårt att somna	32%	30%	40%	30%
Sovit dåligt på natten	27%	25%	41%	28%

Över tid har andelen tjejer som upplever flera besvär ökat något, se diagram F2b på nästa sida. Andelen killar som upplever besvär är på en liknande nivå som år 2018.

**F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, tjej**

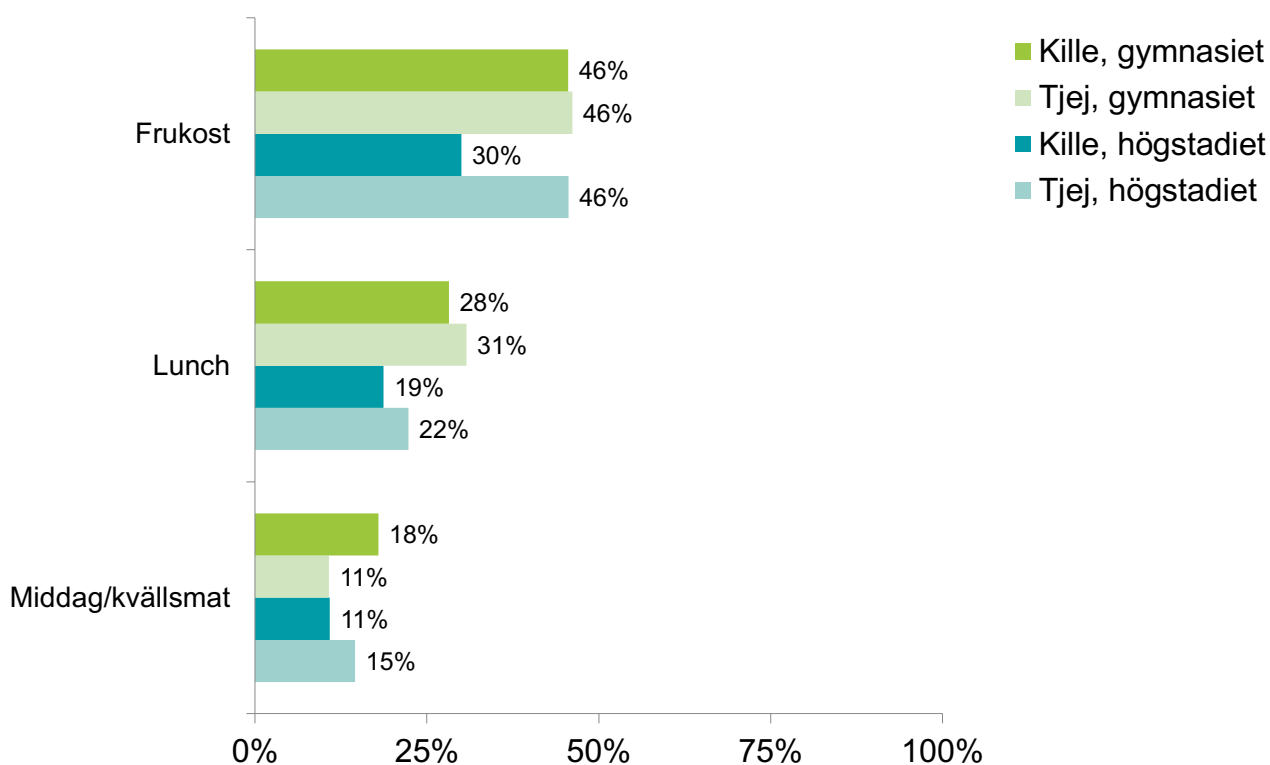
**F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, kille**

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Totalt sett svarar 46 % av gymnasieungdomarna och högstadietjerna att de hoppar över frukosten flera gånger i veckan eller oftare. Andelen högstadietkillar som gör det är lägre, 30 %. Gymnasiekillarna hoppar i högst grad över middag/kvällsmat.

**F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare**

Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår på nästa sida är att en andel om 42 % av gymnasieungdomarna och 60 % av högstadieungdomarna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen är högst bland killar i högstadiet (73 %), se diagram F4.

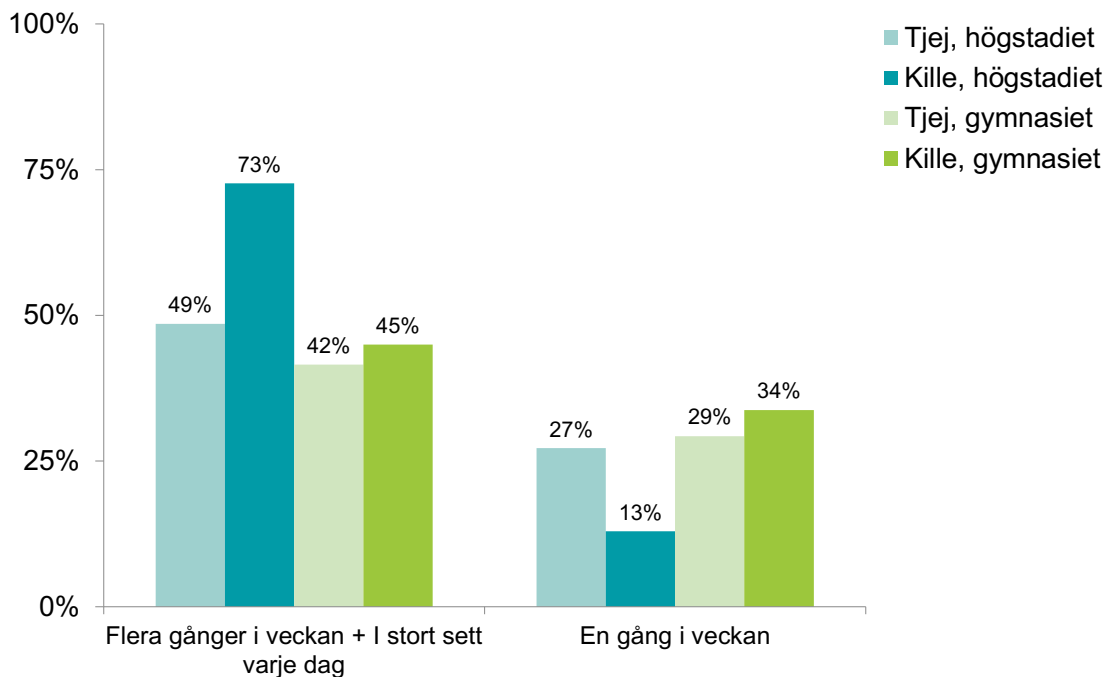
I en jämförelse med rikssnittet, se tabell F4a, framkommer att ungdomarna i Ånge kommun i klart lägre grad tränar flera gånger i veckan eller oftare, men i högre grad tränar en gång i veckan.

Över tid syns ingen förändring när det kommer till hur stor andel som tränar flera gånger i veckan eller oftare, se diagram F4b.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

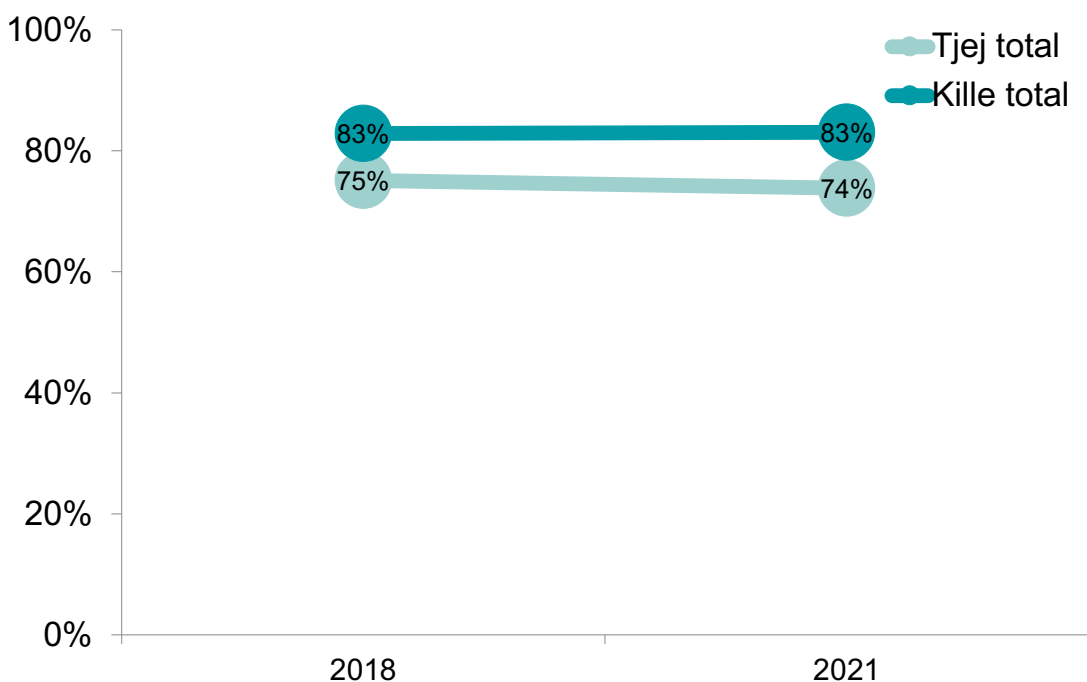
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

F4a. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse med rikssnittet

	Änge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Änge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
En gång i veckan	20%	15%	32%	20%
Flera gånger i veckan + I stort sett varje dag	60%	72%	42%	58%

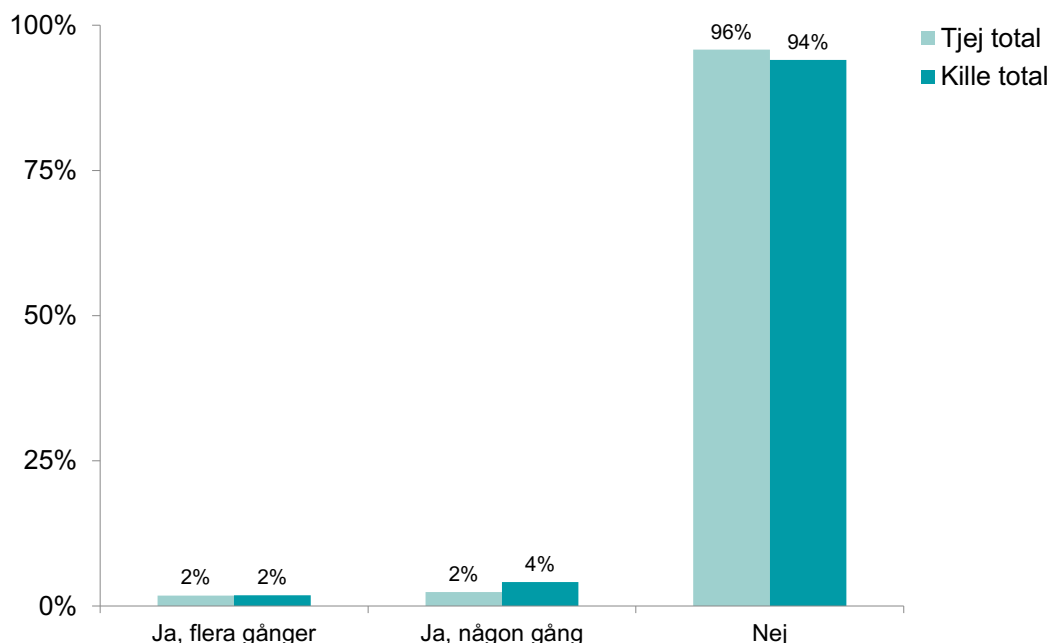
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid

Prestationshöjande medel

Det ställs även en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande. En andel om 6 % av killarna och 4 % av tjejerna svarar att de minst en gång använt det.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.¹

I Ånge kommun ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel röker cigaretter och snusar minst en gång per vecka. Det framgår också att en andel om 10 % av högstadieeleverna och 45 % av gymnasieeleverna dricker starköl/cider, vin eller sprit minst en gång per månad. Att minst en gång per månad dricka så mycket alkohol att man känner sig full är vanligare bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna.

Jämfört med rikssnittet framgår det att både högstadie- och gymnasieungdomarna i Ånge kommun dricker alkohol minst en gång per månad i liknande grad. Högstadieungdomarna dricker så att de blir fulla i något högre grad än rikssnittet. Det är även vanligare att röka och snusa bland ungdomarna i Ånge kommun jämfört med rikssnittet. Skillnaden är störst när det kommer till andelen som snusar i gymnasiet. Över tid kan vi se andelen killar som dricker alkohol varje månad har minskat något, medan andelen som dricker sig fulla av de som dricker ökat både bland killar och tjejer. Vi ser också att snusning har ökat med 2% bland tjejerna, en trend som även ses i den nationella drogvaneeundersökningen och flera regionala undersökningar, även om ökningen är liten.

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2018

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka Cigaretter?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	93%	98%	92%	81%
Minst en gång per vecka	7%	2%	8%	19%
Snusa?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	94%	94%	78%	73%
Minst en gång per vecka	6%	6%	22%	27%
Dricka folköl?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	99%	98%	95%	95%
Minst en gång per vecka	1%	2%	5%	5%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	96%	97%	91%	80%
Minst en gång per vecka	4%	3%	9%	20%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	80%	93%	94%	63%
Minst en gång per vecka	20%	7%	6%	37%

F6b. Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Röker minst en gång per vecka	5%	3%	15%	9%
Snusar minst en gång per vecka	7%	4%	25%	16%
Dricker folköl minst en gång i månaden	5%	6%	19%	20%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	10%	11%	45%	48%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	57%	52%	74%	74%

F6c. Jämförelse över tid

	Tjej 2021	Tjej 2018	Kille 2021	Kille 2018
Röker minst en gång per vecka	7%	8%	8%	9%
Snusar minst en gång per vecka	12%	10%	14%	14%
Dricker folköl minst en gång i månaden	8%	10%	11%	16%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	25%	27%	21%	26%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	66%	60%	73%	54%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

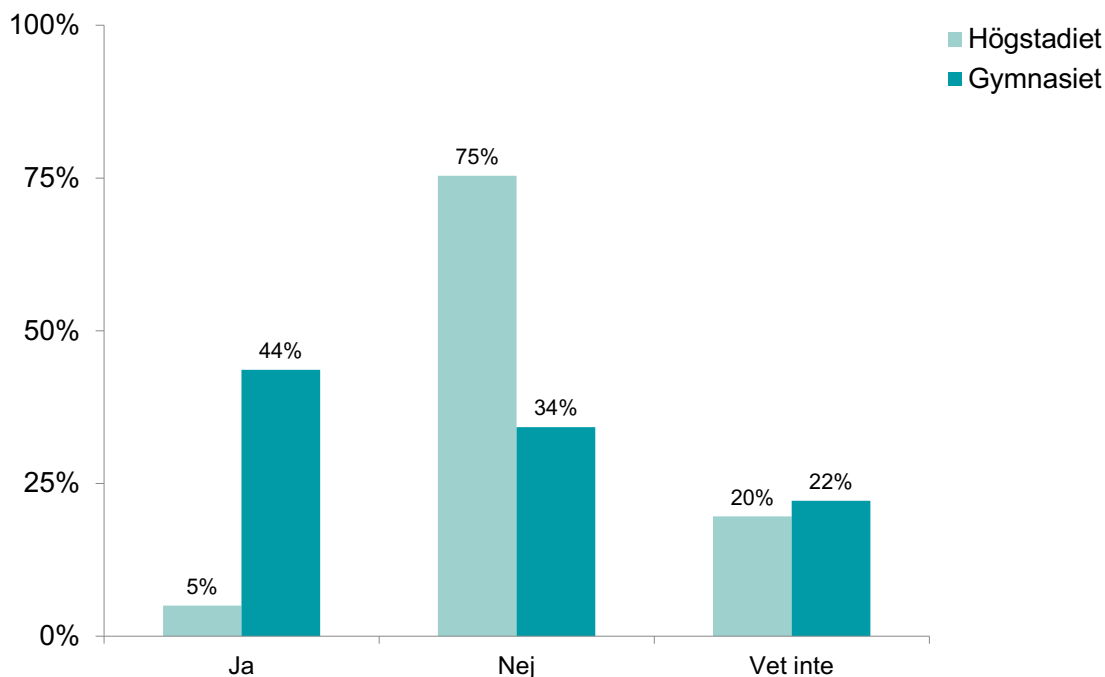
De flesta får tag i alkohol via kompisar, kompisars syskon eller partner tätt följt av från annan vuxen och på annat sätt. Endast en liten andel, totalt 5 % av högstadieungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. På gymnasiet är motsvarande andel klart högre, 44 %.

F6d. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

Köper själv i affären	5%
Beställer på internet	1%
Handlar utomlands	5%
Tillverkar själv	7%
Får från mina föräldrar	19%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	13%
Från syskon	5%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	38%
Från annan vuxen	34%
På annat sätt	32%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

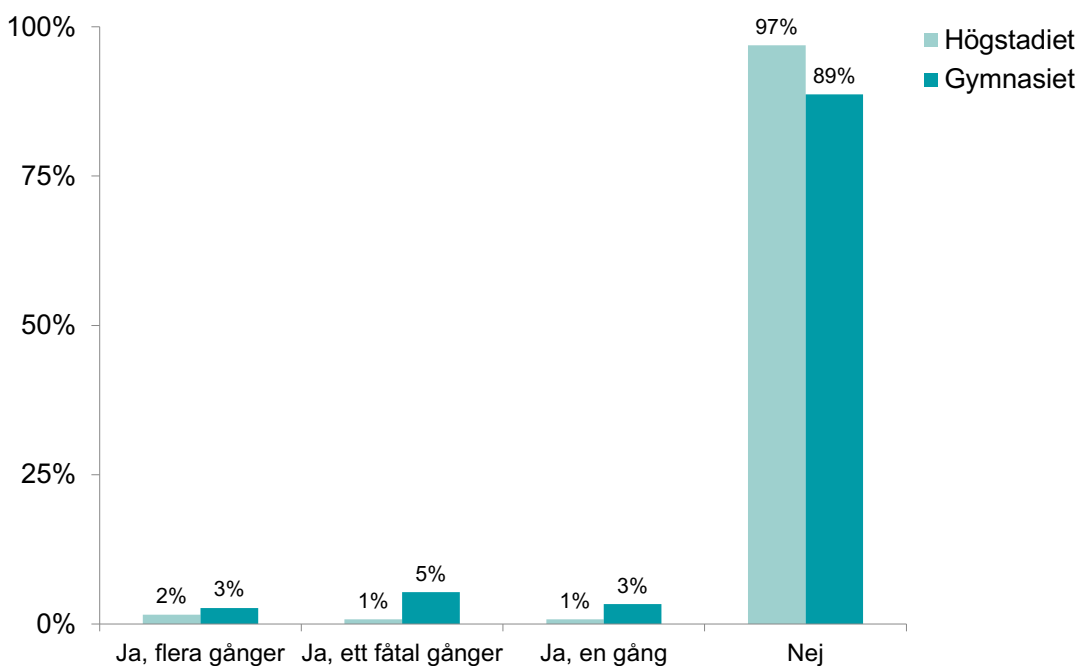

Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 4 % av högstadieungdomarna och 11 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. Över tid har inga större förändringar skett när det kommer till ungas narkotikaanvändning i Ånge kommun, se diagram F8b. Resultatet är även likt rikssnittet.

Som det framgår i diagram F8c på följande sida är hasch den vanligaste drogsorten, följt av amfetamin och kokain. Vanligast är att fått tag på narkotika från någon på orten (32 %), en person på en annan ort (32 %) eller på annat sätt (40 %).

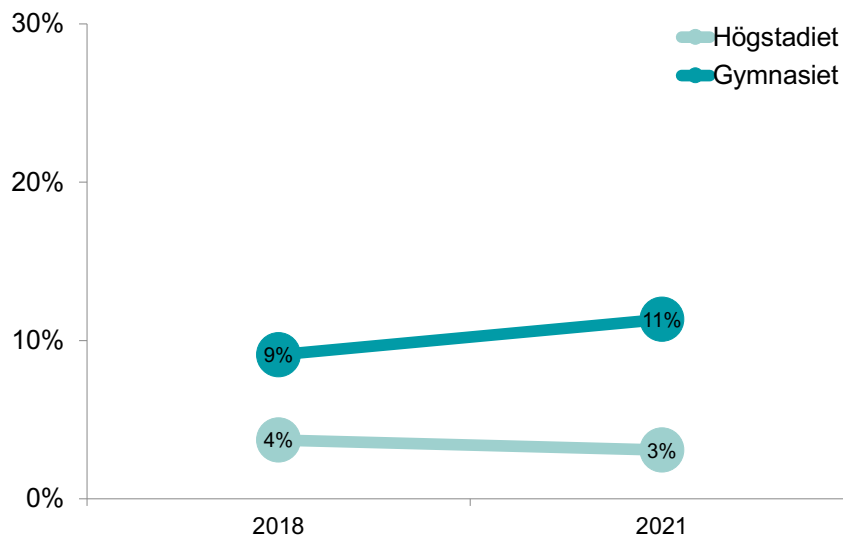
F8. Har du någon gång använt narkotika?

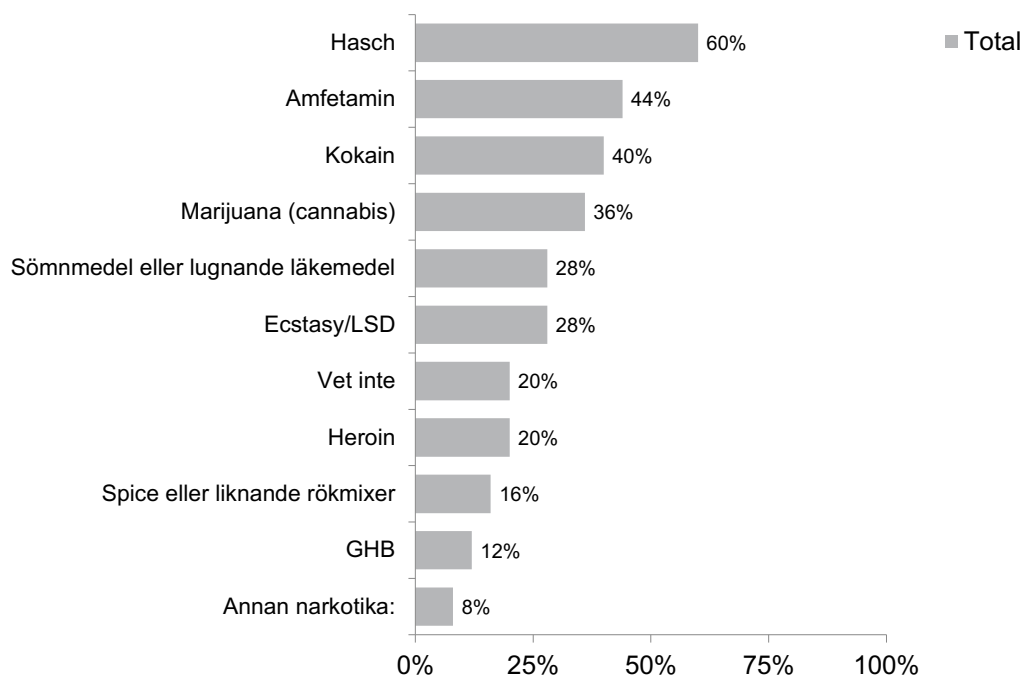
F8a. Andel som använt narkotika. Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
3%	4%	11%	12%

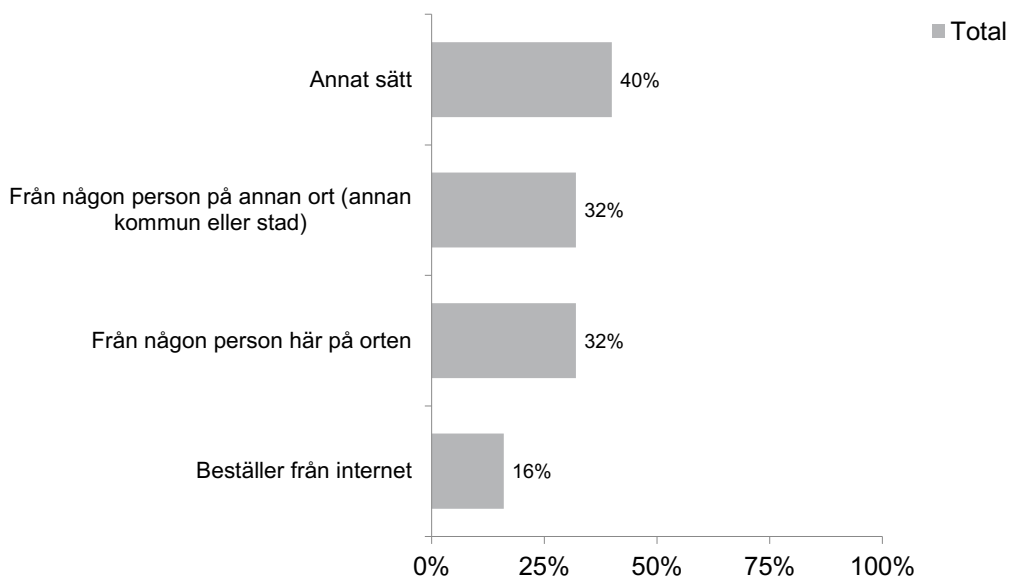
F8b. Andel som använt narkotika. Jämförelse över tid

F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

Fördjupningsområde 1: Hållbar hälsa

Ett av Ånge kommuns valda fördjupningsområden i årets Lupp-undersökning är "Hållbar hälsa" med fokus på ungas hälsa, fritid och trygghet. Vad som framkommit i avsnittet "Hälsa" är att de flesta unga i Ånge kommun mår bra, men att det också finns tydliga könsskillnader. Tjejer skattar sin hälsa som dålig i högre grad än killar, och uppger i högre grad att de har regelbundna psykosomatiska besvär. Detta är dock inte unikt för Ånge kommun, utan liknande mönster syns även nationellt och i aktuell forskning.

Orsakerna till ökningen av psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär bland unga i Sverige förklaras ofta, åtminstone till viss del, av den ökade individualiseringen i samhället. Vi har idag stora valmöjligheter, vilket är positivt, men samtidigt kan det vara så att förmågan att hantera dessa val inte har utvecklats i samma takt. Andra förklaringar som tas upp är ökad skolstress, bland annat utifrån den reformerade grundskolan. Det finns även studier där ungdomar själva uttrycker att skolan är en viktig anledning till att de känner sig stressade och mår dåligt. Där lyfts skolarbetet som en källa till stress, och särskilt gäller detta tjejer. Samtidigt som tjejer presterar bättre i skolan än killar, och får bättre betyg och bättre resultat på prov som mäter kunskapsnivån i olika ämnen, är psykosomatiska symtom dubbelt så vanliga bland tjejer. Det innebär att sambandet mellan skolprestationer och psykisk ohälsa är komplext och påverkas av många faktorer.¹ Övriga saker som ofta omnämns i forskning som orsaker till den psykiska ohälsan bland unga är bland annat den tekniska utvecklingen, sociala normer och att unga har höga ambitioner och krav på sig själva.²

För att ta reda på vad som samvarierar med ungas hälsa bland unga i Ånge kommun har fördjupade analyser gjorts med fokus på frågor om trygghet och fritid, där en del intressanta samband framkommer. Genom sambandsanalyser utifrån olika bakgrundsvariabler framgår även att det finns vissa skillnader mellan olika grupper unga, delvis när det kommer till hälsa men även trygghet och fritid.

Skillnader i ungas hälsa

Som tidigare nämnt framgår att tjejer i Ånge kommun mår sämre än killar. Vad som syns vid en fördjupad analys av frågorna om hälsa är att ekonomi är en ytterligare faktor som starkt samvarierar med hälsa. Sambandsanalyser visar att resurssvaga* ungdomar både skattar sin hälsa som sämre och i högre grad har regelbundna psykosomatiska besvär jämfört med övriga unga. Detta går i linje med forskning, bland annat i rapporten "Hellre rik och frisk - om familjebakgrund och barns hälsa" konstateras att föräldrarnas socioekonomiska status (inkomst och utbildningsnivå) ger upphov till stora skillnader i barns hälsa.³

¹ SOU 2009:64, SOU 2010:80, Folkhälsomyndigheten 2016: Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar, Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013/2014

² Barnombudsmannen 2015: Könsskillnader i skolresultat och psykisk ohälsa. Temarapport Max18

³ Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

* De som här kategoriseras som ekonomiskt utsatta har antingen svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

Genom sambandsanalyser utifrån ytterligare bakgrundsfaktorer framgår också att unga som har någon form av funktionsnedsättning mår klart sämre än de som inte har det. Även detta gäller såväl den självskattade hälsan som förekomsten av regelbundna psykosomatiska besvär. Vidare framgår att hbtq-personer* i lägre grad än övriga skattar sin hälsa som bra. Hbtq-personer uppger även i högre grad än övriga att de känner sig stressade och deppiga flera gånger i veckan eller oftare. En ytterligare skillnad som framkommer är att unga med utländsk bakgrund** bedömer sin hälsa som mycket dålig i högre grad än övriga.

En ytterligare skillnad som syns är att de unga som dricker alkohol minst en gång i veckan mår sämre än unga som dricker mer sällan. De har även utsatts för otrygga situationer i högre grad. Gruppen är dock förhållandevis liten och resultatet bör därmed tolkas med försiktighet.

Utsatthet för mobbning är en faktor som i stor utsträckning påverkar ungas hälsa

– MUCF 2007, Fokus 07

Möjligheten till en meningsfull fritid är en ytterligare faktor som påverkar ungas hälsa

–MUCF 2020, Unga rätt till en meningsfull fritid

Utsatthet för mobbning och otrygga situationer

En ytterligare faktor som i hög utsträckning påverkar ungas hälsa är utsatthet för mobbning. Som nämnt i delen om "Trygghet" konstaterar MUCF att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet (hot, misshandel, utnyttjande).⁴ Att aktivt arbeta för att motverka mobbning är därmed mycket viktigt av flera anledningar.

Sambandsanalyser visar att det i Ånge kommun finns samband mellan ungas hälsa och utsatthet för mobbning och otrygga situationer. Vad som framgår är de som utsatts mår klart sämre än övriga. Exempelvis uppger 30 % av de som utsatts för mobbning att de mår mycket eller ganska dåligt, jämfört med 9 % av de som inte utsatts. De som utsatts för mobbning och/eller otrygga situationer har också i högre grad svarat att de har regelbundna psykiska och somatiska besvär. De unga som mår dåligt svarar också att de känner sig trygga på olika ställen i lägre grad än övriga.

Ser man till skillnader mellan olika grupper unga finns det också vissa skillnader när det kommer till utsatthet och trygghet. Genom sambandsanalyser framgår att resurs-svaga unga och unga med någon form av funktionsnedsättning i högre grad än övriga utsatts för mobbning och otrygga situationer. De känner sig även trygga på olika platser i lägre grad. Även hbtq-personer har i högre grad än övriga utsatts för mobbning och känner sig mindre trygga på olika platser. En ytterligare skillnad som framkommer är att unga med utländsk bakgrund i högre grad än övriga flera gånger utsatts för orättvist behandling på ett sätt så att de mått dåligt. Denna grupp svarar i högre grad än övriga att de utsatts på grund av sitt utseende och sin religion. Unga med utomeu-

⁴ MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

* De som svarat att de är homo-, bix sexuella eller övrigt/annat/vill ej uppge och/eller som svarat "annan könsidentitet"

**Utländsk bakgrund = antingen själva födda utanför Sverige och/eller minst en förälder född utanför Sverige

ropeisk bakgrund* har utsatts på grund av religion i särskilt hög grad, 12 % jämfört med 1% bland de med övrig bakgrund.

Ungas syn på sin fritid och utbudet av aktiviteter

Inom begreppet "Hållbar hälsa" inkluderas i Ånge kommun även ungas fritid och vikten av mötesplatser, aktiviteter och ett brett kulturutbud som stimulerar till livslust och ett hälsosamt liv. Även MUCF konstaterar att möjligheten till en meningsfull fritid är en faktor som är betydelsefull för ungas hälsotillstånd. Unga som upplever att de har lagom med fritid har lägre risk att ha symptom på psykisk ohälsa jämfört med de som upplever att de har för lite eller för mycket att göra på fritiden, och det är även vanligare att unga som inte har symptom på psykisk ohälsa är nöjda med sin fritid.⁵ Fritidsaktiviteter tillsammans med andra jämnåriga kan också innebära en betydelsefull gemenskap för många barn och unga. Civilsamhället utgör dessutom ett viktigt skyddsnät för många som lever i utsatthet i hemmet eller i skolan.⁶

I avsnittet om fritid framgick att en stor majoritet av ungdomarna i Ånge kommun, 84 %, är nöjda med sin fritid, och att det skett en positiv utveckling sedan 2018 gällande flertalet aspekter kring ungas syn på fritiden. Vad som dock också framgick är att en relativt stor andel saknar fritidsaktiviteter, totalt 34 % av killarna och 44 % av tjejerna, och att killar fortsatt är mer nöjda med sin fritid och utbudet av aktiviteter än tjejer. Tjejer mår alltså sämre än killar, samtidigt som de är mindre nöjda med sin fritid. Genom sambandsanalyser framgår också att det finns en del tydliga samband mellan ungas hälsa och fritid. De som mår dåligt är också mindre nöjda med sin fritid, och saknar i högre grad aktiviteter. De som mår dåligt svarar även i högre grad att det finns olika hinder som gör att de inte kan delta i fritidsaktiviteter. Därutöver ser vi att de som mår dåligt tränar så att de blir andfådda eller svettiga mer sällan. En ytterligare skillnad som syns är att de unga som är missnöjda med fritiden är ute i naturen flera gånger i veckan i lägre grad.

Vad gäller skillnader mellan olika grupper unga framgår att resurssvaga unga är klart mindre nöjda med sin fritid och utbudet av aktiviteter. De svarar även i högre grad att det finns olika hinder som gör att de inte kan delta i aktiviteter. Bland resurssvaga svarar exempelvis 66 % att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men det kostar för mycket, jämfört med 24 % bland övriga. Vi ser också att unga med utländsk bakgrund är mindre nöjda med sin fritid än de med helt svensk bakgrund.

De som oroar sig för någon i sin närhet

I Ånge kommun ställdes även en kommunspecifik fråga om huruvida ungdomarna oroar sig för någon i sin närhet. Vad som framgår är att mellan 26-52 % svarar att de oroar sig för någon, och att högstadietjejerna oroar sig i högst grad. Genom sambandsanalyser framgår att de som oroar sig för någon i sin närhet mår sämre än de som inte gör det. Detta gäller både självskattad hälsa och förekomsten av psykosomatiska besvär. Vad som också framgår är att de som oroar sig för någon i sin närhet känner sig något mindre trygga på olika platser. Bland de som inte oroar sig för någon känner sig exempelvis 87 % alltid trygga hemma, jämfört med 65 % bland de som svarat att de oroar sig. De som oroar sig för någon har även utsatts för mobbning och otrygga situationer i högre grad.

5 MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid

6 Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"

* Utomeuropeisk bakgrund = antingen själva födda utanför Europa och/eller minst en förälder född utanför Europa

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Egentligen är det både för vuxna och barn som blir drabbade av det dåliga utbudet med jobb i kommunen (...) försök med att få fram mer jobb"

– Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Ånge kommun borde veta för att kunna göra kommunen bättre för unga

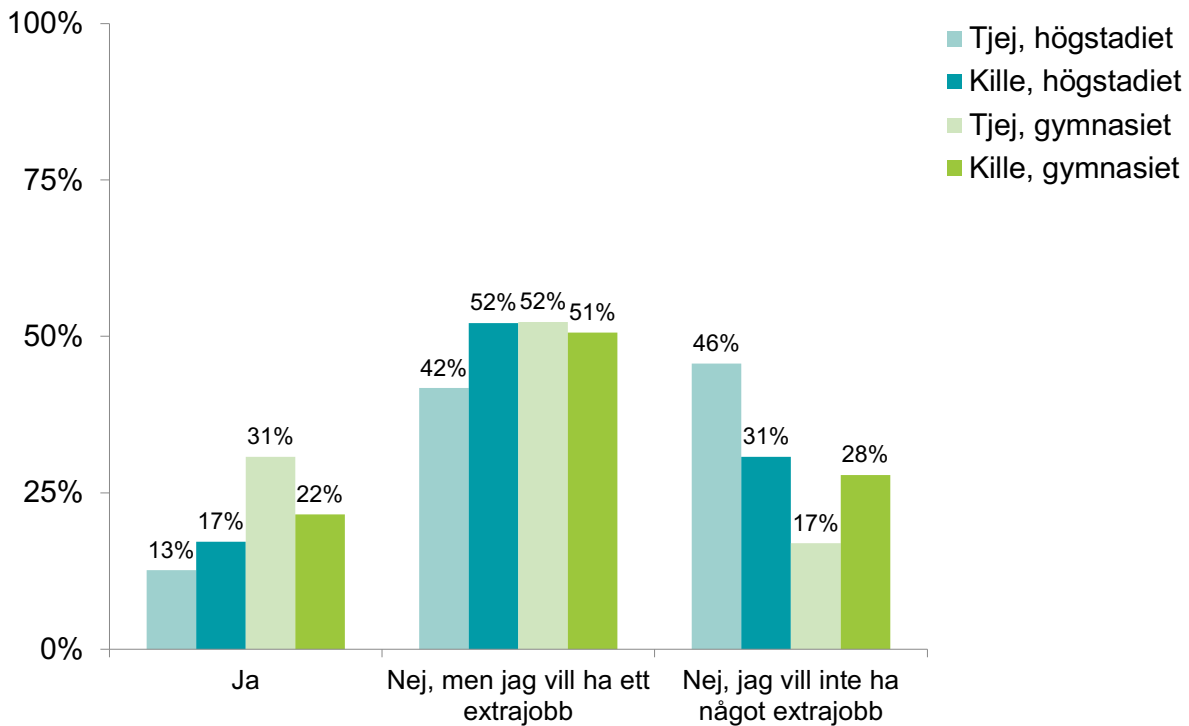
¹ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

³ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

En andel om 15 % av högstadieungdomarna och 25 % av gymnasieungdomarna i Ånge kommun har ett extrajobb. Runt hälften svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Tjejer i högstadiet svarar i lägre grad än övriga både att de har och att de skulle vilja ha ett extrajobb, medan tjejer i gymnasiet är de som högst grad har ett extrajobb. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att andelen gymnasieungdomar med extrajobb är på en lägre nivå, men på en liknande nivå bland högstadieungdomarna. Andelen gymnasieungdomar med extrajobb har även minskat något över tid. Minskningen är dock väldigt liten.

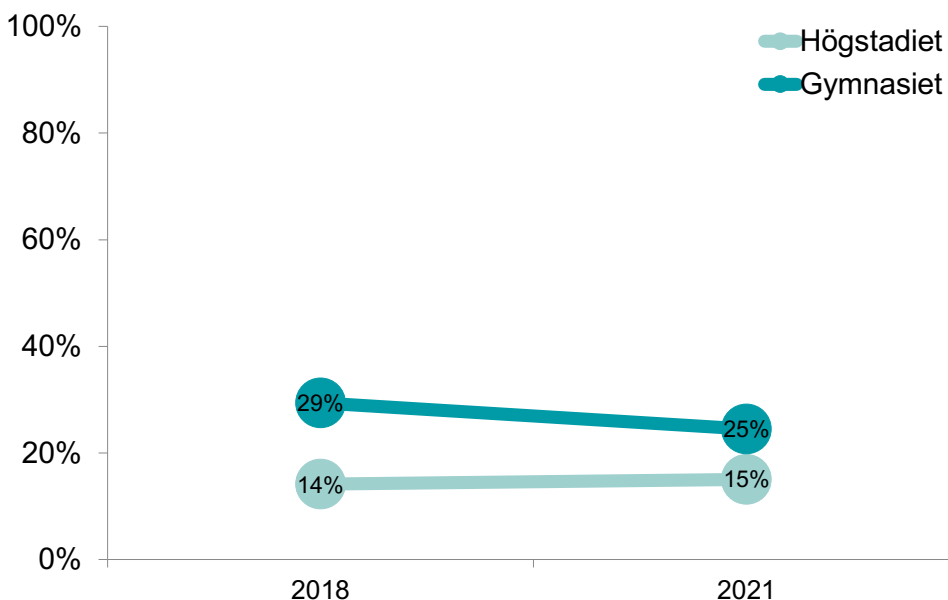
G1. Har du något extrajobb just nu?

G1a. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
15%	13%	25%	30%

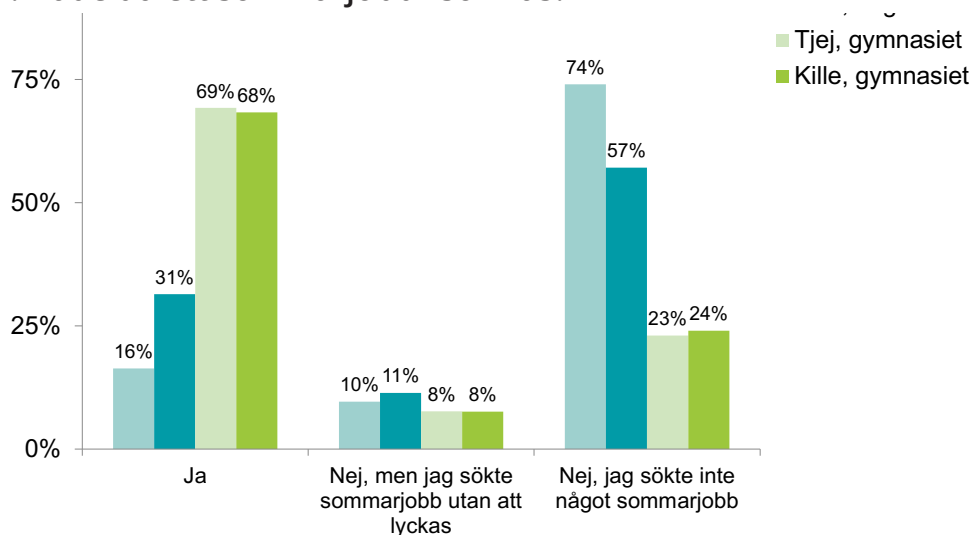
G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 24 %. Detta är högre än rikssnittet för högstadieungdomar, och på en liknande nivå som år 2018. Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras, 68%, är klart högre än för högstadieungdomarna. Även detta är högre än rikssnittet.

Vanligast bland de högstadieungdomar som hade ett sommarjobb är att de fick jobbet genom någon i den egna familjen, se G2c på följande sida. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom kommunen.

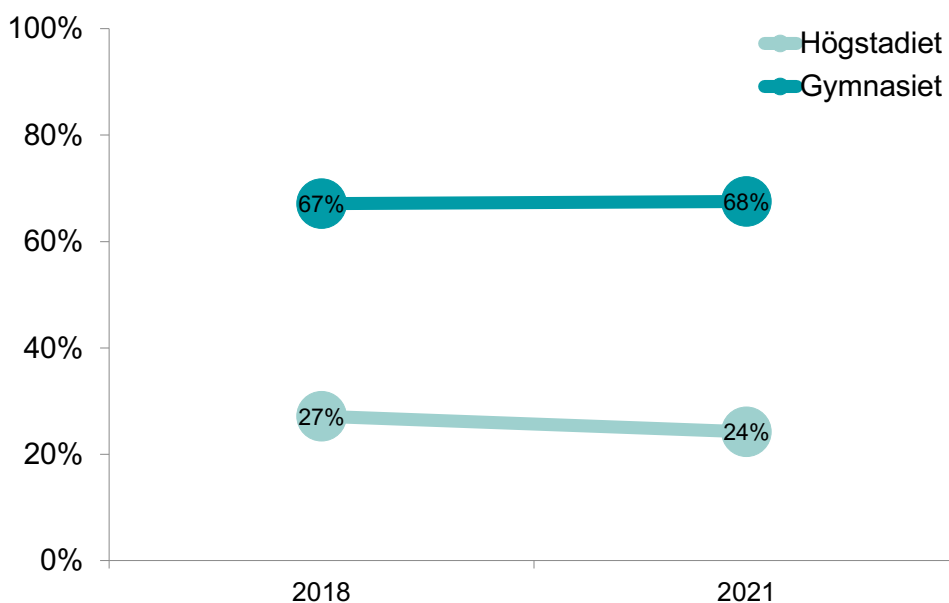
G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse med rikssnittet

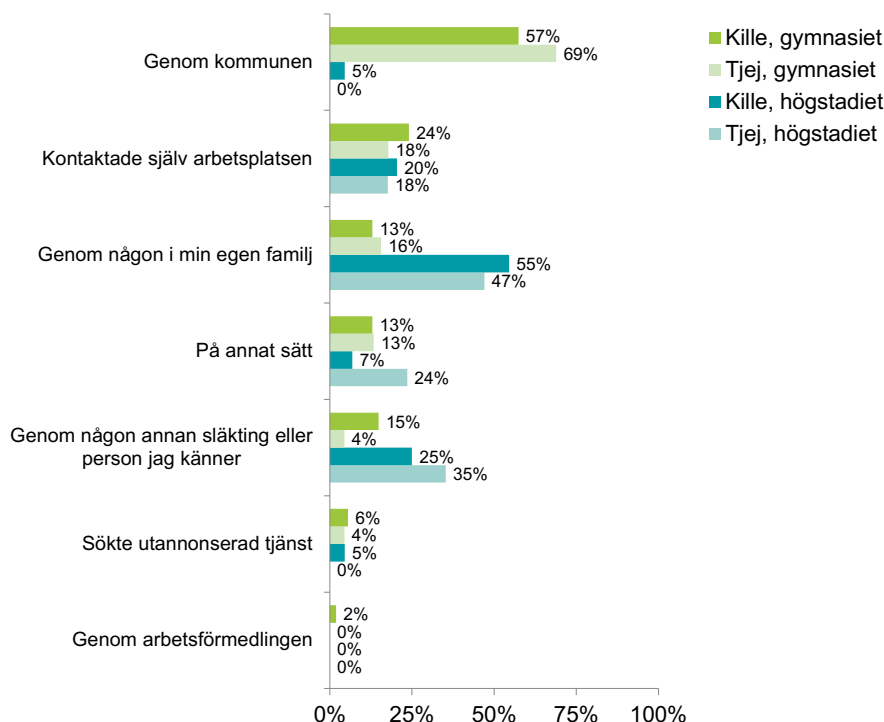
Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
24%	16%	68%	60%

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

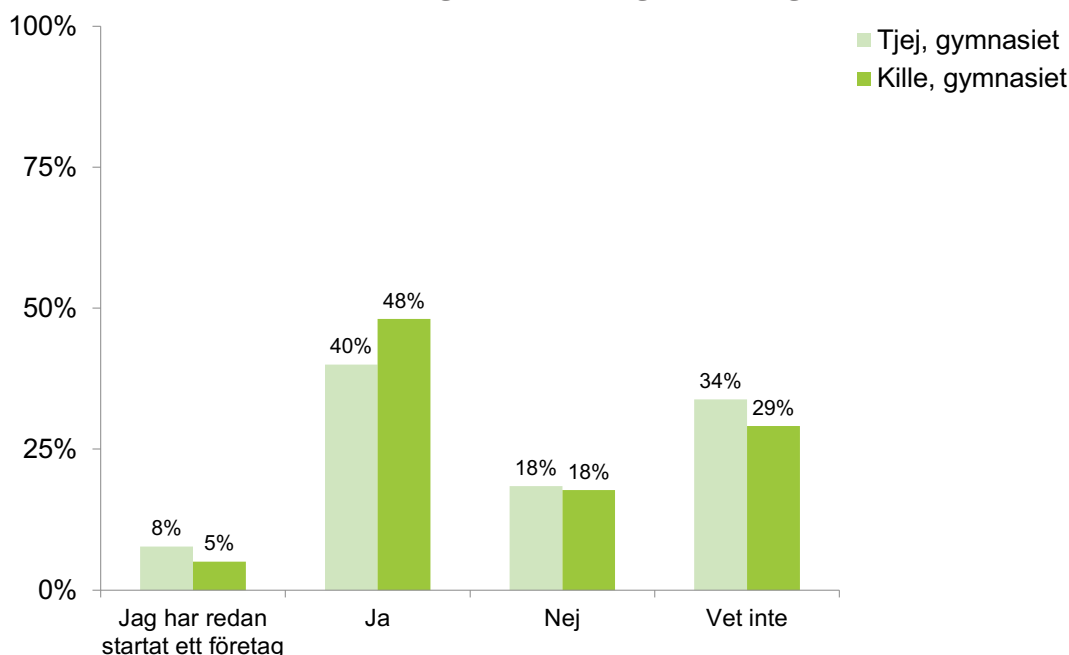
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. 40 % av tjejerna och 48 % av killarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden. Därutöver svarar 8 % av tjejerna och 5 % av killarna att de redan har ett företag. Jämfört med rikssnittet svarar ungdomarna i Ånge kommun i lägre grad att de skulle kunna tänka sig att starta eget.

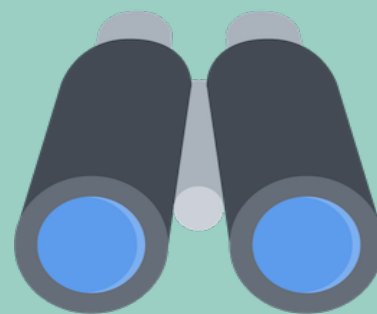
G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Andel "Ja" jämförelse med rikssnittet

Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
44%	58%

”Tydligare undervisningar och studier. Enklare att få sitt dröm jobb! få en lön som man är nöjd med själv!!”

– Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Ånge kommun borde veta för att göra kommunen bättre för unga

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten ”Unga röster 2016” svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och jobbmöjligheter.

Även förändrade förutsättningar kopplat till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”. I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

¹ Mentor & Ungdomar.se ”Unga röster 2016.”

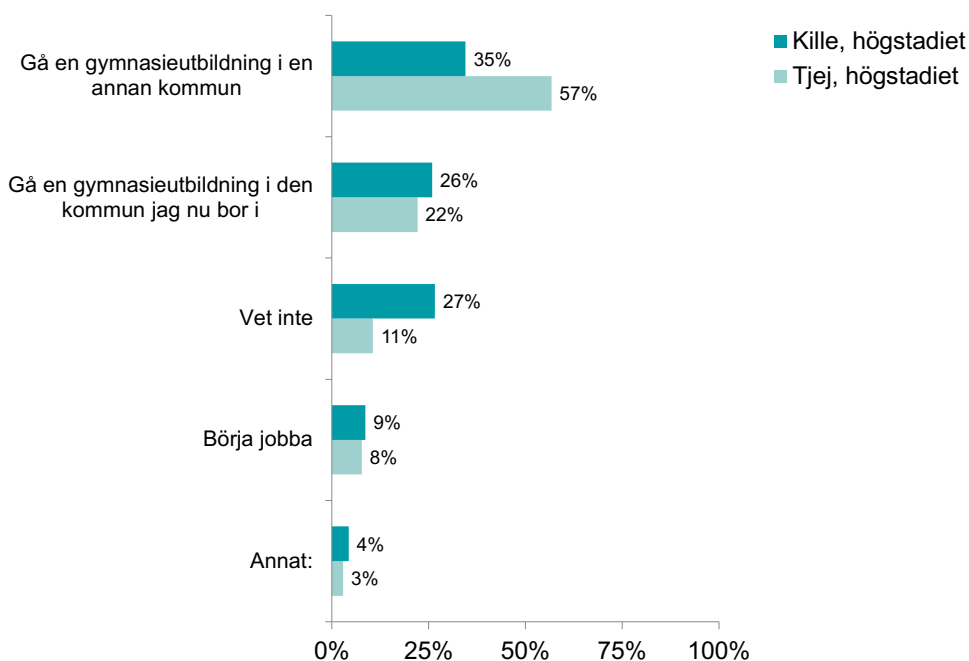
² Bris 2020: ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

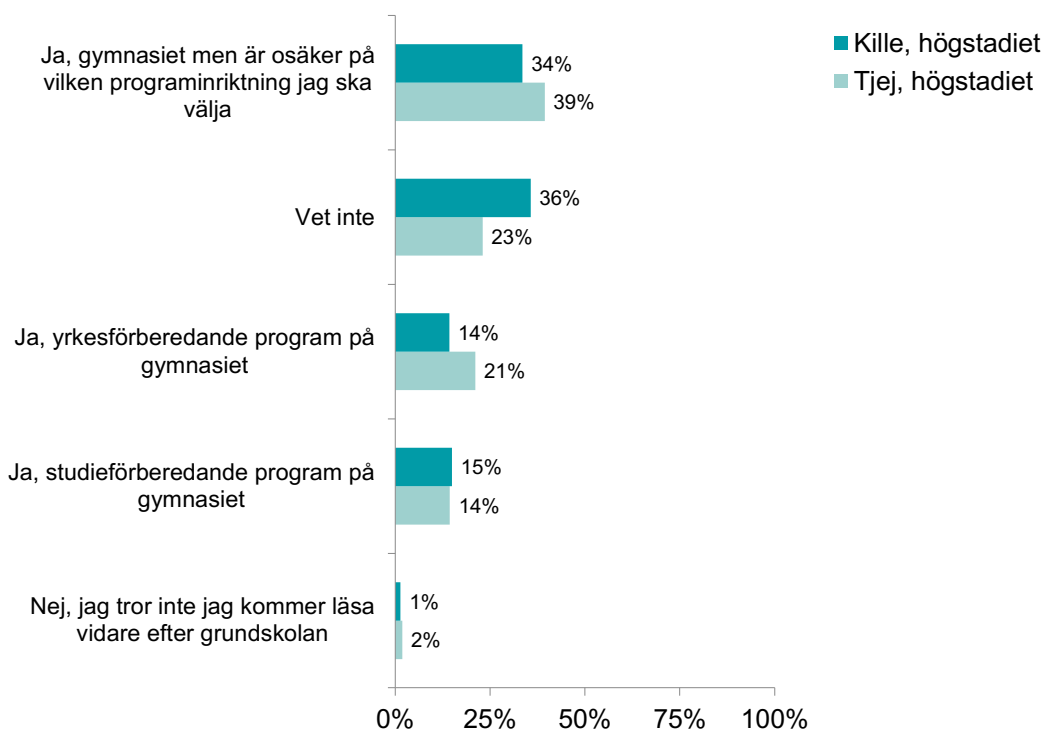
En majoritet av högstadieungdomarna skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. Tjejer svarar i högre grad än killar att de helst vill det, medan killar i högre grad svarar att de inte vet. 6-9 % svarar att de helst skulle vilja börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en majoritet av högstadieungdomarna att de tror att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 36 % av killarna och 23 % av tjejerna vet inte om de kommer läsa vidare efter grundskolan.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

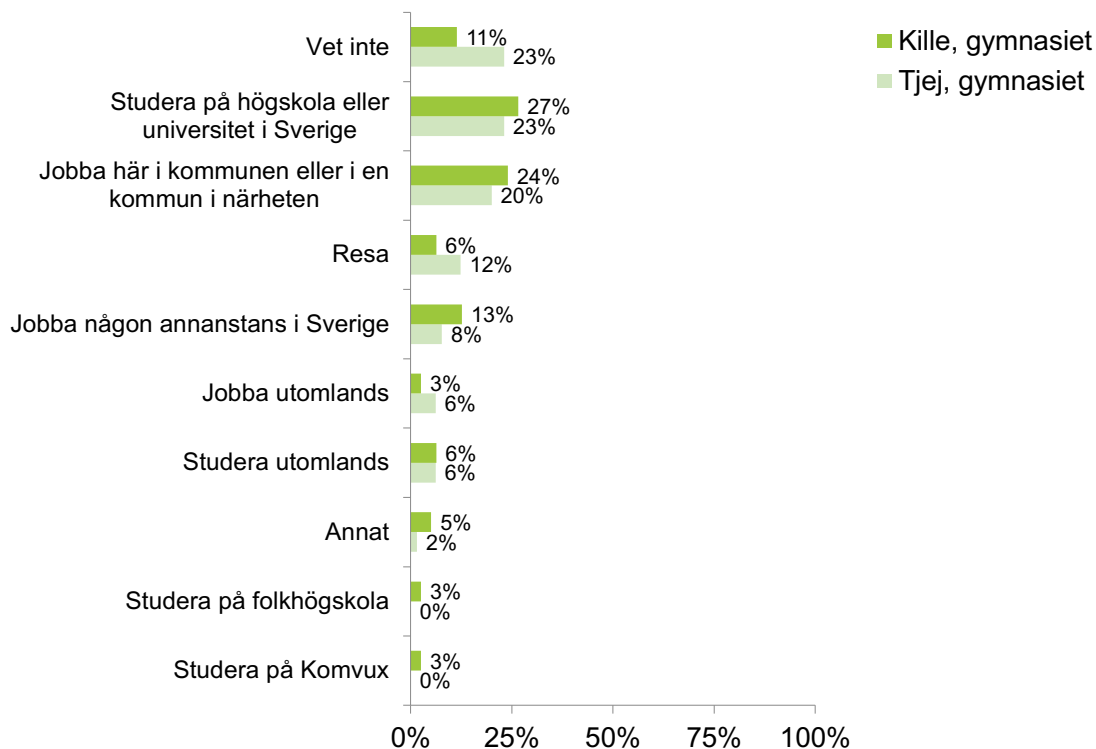
H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

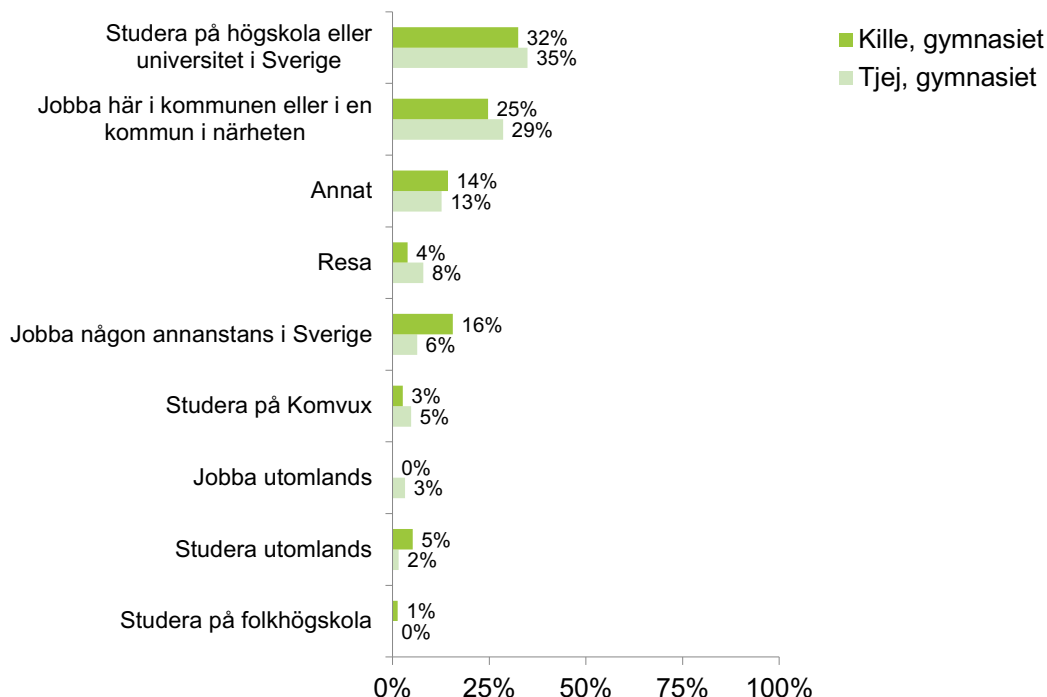
Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

27 % av killarna och 23 % av tjejerna i gymnasiet svarar att de helst vill studera på högskola eller universitet i Sverige efter gymnasiet. Det näst vanligaste svaret är att vilja jobba i kommunen eller i en kommun i närheten vilket 24 % av killarna och 20 % av tjejerna helst vill göra. En större andel tjejer än killar svarar att de inte vet vad de helst skulle vilja göra. När det kommer till vad ungdomarna tror att de kommer göra framgår att det vanligaste svaret också är studier på högskola eller universitet i Sverige, följt av att jobba i kommunen eller i närheten (se diagram H1d).

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

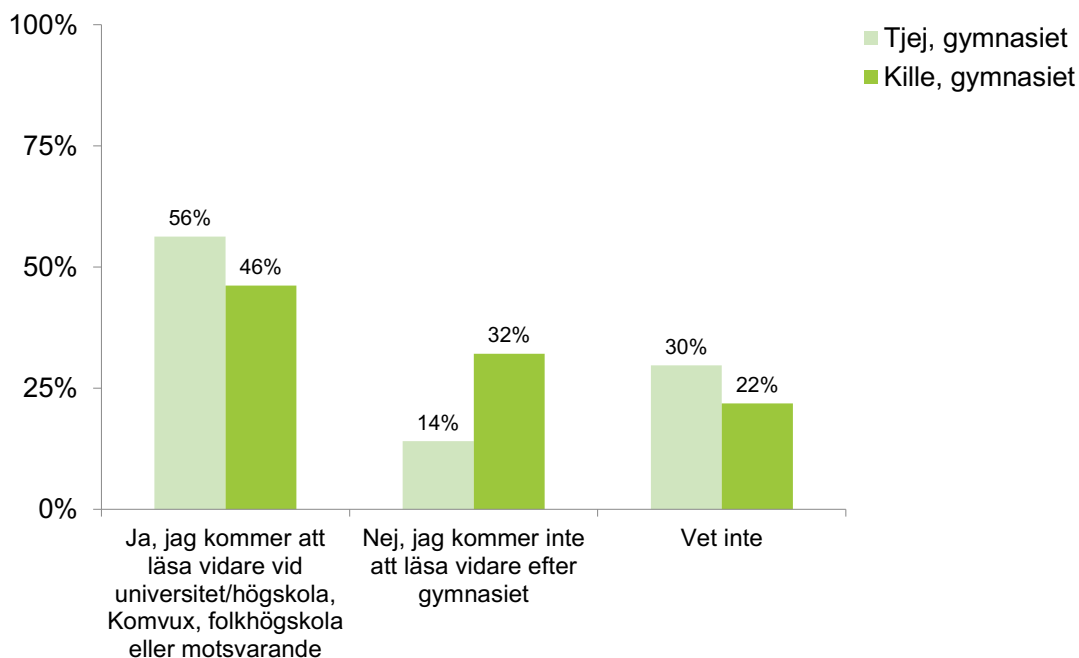

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

56 % av gymnasietjejerna och 46 % av gymnasiekillarna svarar att de tror de kommer att läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. Andelen som tror att de kommer läsa vidare har minskat över tid, se diagram H2b. Andelen gymnasieungdomar totalt sett i Ånge kommun som tror de kommer läsa vidare är även lägre än rikssnittet.

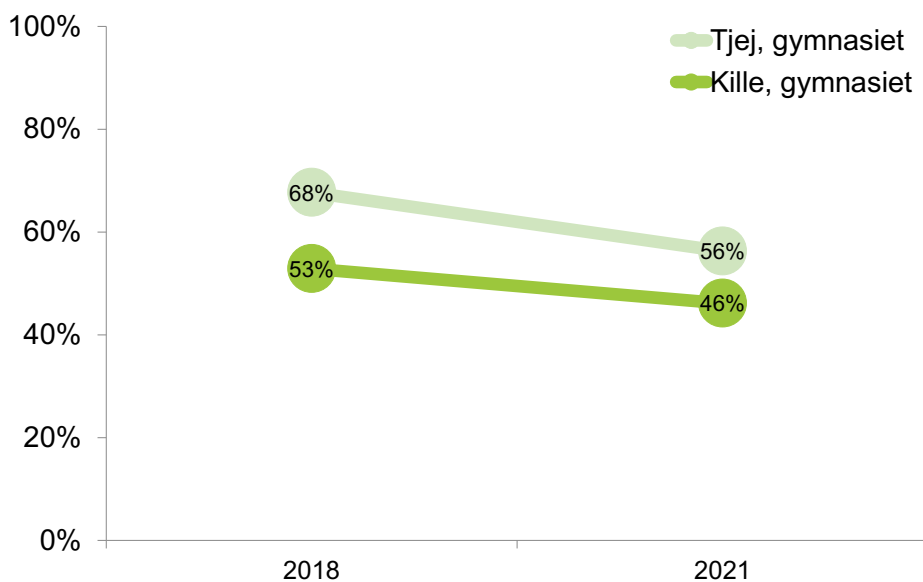
H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Ja	52%	64%
Nej	23%	14%
Vet inte	26%	22%

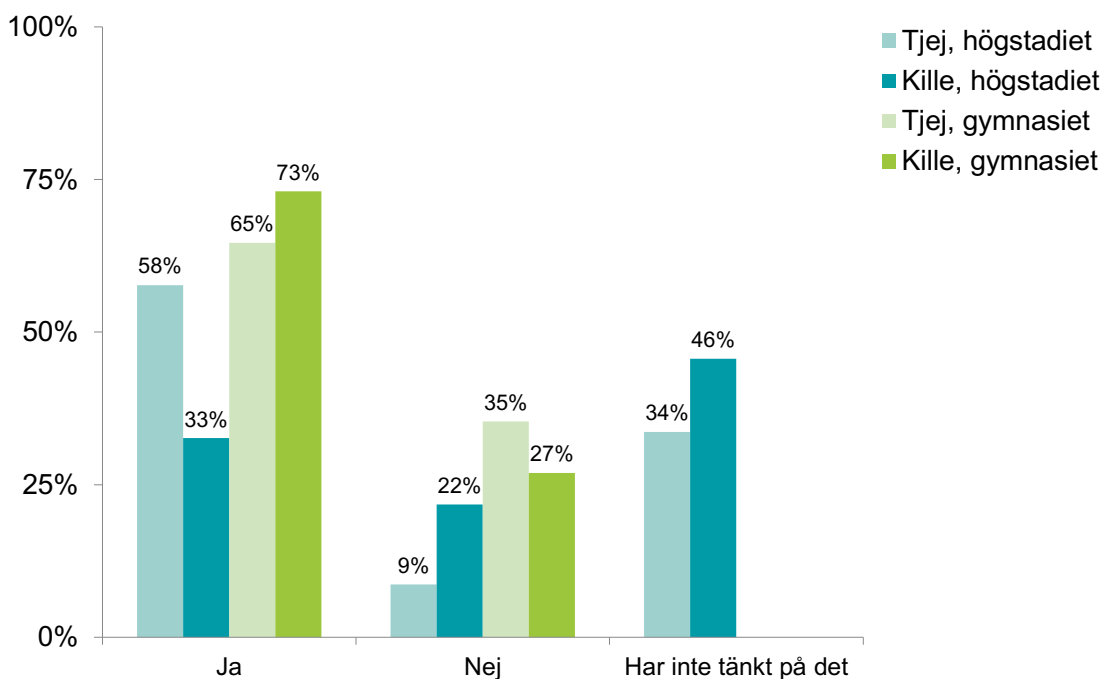
H2b. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse över tid

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är högst bland gymnasieeleverna, 71 % totalt. 43 % av högstadieungdomarna tror att de kommer att flytta. Andelen som tror att de kommer flytta bland högstadieungdomarna i Ånge kommun är något högre jämfört med rikssnittet. Jämfört med 2018 svarar en lägre andel av högstadieungdomarna att de tror de kommer flytta.

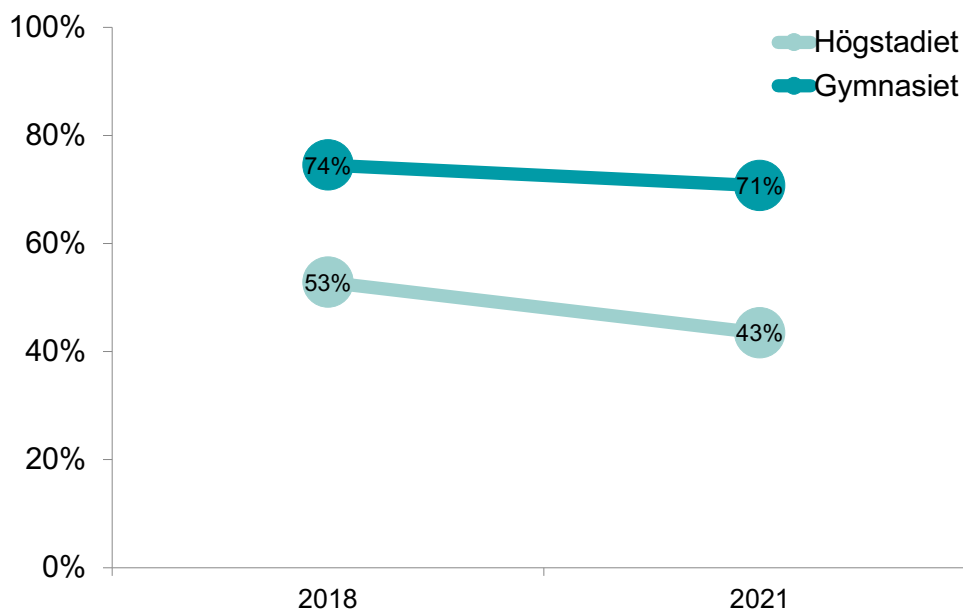
H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H4a. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse med rikssnittet

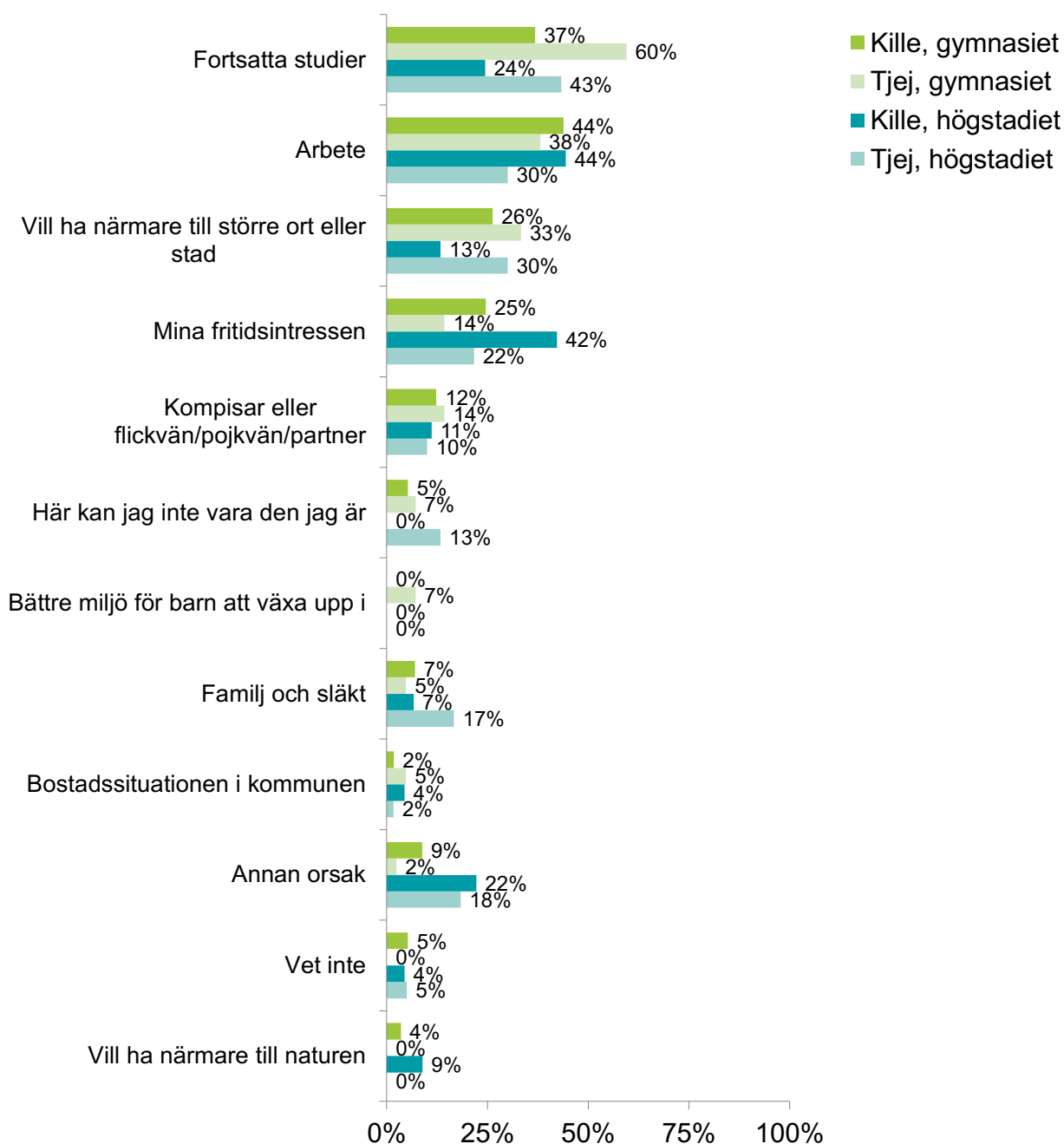
Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
43%	37%	71%	73%

H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Bland tjejer i gymnasiet är det hela 60 % som tror de kommer flytta på grund av studier. Bland tjejer och gymnasiekillar anger även 26-33 % att de vill ha närmare till större ort eller stad. Bland högstadiekillarna uppger däremot en stor andel, 42 %, att de tror de kommer flytta på grund av sina fritidsintressen.

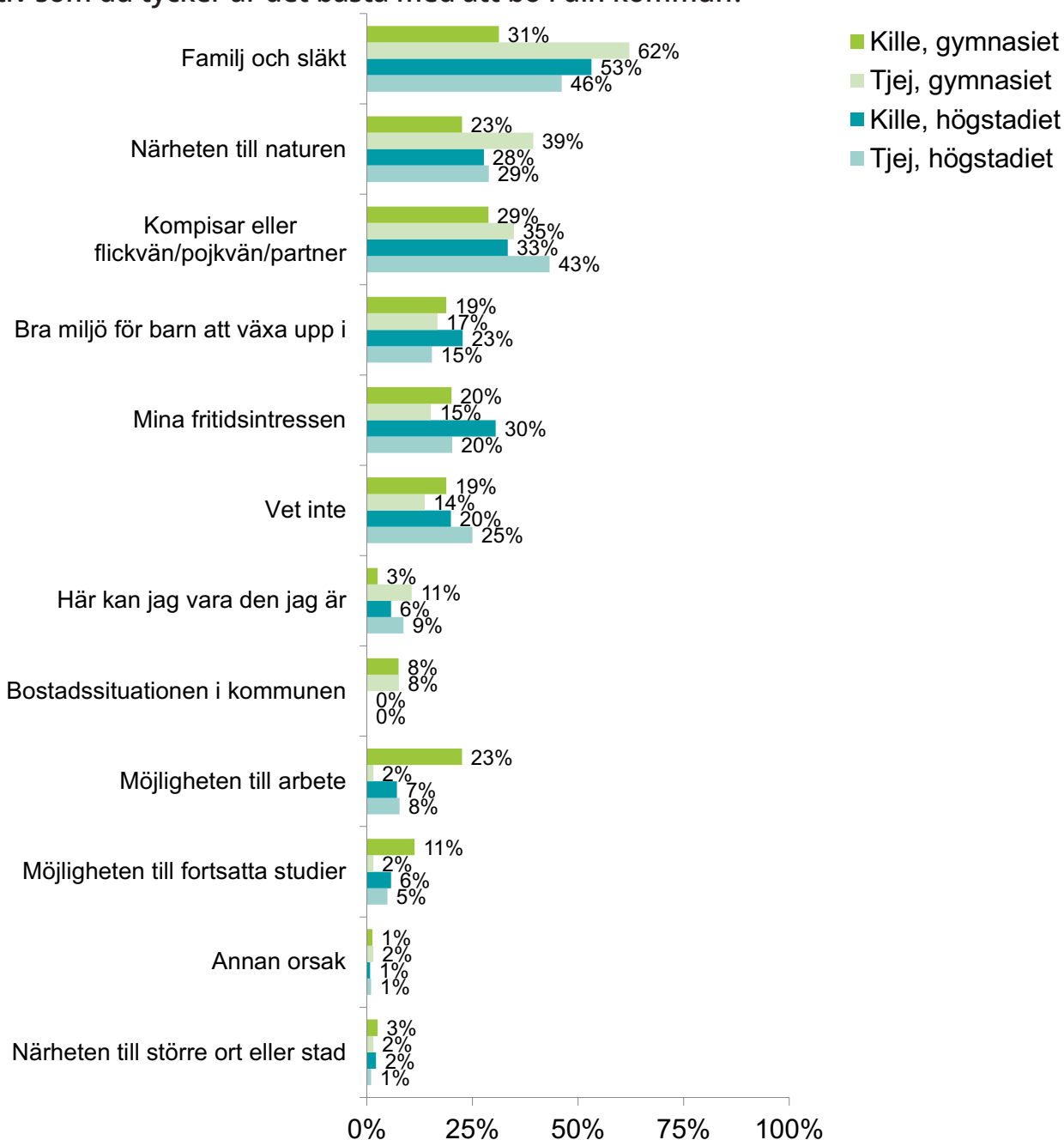
H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen? Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Ånge kommun. Familj och släkt är det som störst andel anger. Även kompisar eller partner och närheten till naturen är två av de vanligaste svaren. Bland högstadietkillarna anger en relativt stor andel sina fritidsintressen. Gymnasiekillarna svarar i högre grad än övriga att möjligheten till arbete är det bästa med att bo i Ånge kommun.

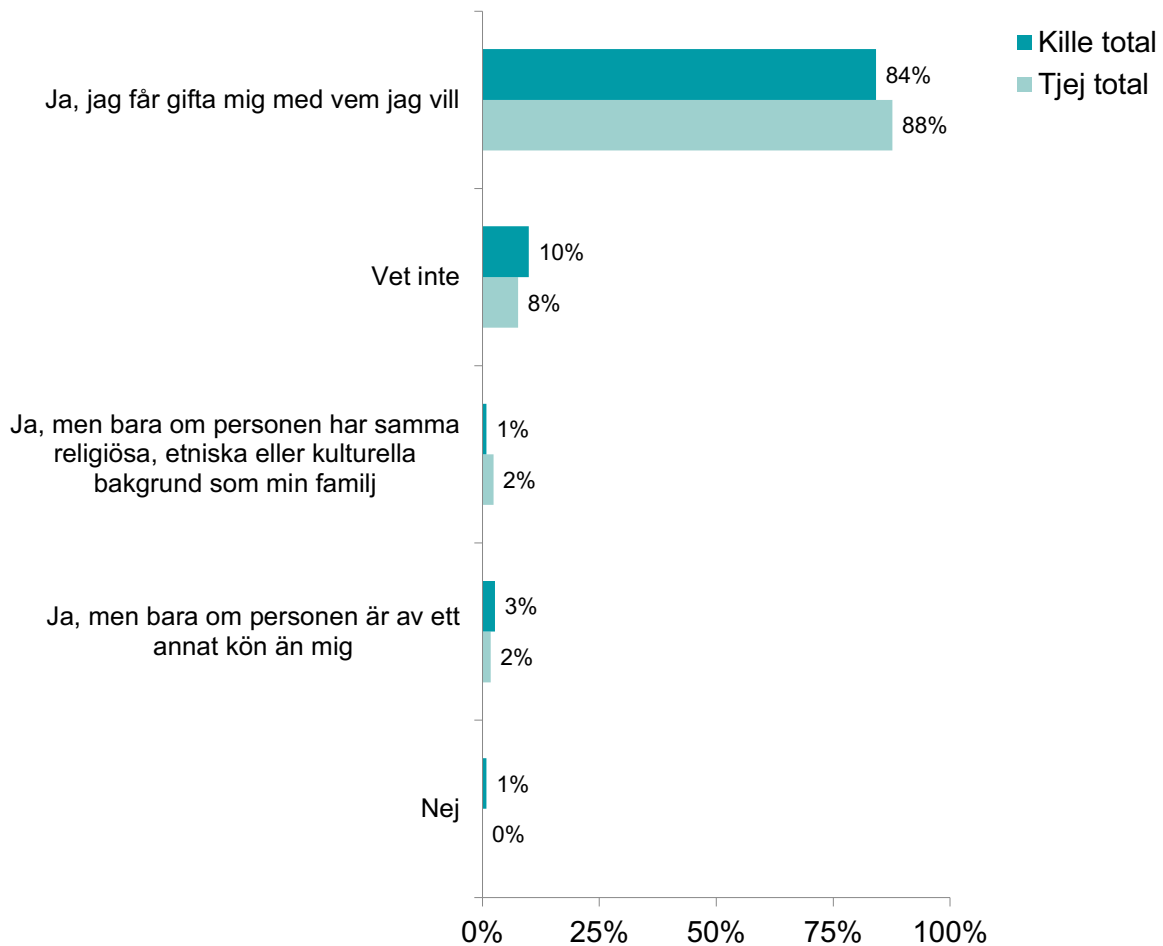
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

Vilka unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. 84 % av killarna och 88 % av tjejerna svarar att de får det, se diagram H6 nedan.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

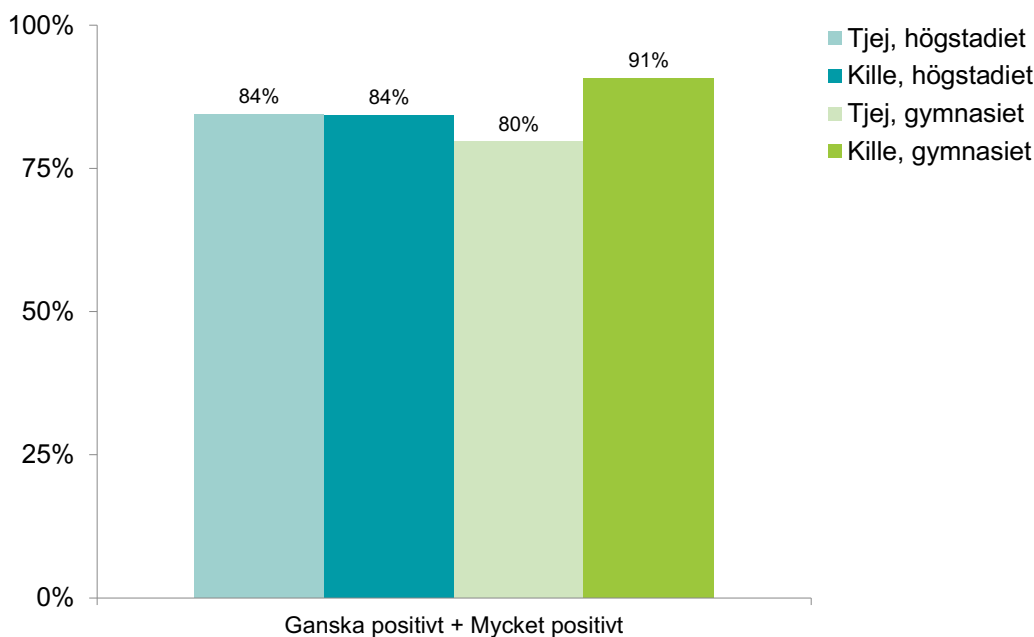

Framtid

Som det framgår nedan svarar en stor andel, 83-84 % totalt, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. I gymnasiet finns dock en könsskillnad i frågan, och tjejer ser mindre positivt på framtiden än killar. Resultatet ligger på en lägre nivå än rikssnittet, se tabell H7a. Över tid har andelen unga med en positiv framtidssyn minskat något bland killar.

H7. Hur ser du på framtiden?

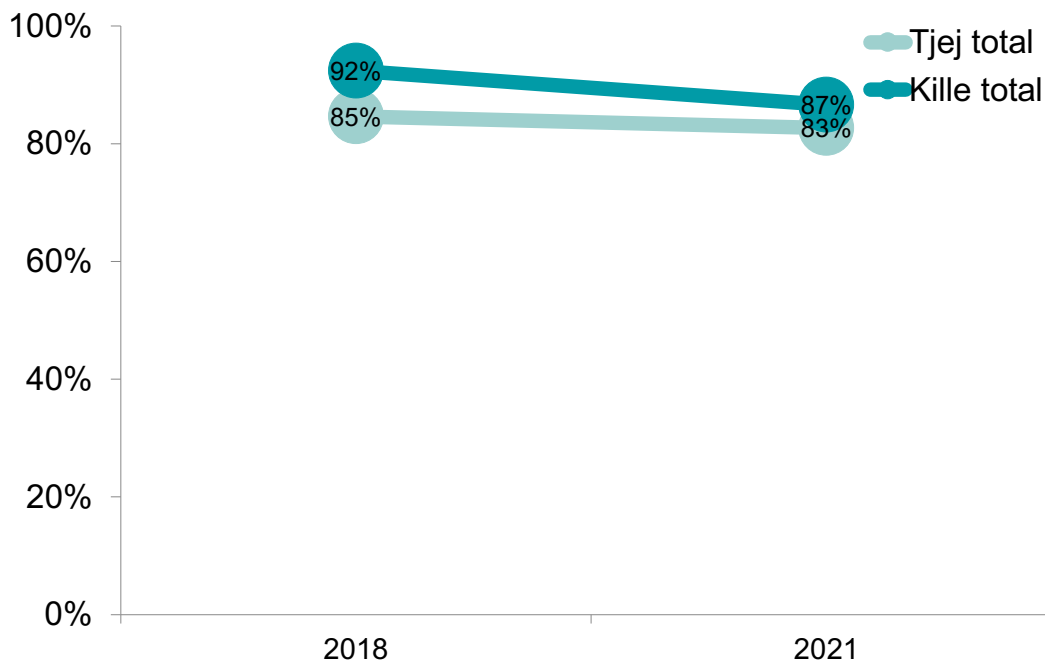
Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7a. Hur ser du på framtiden? Jämförelse med rikssnittet

	Ånge kommun högstadiet	Riket högstadiet	Ånge kommun gymnasiet	Riket gymnasiet
Mycket + ganska positiv	83%	90%	84%	90%

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel mycket + ganska positivt. Jämförelse över tid

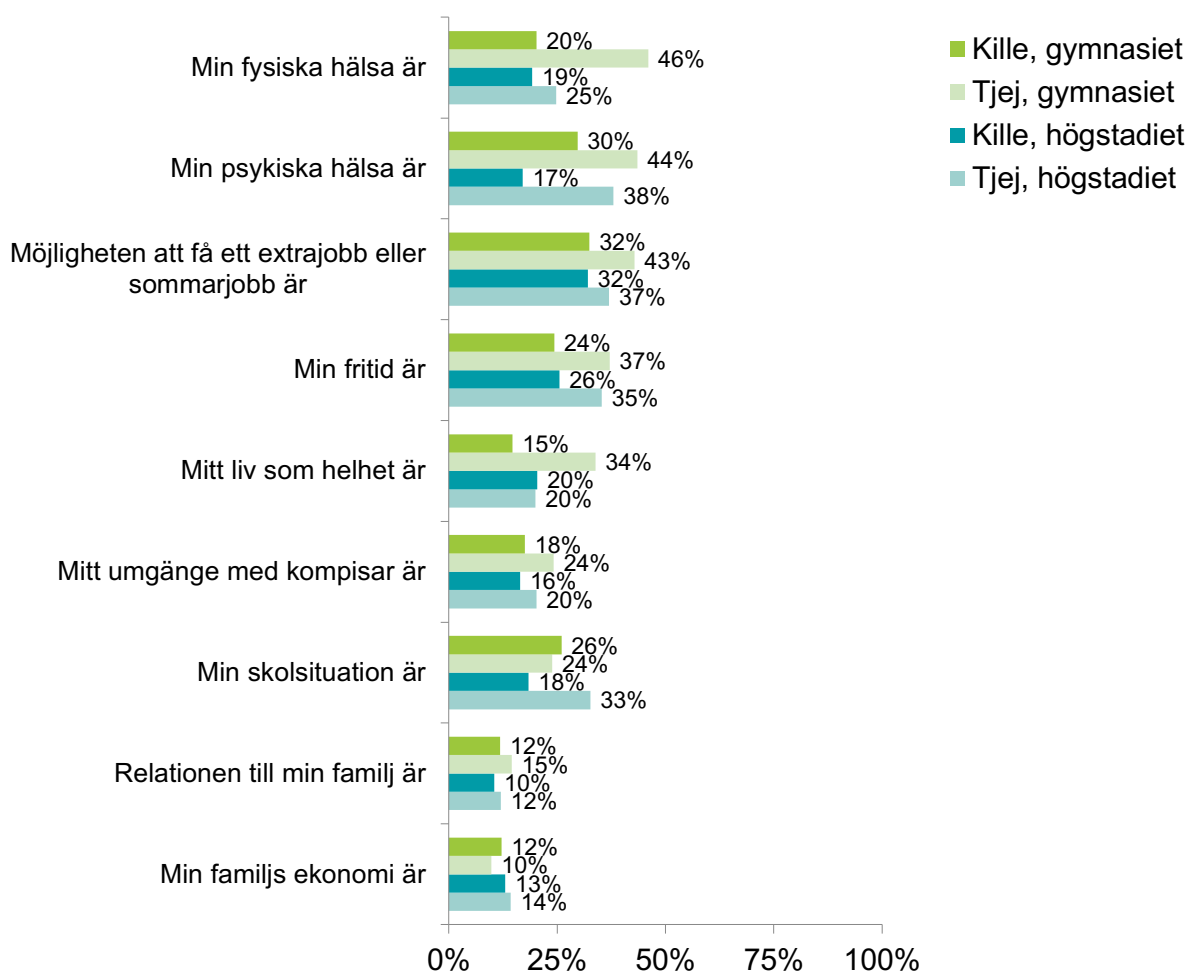
Corona-pandemin

I årets Lupp-enkät ställdes även en fråga för att kunna se hur ungdomarna har påverkats av Corona-pandemin.

Utifrån diagrammet nedan (H8) kan vi se att många unga tycker att möjligheten att få ett extrajobb eller sommarjobb har varit sämre under pandemin. Speciellt tjejer tycker att möjligheterna varit sämre. 18-33 % svarar även att skolsituationen blivit sämre, och främst tjejer i högstadiet.

När det kommer till ungas psykiska och fysiska hälsa är det också många som svarar att det blivit sämre. Tjejer, framförallt i gymnasiet, svarar i högre grad än killar att deras hälsa blivit sämre på grund av pandemin. Hela 46 % av gymnasietjejerna svarar att deras fysiska hälsa blivit sämre, och en liknande andel (44 %) att deras psykiska hälsa blivit sämre. Gymnasietjejerna svarar även i högre grad än övriga att deras liv som helhet blivit sämre. Tjejer svarar även i högre grad än killar att deras fritid blivit sämre på grund av pandemin.

**H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Corona-pandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Corona-pandemin?
Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".**

H9. Vill du tillägga något om hur Corona-pandemin har påverkat dig?

"inte jobbat lika mycket (...)"

- Kille, gymnasiet

"Mycket små saker som t.ex att det är svårare att åka buss till kompisar eftersom man ej kan betala med bank kortet"

-Tjej, gymnasiet

"Det har gjort så jag känner mig instängd och inte vågat ta hjälp om mitt mående t.ex."

- Tjej, högstadiet

"det värsta är nog att jag inte har kunnat träffa min släkt och vänner som jag hade velat"

-Tjej, högstadiet

"Den har sammanfattat gjort mig mer insängd och uttråkad. Jag har känt mer press och känt mer prestationsånet både i skolan och hemma. Har många gånger funderat om jag ska klara av skolan eller inte."

- Kille, högstadiet

Fördjupningsområde 2: Hållbar kompetens

Det andra fördjupningsområdet i Ånge kommuns Lupp-rapport är "Hållbar kompetens" med fokus på frågor om skola, framtid och arbete. Skolverket påpekar att en bra skola bland annat kännetecknas av att stämningen i skolan präglas av öppenhet, trygghet och arbetsro.¹ Arbetsmiljön är viktig för elevernas kunskapsutveckling och forskning visar att faktorer inne i klassrummet har stor betydelse för skolelevs resultat. Detsamma gäller läraren och lärarens kompetens.² Även utsatthet och otrygghet är faktorer som kan påverka möjligheterna till kunskapsutveckling i skolan.

Vi har redan i delen "Hållbar hälsa" konstaterat att ungas skolsituation också kan vara en bidragande faktor till en ökad stress och oro inför framtiden. I rapporten "Unga röster 2016" svarar som tidigare nämnt hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. Vad som även framgår i den aktuella studien är att 66 % av ungdomarna känner att de inte fått tillräcklig information i skolan om hur arbetsmarknaden fungerar och av dessa känner sig hela 57 % oroliga och/eller nedstämda vid tanken på framtiden.³ Enligt flera studier oroar sig även många unga både över framtiden och möjligheten att få ett arbete.⁴ Som nämnt i avsnittet "Arbete" är en fullföljd gymnasieutbildning en viktig faktor för att unga senare ska få ett arbete. En misslyckad skolgång har däremot i forskning påvisats öka riskerna för arbetslöshet, psykisk ohälsa och kriminalitet. Skolan har därmed en viktig roll både ifråga om att tillförsäkra alla barn och unga en jämlik utbildning, men också ifråga om att på andra sätt förbereda ungdomarna för en framtida etablering på arbetsmarknaden, exempelvis genom information och studiebesök.⁵

I avsnittet "Skola" framgår att majoriteten av ungdomarna i Ånge kommun både trivs i skolan och är nöjda med skolan. Vad som dock också framgår är att det finns vissa könsskillnader, och bland annat att högstadietjejerna i lägre grad än övriga är nöjda med flertalet aspekter kring trivsel och trygghet i skolan.

Genom att fördjupat analysera frågor som rör skola, arbete och framtid framgår en del ytterligare skillnader och intressanta samband. Vad vi bland annat kan se är att det finns vissa kopplingar mellan olika aspekter kring trivsel, trygghet och upplevt inflytande i skolan. Vad som också framgår är att det förutom att det finns vissa skillnader utifrån kön också finns en hel del skillnader utifrån andra bakgrundsvariabler.

Trivsel och trygghet i skolan

Vad som framgår genom sambandsanalyser är att de som svarat att de är missnöjda med skolan också i högre grad svarar att problem som våld, mobbning och rasism förekommer i skolan. De som är missnöjda med skolan känner sig också mindre trygga i skolan, men även på flera andra platser. De har även i högre grad utsatts för otrygga situationer, mobbning och orättvis behandling. Exempelvis svarar 69 % av de som är missnöjda med skolan att de utsatts för mobbning under de senaste sex månaderna, jämfört med 28 % bland de som är nöjda.

1 Skolverket 2016: Så lyfter vi elevernas resultat

2 IFAU 2015:23 Erfarenheter och effekter av satsningar på lärare i skolor med låga elevresultat

3 Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

4 Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

5 Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

I avsnittet "Skola" framgår också att unga i Ånge kommun vill påverka om saker i skolan i högre grad än de anser att de får. Vid analys av gruppen unga som anser att de får vara med och bestämma framgår också att denna grupp är mer nöjda med flertalet frågor som berör skolan. De trivs bättre med stämningen i skolan och är nöjdare med bland annat lärarna, undervisningen och elevhälsan. Upplevt inflytande i skolan samvarierar alltså med nöjdhet vilket går i linje med vad Skolverkets utredningar visat. Att som kommun arbeta aktivt med frågor gällande elevinflytande kan därmed vara viktigt också för att öka elevernas trivsel och trygghet i skolan.

Vid analyser utifrån bakgrundsvariabler framgår att resurssvaga unga och unga med någon form av funktionsnedsättning är mindre nöjda med skolan än övriga. Som det framgick i delen "Hållbar hälsa" är dessa grupper unga även mer utsatta för mobbing.

Upplevt inflytande i skolan samvarierar med nöjdhet

Resurssvaga unga och unga med någon form av funktionsnedsättning är mindre nöjda med skolan

Arbete är ett av de främsta skälen till att unga i Ånge kommun tror att de kommer flytta från kommunen

Ungas arbetserfarenhet och syn på arbete

Området "Hållbar kompetens" innefattar även frågor om arbete. I området "Arbete" ser vi att jobb även är en fråga som är viktig för många unga. Vad som framgår är att 15 % av högstadieungdomarna och 25 % av gymnasieungdomarna har ett extrajobb, och att drygt hälften svarar att de inte har något extrajobb men skulle vilja ha ett. Vi ser också att 24 % av högstadieungdomarna och 68 % av gymnasieungdomarna hade ett sommarjobb i somras vilket är högre än riksnittet. I avsnittet "Framtid" ser vi också att arbete är ett av de främsta skälen till att unga tror att de kommer flytta från kommunen, samtidigt som en lägre andel uppger att möjligheten till arbete är det bästa med att bo i kommunen. Vi ser därutöver att mellan 32-43 % av ungdomarna

anser att möjligheten att få ett extrajobb eller sommarjobb blivit sämre under pandemin. Ungas syn på möjligheterna till arbete i kommunen kan således vara en påverkande faktor när det kommer till deras framtidsutsikter.

Vid en fördjupad analys av frågorna om arbete utifrån olika bakgrundsvariabler syns vissa skillnader. Vad som framgår är att resurssvaga unga i högre grad än övriga både vill ha ett extrajobb och sökte ett sommarjobb den senaste sommaren utan att lyckas. När det kommer till andelen som hade ett sommarjobb och/eller har ett extrajobb finns dock inga tydliga skillnader. En ytterligare sak som framgår är att unga med utländsk bakgrund i lägre grad än de med helt svensk bakgrund svarar att de har ett extrajobb, men i högre grad skulle vilja ha ett. När det kommer till sommarjobb finns däremot inga större skillnader mellan de med utländsk och övrig bakgrund. Däremot framgår att unga med utomeuropeisk bakgrund i högre grad än övriga sökte ett sommarjobb den senaste sommaren utan att lyckas. Därmed framgår att unga med utomeuropeisk bakgrund i högre grad tenderar att bli nekade jobb som de sökt jämfört med unga med övrig bakgrund. Denna grupp är dock förhållandevis liten, och resultatet bör därmed tolkas med försiktighet.

Ungas syn på framtiden

Vi ser också i avsnittet "Framtid" att majoriteten av högstadieungdomarna tror att de kommer läsa vidare på gymnasiet efter grundskolan. Bland gymnasieungdomarna tror drygt hälften att de kommer läsa vidare vid universitet/högskola. Tjejer tror detta i högre grad än killar.

När det kommer till ungdomarnas syn på framtiden framgår också att majoriteten av ungdomarna i Ånge kommun, 80-91 %, har en positiv framtidssyn. Det finns dock vissa könsskillnader i gymnasiet där tjejerna ser mindre positivt på framtiden än killarna. För att få mer fördjupad information även om vad som samvarierar med ungas syn på framtiden har sambandsanalyser gjorts utifrån ett antal bakgrundsvariabler.

Också när det kommer till ungas framtidssyn finns det vissa samband med trivsel och trygghet i skolan. De unga som har en negativ syn på framtiden är mindre nöjda med skolan och utbildningen, och trivs i lägre grad med stämningen. De uppger även i högre grad att rasism, mobbning och våld förekommer i skolan. De upplever sig även i lägre grad än de med positiv framtidssyn ha möjligheter att vara med och bestämma om olika saker i skolan. Vi ser också att de unga som utsatts för mobbning och otrygga situationer har en mer negativ syn på framtiden än de som inte utsatts.

Vad som också framgår är att resurssvaga unga, unga med någon form av funktionsnedsättning och unga hbtq-personer i högre grad har en negativ syn på framtiden.

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevers drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- IFAU 2015:23 Erfarenheter och effekter av satsningar på lärare i skolor med låga elevresultat
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Linnéuniversitetet 2016: "Sveriges ungdomar om framtiden"
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- Skolverket 2016: Så lyfter vi elevernas resultat
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

